

Partimotion

Motion till riksdagen 2015/16:3406

av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M)

med anledning av prop. 2015/16:100 2016 års ekonomiska
vårproposition

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
1. Sverige behöver en ny reformagenda.....	3
2. Utsikter för svensk ekonomi.....	6
a. Långsam internationell återhämtning.....	6
b. Stora strukturella obalanser i Sverige trots återhämtning.....	8
c. Osäkerheten i prognosen har ökat.....	11
3. Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.....	14
a. Budgetpolitik utan styråra och långsiktighet.....	14
b. Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud.....	18
c. Politik som slår mot svensk konkurrenskraft.....	23
4. Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	27
a. Flyktingkrisens effekter och dess konsekvenser för den ekonomiska politiken.....	27
b. Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser.....	31
c. Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden.....	37
d. Goda och hållbara förutsättningar för fler och växande företag.....	39
e. En trygg och tillgänglig välfärd.....	42
5. Moderaternas inriktning på budgetpolitiken.....	46
a. Sverige är på väg åt fel håll.....	46
b. Ett starkare Sverige byggs genom att bryta det nya utanförskapet.....	48
c. Tabell över föreslagna reformer.....	50
d. Effekter av Moderaternas politik.....	52
6. Ansvar för offentliga finanser.....	55
a. Stora utgiftsökningar i bidrags- och transfereringssystemen.....	55

b. En procents överskott i offentliga finanser 2020	56
c. Prioriterade budgetförstärkningar för budgetåret 2017	57
7. Åtgärder för att bryta det nya utanförskapet	60
a. Risker för ökat utanförskap kräver kraftfulla åtgärder	60
b. Rusta människor för det första jobbet	64
c. Det ska löna sig att ta det första jobbet	66
d. Anstränga sig för det första jobbet	68
e. Bredare vägar till det första jobbet	71
f. Social- och arbetslöshetsförsäkringar som uppmuntrar till arbete	74
g. Bidrag och ersättningar vid jobb eller permanent bosättning	79
8. En bra skola bygger Sverige	82
a. Fortsatta utmaningar för skolan	82
b. Fler behöver lära sig mer i den svenska skolan	85
c. Fler skickliga lärare i den svenska skolan	86
d. Stärkt lärarutbildning	88
9. Fler bostäder för stärkt konkurrenskraft	89
a. Bostadsbrist har utvecklats till bostadskris	89
b. Öppna dörren till den första bostaden	90
c. Gör det snabbare att sätta spaden i marken	91
d. Frigör mer mark till bostäder	92
e. Bygg prisvärda bostäder som alla har råd att bo i	95
f. Öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet	96
10. Värna välfärden genom fler i arbete	97
a. Utmaningar för välfärden	97
b. En långsiktigt hållbar välfärdspolitik bygger på att fler kommer i jobb	98
c. Välfärden ska präglas av hög kvalitet och valfrihet	101
d. Stärk välfärdens kärna framför utbyggda bidragssystem	102
11. Ansvarsfull migrationspolitik	104
a. En långsiktigt hållbar migrationspolitik	104
b. Ett effektivt återvändande	107
c. Ett kostnadseffektivt flyktingmottagande	108
12. Ett tryggare Sverige	111
a. Nytt läge ökar behoven	111
b. En stark och effektiv polis	112
13. Övrig finansiering och budgetförstärkningar	114

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i avsnitt 3–13 i motionen.

1. Sverige behöver en ny reformagenda

Sverige står inför en period med omfattande reformbehov. Med en allt mer tudelad arbetsmarknad stängs svaga grupper ute från arbetsmarknaden och har mycket svårt att få ett första jobb. En utbredd bostadsbrist runtom i landet försvårar för människor att flytta till jobben och företagens möjlighet att rekrytera. Skolresultaten och kunskapsnivån i den svenska skolan är fortsatt otillräckliga. Samtidigt behöver stora grupper nyanlända etableras i Sverige och på den svenska arbetsmarknaden. Reformbehovet är påtagligt. Det ställer krav på politiskt ledarskap. Kraftfulla jobb- och integrationsinsatser, ökat bostadsbyggande och reformer för att stärka Sveriges konkurrenskraft kommer att vara centrala frågor under en lång tid framöver.

Sveriges nuvarande regering saknar det politiska ledarskap och den handlingskraft som krävs för att ta sig an Sveriges utmaningar. Avsaknaden av konkreta reformer för jobb och integration samt en ovilja att se problemen med utanförskap och för få vägar till arbetsmarknaden präglar regeringens politik. Vallöften har brutits, det har getts olika besked om regeringens inriktning och en stor osäkerhet har skapats på en rad områden. Samtliga oberoende experter gör bedömningen att regeringens politik har en obefintlig eller negativ effekt på sysselsättningen. Sverige är på väg åt fel håll.

Sverige klarade finanskrisen bättre än de flesta andra länder. Mer än 300 000 nya jobb skapades under alliansregeringen. Nya företag kunde startas. Människor får behålla mer av sin egen lön. Skolan började fokusera på kunskap igen. Valfärden stärktes med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser, samtidigt som de egna möjligheterna att välja och påverka ökade. Sveriges miljö- och klimatarbete stärktes.

Samtidigt är det tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Alltför många står utanför arbetsmarknaden, inte minst unga och utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. För att vända utvecklingen behövs andra och nya förslag. Sverige behöver en ny reformagenda.

Alliansen har en gemensam väg framåt för Sverige. Den är grunden för de nya förslag allianspartierna presenterar och den reformagenda som vi gemensamt kommer lägga fram inför nästa val. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och hållbarheten i de offentliga finanserna. Vi lägger förslag för att fler jobb ska växa fram och integrationen ska fungera bättre. Fler jobb är grunden för en stark ekonomi och för att vi fortsatt ska ha en hög kvalitet i välfärden. Vi kommer prioritera viktiga investeringar för att stärka svensk konkurrenskraft, med mer kunskap i skolan och bättre och utbyggd infrastruktur för att fortsätta att knyta ihop hela vårt land. Och vi kommer värna och utveckla välfärdens kärnverksamheter för att möta de krav på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet som alla svenskar kan förvänta sig av skolan, vården och omsorgen.

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga. Där alla får förutsättningar att växa och skapa, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det är kärnan i Alliansens politik.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna för den ekonomiska politiken som grund formar Moderaterna våra prioriteringar för budgetpolitiken kommande år. Vår politik utgår från att Sverige ska ta tillvara varje människas förmåga att växa av egen kraft. Detta kräver svar på de nya långsiktiga utmaningar som Sverige står inför.

Sveriges största utmaning är att klara integrationen av de stora grupper nyanlända som kommit till Sverige under de senaste åren och samtidigt bryta det nya och djupa utanförskapet som drabbar unga och utrikes födda som redan lever i Sverige. Här behöver Sverige nya svar. Vi behöver nya sätt för att se till att människor ska få ett arbete, en lön, arbetskamrater och en chans att forma sina egna liv. Eget arbete ger gemenskap och skapar en viktig upplevelse av att vara behövd, samtidigt som det ger självständighet genom egen inkomst och lägger grunden för hela samhällsekonomin. Fler i arbete innebär också mer resurser till vår gemensamt finansierade välfärd. Sveriges sammanhållning och styrka bygger på att alla som kan arbeta ska arbeta.

Moderaternas främsta uppgift är att bryta det nya utanförskapet och få integrationen att fungera genom att stärka drivkrafterna att arbeta, investera i utbildning, skapa förutsättningar för fler bostäder och bättre infrastruktur och värna företagsklimat och konkurrenskraft. Fler i arbete är helt avgörande för att kunna säkerställa mer kunskap i

skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige. Vi nöjer oss inte. Sverige ska fungera.

2. Utsikter för svensk ekonomi

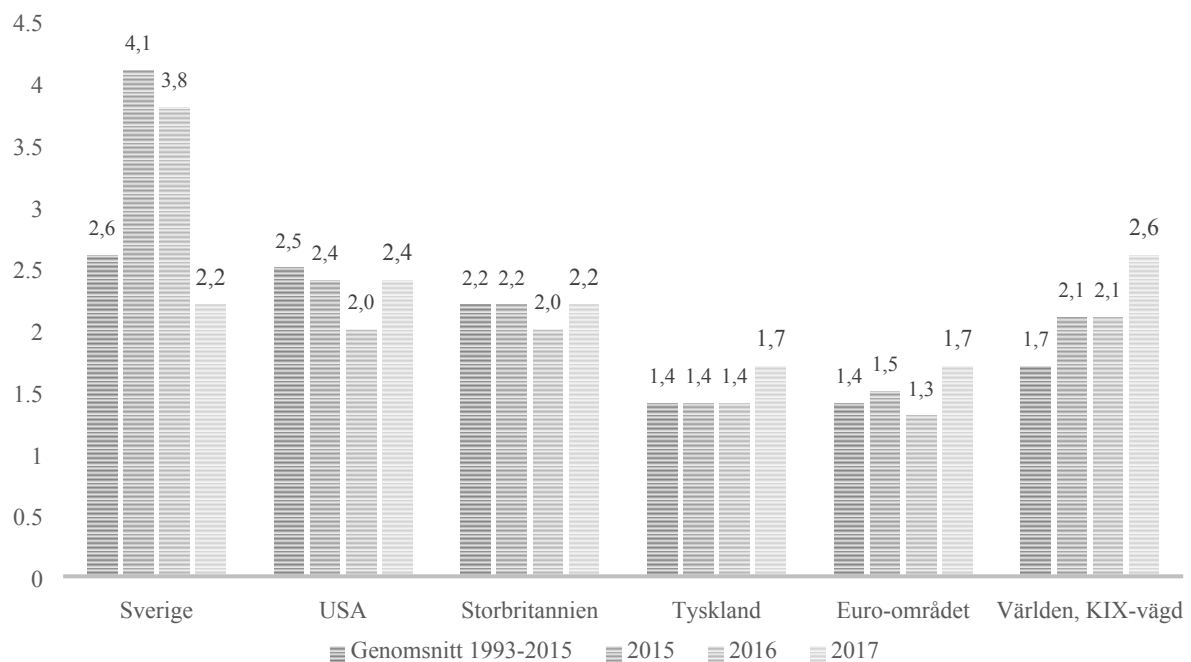
a. Långsam internationell återhämtning

Den globala ekonomin fortsätter att stärkas, men utvecklingen går sakta och präglas av stor osäkerhet. Sammantaget blev 2015 ett svagt år för såväl handel som industriproduktion. Den globala BNP-tillväxten noterade sin långsammaste utveckling sedan 2009 och klart under det historiska genomsnittet. För åren framöver väntas tillväxten öka tack vare en relativt stabil tillväxttakt i avancerade ekonomier och en gradvis stabilisering i tillväxtekonomierna. Men återhämtningstakten är troligtvis fortsatt långsam och riskerna för en svagare internationell konjunkturutveckling dominerar.

Konjunkturåterhämtningen i de avancerade ekonomierna driver den globala utvecklingen. Återhämtningen understöds av expansiv penningpolitik, tilltagande investeringsbehov och ett lågt oljepris. Jämfört med bedömningen hösten 2015 har utsikterna dock försvagats. USA har agerat draglok med en stark utveckling på arbetsmarknaden och växande investeringar. Tillväxten har främst burits av tjänstesektorn, medan tillväxten i tillverkningsindustrin ännu inte har tagit fart. Totalt sett väntas ändå utvecklingen på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden fortsatt vara positiv.

I euroområdet ser ekonomin ut att ha försvagats jämfört med tidigare bedömningar. Förtroendet bland företag och hushåll är fortfarande något över det historiskt normala, men industriproduktionen har utvecklats svagt och investeringarna stagnerade under tredje kvartalet 2015. Att investeringarna i euroområdet kommer igång är av central betydelse både för varaktigheten i konjunkturuppgången och för produktivitetens utvecklingen i ekonomin. Därför bör den senaste tidens utveckling väcka viss oro. Den svaga utvecklingen av industriproduktionen och de begränsade investeringarna väntas dämpa euroområdets tillväxt även om positiva effekter från oljepriset delvis motverkar denna effekt.

Figur 1: BNP-tillväxt i avancerade ekonomier, prognos 2016 och 2017. Årlig tillväxttakt i procent (ej kalenderkorrigerad).

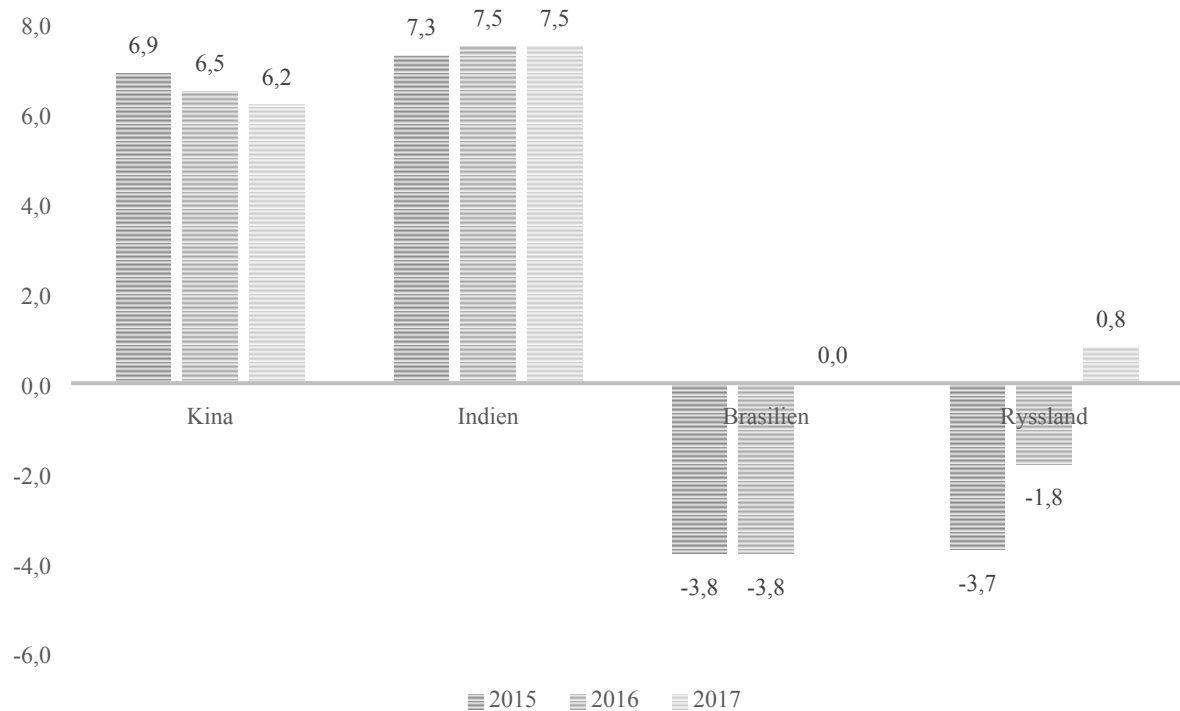

Källa: Vårpropositionen 2016.

BNP-tillväxten i tillväxtekonomierna har bromsat in de senaste åren. Kina befinner sig i en känslig omvandling från en investeringsdriven till en konsumtionsdriven ekonomi, vilket dämpar landets tillväxttakt. Detta ger i sin tur negativa spridningseffekter till andra asiatiska tillväxtekonomier och påverkar råvarupriserna. Särskilt Ryssland och Brasilien uppvisar sedan en tid tillbaka en mycket svag utveckling, bland annat på grund av prisfallen på råvaror. Dessa två länder bedöms tillsammans ha svarat för en tredjedel av inbromsningen i importtillväxten från tillväxtekonomierna 2015.

Utvecklingen i Kina har också påverkat kinesiska och internationella finansmarknader, som präglats av betydande oro under början av 2016. Indien är ett undantag bland de större tillväxtekonomierna. Landet klarar att upprätthålla en tillväxttakt på drygt sju procent kommande år, i linje med den historiska tillväxttaktan.

Figur 2: BNP-tillväxt i tillväxtekonomier, prognos 2016 och 2017. Årlig tillväxttakt i procent.

Källa: IMF World Economic Outlook, april 2016.

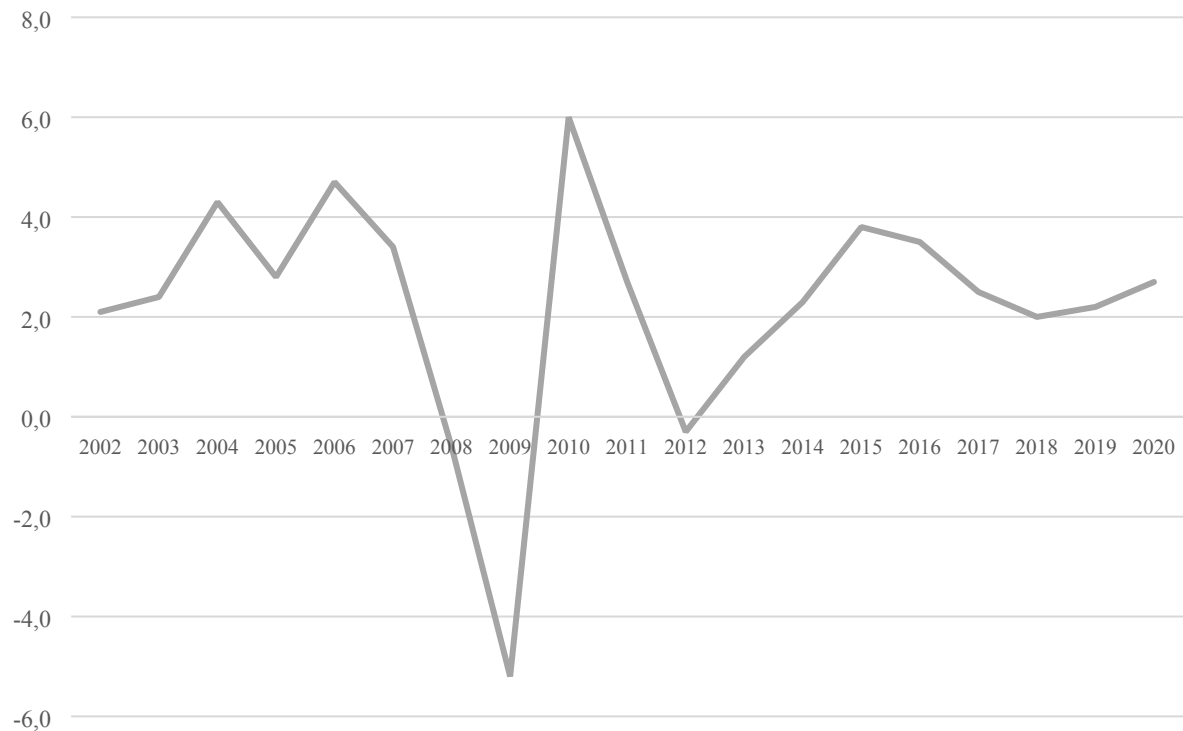
b. Stora strukturella obalanser i Sverige trots återhämtning

Sverige befinner sig i en ur flera aspekter ovanlig konjunkturuppgång. Efterfrågan i svensk ekonomi har stärkts och BNP-tillväxten bedöms uppgå till 3,5 procent 2016 och 2,5 procent 2017. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra, är att Sverige samtidigt präglas av strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden kombinerat med en stor befolkningsökning av nyanlända flyktingar. Det gör att sysselsättningsgraden vänder ned under 2017 och att jämviktsarbetslösheten stiger. Behovet av reformer är påtagligt. Oroväckande nog bedömer både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att regeringens politik förstärker problemen.

Utsikterna för svensk ekonomi har stärkts under det senaste året. BNP-tillväxten i Sverige steg under 2015, och uppgick under fjärde kvartalet till 4,5 procent jämfört med samma kvartal 2014. Konjunkturindikatorerna visar på en positiv syn på svensk ekonomi inom både byggindustrin, tillverkningsindustrin, de privata tjänstenäringarna och detaljhandeln. BNP väntas öka och resursutnyttjandet stiger. Utvecklingen beror delvis på ökad export som stimuleras av den försvagade kronan. Samtidigt är hushållens starka efterfrågan fortsatt central för återhämtningen. Hushållens under flera år ökande disponibla inkomst, låga räntor och en hög befolkningstillväxt leder till ökad efterfrågan

hos hushållen och offentlig sektor. Tillväxten mätt som BNP i Sverige bedöms vara bland de högsta i OECD under åren framöver. Samtidigt faller tillväxttakten i BNP per capita kraftigt. De kommande åren väntas BNP per capita växa med under en procent per år.

Figur 3: Historisk och prognostiserad BNP-tillväxt i Sverige. Årlig tillväxttakt i procent.

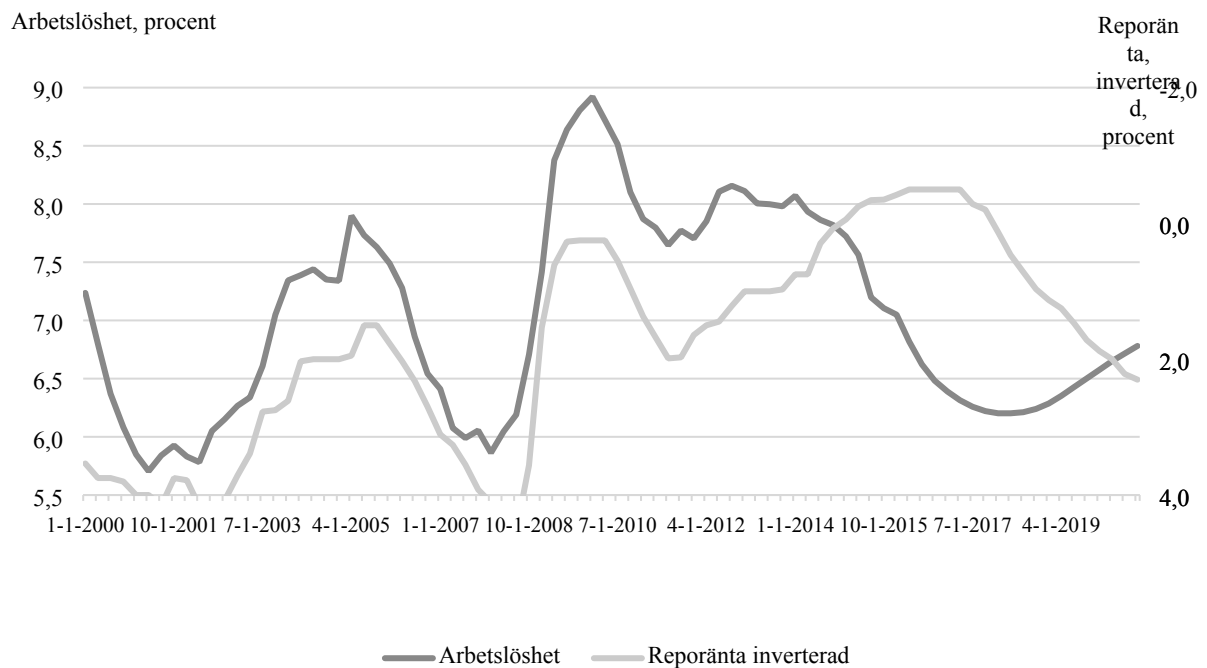
Källor: SCB (historiskt utfall t o m 2014), Vårpropositionen 2016 (2015 och prognos).

Tillväxten i svensk ekonomi drivs av flera samverkande faktorer. För det första har svensk ekonomi, tack vare en väl avvägd stabiliseringspolitik och i delar expansiv penningpolitik, klarat den utdragna lågkonjunkturen bättre än många jämförbara länder. Arbetskraftsdeltagandet har upprätthållits och är nu högre än under högkonjunkturåren 2001 och 2007. Hushållens disponibla inkomst har också ökat betydligt, med upprätthållen inhemsk konsumtion som följd. Sveriges goda utgångsläge har skapat förutsättningar för en stark och bred återhämtning.

För det andra har en fortsatt låg inflation och låga inflationsförväntningar lett till att svensk penningpolitik varit kraftigt expansiv under de senaste åren. En expansiv penningpolitik med låga eller negativa räntenivåer förväntas ligga fast under de kommande åren, vilket bland annat gör att kronan förblir relativt svag och att

efterfrågan stärks. Denna penningpolitik ligger fast trots att Sverige nu är på väg in i en ny högkonjunktur och att den konjunkturrella arbetslösheten minskar.

Figur 4: Reporänta (inverterad) och arbetslöshet 2000–2020.

Källa: Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget mars 2016.

För det tredje har finanspolitiken förskjutits i expansiv riktning till följd av ökade ofinansierade utgifter för flyktingmottagande. Detta ökar efterfrågan i ekonomin ytterligare. Under det sista kvartalet 2015 bidrog offentlig konsumtion inom ramen för flyktingmottagandet till 0,4 procent av BNP enligt SCB. Med nuvarande goda konjunkturläge finns inte några stabiliseringspolitiska skäl att fortsatt bedriva expansiv finanspolitik. I praktiken har vi därmed en procyklisk finanspolitik, med minskande strukturellt sparande trots hög tillväxt under åren framöver.

Trots goda utsikter för svensk tillväxt följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med. Sysselsättningsgraden och arbetslösheten faller tillbaka redan nästa år, med en negativ trend under hela prognosperioden. Konjunkturinstitutet skriver upp sin bedömning av jämviktsarbetslösheten, som antas öka från 6,7 procent 2016 till 7 procent 2020. Den potentiella sysselsättningsgraden bedöms också börja falla redan 2016 och utvecklas negativt fram till 2019. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Under hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige och

uppgick för helåret till över 160 000 personer. Att en stor grupp nyanlända på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning.

Problemet i Sverige i dag är dock att de strukturella obalanserna på arbetsmarknaden och bostads-marknaden håller både nyanlända och människor som redan bor i Sverige utanför arbetsmarknaden mer permanent. Att så är fallet understöds av den ökande jämviktsarbetslöshet som Konjunkturinstitutet förutspår. En stor, och ökande, andel av de arbetslösa utgörs av långtidsarbetslösa, utrikesfödda, och personer med högst förgymnasial utbildning. Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar, orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, allt högre kompetenskrav och dålig tillgång på bostäder. Matchningen mellan lediga jobb och arbetslösa har försämrats över tid, vilket ligger i linje med hur sammansättningen av gruppen arbetslösa utvecklats, där allt fler står allt längre från arbetsmarknaden. Med ett stort antal nyanlända som behöver ta sig in på arbetsmarknaden riskerar dessa strukturella obalanser att förstärkas ytterligare.

Oroväckande nog förväntas regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet bedömer att förändringar inom a- kassan, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

c. Osäkerheten i prognosen har ökat

Det föreligger fortsatt risker för en sämre utveckling av ekonomin, både internationellt och i Sverige. Flera tillväxtmarknader, främst Kina, Brasilien och Ryssland, har sett en snabbt inbromsande tillväxt. Osäkerheten kring vart Kinas ekonomi är på väg är fortsatt stor, vilket bland annat tagit sig uttryck i stora rörelser på den kinesiska börsen. De spridningseffekter som skett till de finansiella marknaderna i omvärlden visar också på vilken betydelse utvecklingen i Kina tillmätts. En allvarlig risk är att överkapaciteten i den kinesiska företagssektorn och på fastighetsmarknaden leder till en hastig korrigerande av de högt uppdrivna investeringarna i landet. En sådan utveckling skulle

kunna bromsa den globala konjunkturåterhämtningen, särskilt om det leder till utdragen turbulens på de internationella finansmarknaderna. En annan global risk är att den mycket expansiva penningpolitiken, med låga räntenivåer som bedrivs av centralbanker runtom i världen, kan leda till en ökad efterfrågan på, och övervärdering av, riskfyllda tillgångar, som i sin tur gör det finansiella systemet känsligt för störningar.

Den politiska och ekonomiska utvecklingen i Europa är också mycket osäker. Under 2015 sökte sig mer än en miljon människor till Europa för att söka asyl. EU-länderna har ännu inte fullt ut lyckats implementera en gemensam lösning och flera länder har nu infört gränskontroller. Schengensamarbetet anses av många bedömare vara hotat. Frågan om en eventuell Brexit är också en betydande osäkerhet som avgörs denna sommar inom ramen för den folkomröstning som den brittiska regeringen beslutat om. Samtidigt fortsätter krisen i Ukraina och de sanktioner som införts av såväl EU som Ryssland kan leda till att framtidstron bland europeiska företag påverkas negativt.

Ett antal risker är förknippade med utvecklingen av inhemska svenska förhållanden. Hushållens konsumtion bedöms stå för en större del av BNP-tillväxten, jämfört med i tidigare konjunkturuppgångar. Regeringens skattehöjningar på jobb och arbetsinkomster samt osäkerheten kring en rad viktiga politiska beslut gör att hushållens optimism riskerar att dämpas. Det kan leda till lägre konsumtion än vad regeringen prognostiserar. Vi ser risker för en sådan utveckling i Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer. Hushållens förväntningar på tolv månaders sikt för den egna ekonomin, och för den svenska ekonomin som helhet, är betydligt mer pessimistiska sedan den nya regeringen tillträdde, trots att hushållen har en relativt positiv bild av sin nuvarande situation.

Även företagens investeringsvilja kan dämpas av den ökade osäkerhet som regeringen har skapat kring viktiga politiska beslut, exempelvis energiförsörjning och infrastruktur. Att det blir dyrare att anställa unga och äldre slår mot sysselsättningen för dessa grupper, med färre jobb och minskad konsumtion som följd. Sammantaget riskerar dessa faktorer att påverka tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser negativt i större utsträckning än vad regeringen väntar sig.

På medellång sikt utgör bostadsprisernas utveckling och hushållens jämförelsevis höga skuldsättning en risk. Bostadspriserna och hushållens skuldsättning har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet och är nu på mycket höga nivåer i både ett historiskt och

internationellt perspektiv. Vid ett kraftigt prisfall kan hushållen tvingas amortera på sina lån i snabbare takt, med negativa konsekvenser för konsumtion, tillväxt och sysselsättning som följd.

3. Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Trots konjunkturuppgången kommer de offentliga finanserna dras med fortsatta underskott under hela mandatperioden, detta både på grund av ökade utgifter i transfereringssystemen och för att regeringen nu öppnar för lånefinansiering av nya reformer. Tillsammans med strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och en stor befolkningsökning av nyanlända flyktingar är behovet av reformer påtagligt.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen står utan en jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen. Inte heller ger regeringen besked om hur de offentliga finanserna ska föras tillbaka till överskott, och den bryter därmed mot det finanspolitiska ramverket. Regeringen står tomhänt och handfallen när det gäller att hantera Sveriges långsiktiga problem.

a. Budgetpolitik utan styråra och långsiktighet

En stark offentlig ekonomi och en stabil makroekonomisk miljö är viktiga förutsättningar för att skapa tillväxt och välbefinnande. Det gör att människor och företag vågar konsumera och investera samt att banker och andra länder vågar låna ut pengar till Sverige till goda villkor. Det skapar också utrymme för viktiga satsningar på till exempel skolan, jobbskapande och integration, istället för att offentliga medel ska gå till räntor och amorteringar.

Svensk ekonomi har gått in i en högkonjunktur och resursutnyttjandet beräknas vara positivt från 2016. I normalläget bör då statsfinanserna stärkas. Dels kan det ske automatiskt tack vare växande och konjunkturkänsliga skatteintäkter och minskande offentliga utgifter i transfereringssystemen, dels kan det krävas aktiv politik för att stärka det offentligfinansiella sparandet. Att de offentliga finanserna stärks i goda tider är den bärande principen för överskottsmålet, för att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser.

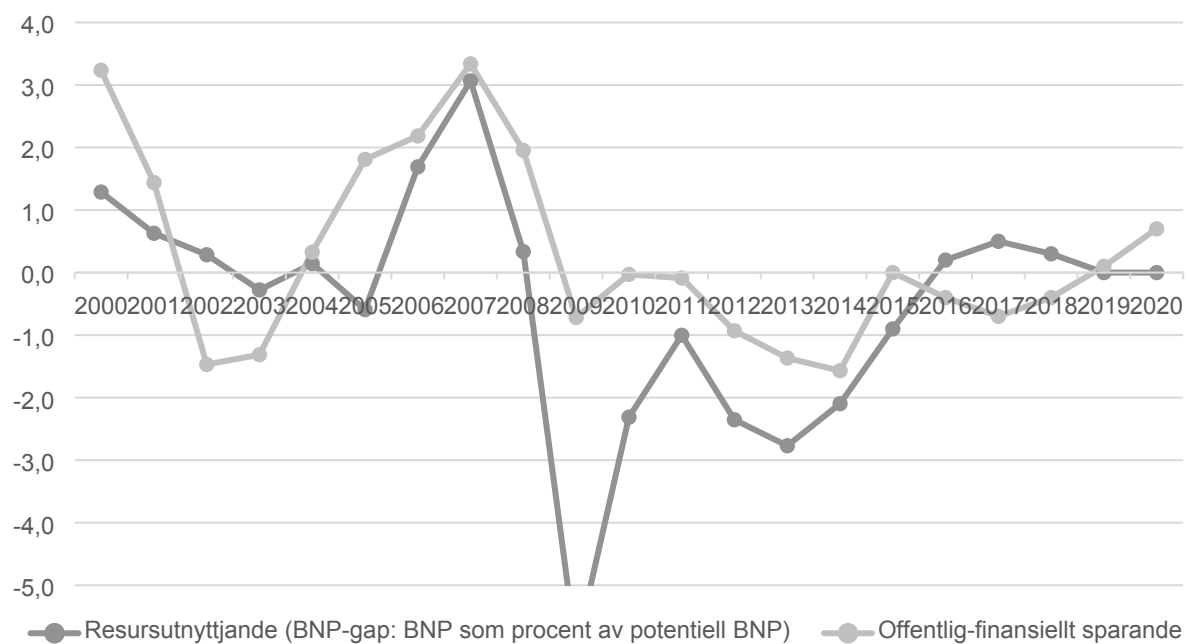
Men i förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats med 19 miljarder kronor år 2016 och 31 miljarder kronor år 2017. Skälet till de betydande underskotten är kraftigt ökade offentliga utgifter för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning. Dessa motverkas bara delvis av att skatteintäkterna ökar till

följd av konjunkturuppgången. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar efterfrågan trots att det saknas tillgängliga resurser i ekonomin.

Med ett nytt ekonomiskt läge krävs en ny bedömning av hur budgetpolitiken ska utformas. Exempelvis lyfter Konjunkturinstitutet i sin decemberprognos fram nya stabiliserings- och budgetpolitiska avväganden: ”Stabiliseringspolitiska och budgetpolitiska argument talar för en stramare finanspolitik efter 2016. [...]

Finansiering via högre skatter eller lägre utgifter av en viss del av, men inte hela, den direkta utgiftsökningen på grund av flyktinginvandringen skulle innebära en bättre stabiliseringspolitiskt avvägd finanspolitik. Det skulle också föra sparandet närmare saldomålet, oavsett om detta är ett balans- eller överskottsmål i framtiden.”

Figur 5: Finansiellt sparande och resursutnyttjande 2000–2020. Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP.

Källor: Vårpropositionen 2016, Konjunkturinstitutet mars 2016, ESV april 2016.

I ljuset av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt bör regeringen snarast presentera en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Det är grundläggande för att värna förtroendet för svensk ekonomi och finanspolitik. Men regeringen har inte presenterat en sådan plan i vare sig budgetpropositionen eller vårpropositionen. Istället har det senaste året präglats av en regering som stegvis ser ut att överge det finanspolitiska ramverket. Det skapar flera allvarliga problem.

För det första riskerar regeringens ensidiga försök att avskaffa överskottsmålet för de offentliga finanserna att minska trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Sverige har under många år haft en bred politisk samsyn kring de finanspolitiska spelregler som ska gälla för den ekonomiska politiken. Denna samsyn grundar sig i erfarenheterna från den finanskris som slog till på 1990-talet, då Sveriges ekonomi saknade motståndskraft. Eftersom ekonomiska säkerhetsmarginaler saknades när krisen slog till tvingades både den borgerliga och därefter den socialdemokratiska regeringen att svara med åtstramningar, krispaket och budgetsaneringar. Det finanspolitiska ramverket med överskottsmål, utgiftstak, kommunalt balanskrav och en sammanhållen budgetprocess infördes efter krisen för att säkerställa att finanspolitiken framöver skulle vara långsiktigt hållbar. I och med 2008 års finanskris kom det finanspolitiska ramverkets effektivitet att prövas. Det visar sig ha tjänat Sverige väl. Under krisåren ökade skuldnivåerna för jämförbara EU-länder i genomsnitt med cirka 30 procent av BNP. De höga skuldnivåerna medför att dessa länder nu i det närmaste har uttömt sina möjligheter att stimulera ekonomin när nästa kris slår till, medan Sverige fortfarande står starkt. Att överväga att lägga om nuvarande ramverk kräver följaktligen både djup analys och bred enighet. Riksdagen har därför fattat beslut om att en brett parlamentariskt förankrad utredning ska föregå eventuella framtida beslut om en revidering av det finanspolitiska ramverket.

För det andra har regeringen, trots att utgiftstaken hotas både 2016 och 2017 till följd av ökat utgiftstryck, inte klarat av att presentera några robusta utgiftsbegränsningar. Istället har regeringen valt att presentera ett stort antal omflyttningar av utgifter mellan åren för att klara utgiftstaket 2016. Samtidigt har regeringen förstärkt utgiftstrycket i de offentliga finanserna genom att nedmontera centrala strukturreformer som genomfördes inom sjukförsäkringen under 2006 och 2007 i syfte att hjälpa människor tillbaka till arbete. Att ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och återinföra vad som tidigare benämndes förtidspensionering för unga människor utan att komma till rätta med den stigande ohälsan riskerar att pressa in människor i utanförskap. Samtidigt kommer det betydande kostnadstryck som vi redan ser att förstärkas ytterligare. Att regeringen blundar för det pressade läget i de offentliga finanserna och inte hanterar de långsiktiga utgiftsökningar som lett fram till att utgiftstaken hotas är mycket problematiskt, särskilt då utgiftsökningarna till stor del riskerar att vara bestående – till

exempel i sjukförsäkringen och etableringen – och därmed kräver långsiktiga besparingsåtgärder.

För det tredje har regeringen gett signaler om att man från 2016 avser låna till nya reformer och överge finansiering krona-för-krona. Att regeringen överger finansiering krona-för-krona och börjar låna till nya reformer gör det mycket svårt att nå balans och överskott under överskådlig tid. Genom att spä på det redan höga utgiftstrycket riskerar regeringen att tappa kontrollen över de offentliga finanserna och få än svårare att på sikt komma tillbaka till balans och överskott. Det förstärker också de procykliska tendenserna i finanspolitiken ytterligare.

För det fjärde finns vad gäller statsbudgetens inkomster betydande frågetecken om hållbarheten i regeringens budget. De skatteförslag som regeringen gått fram med i budgetpropositionen för 2016 riskerar att leda till lägre inkomstförstärkningar än vad som förväntas. Konjunkturinstitutet skriver bland annat att Finansdepartementet ”överskattar förstärkningen av de offentliga finanserna på grund av avtrappat jobbskatteavdrag och begränsad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt. Detta eftersom regelförändringarna kan ge upphov till lägre beskattningsbara arbetsinkomster än vid oförändrade regler”. Flood (2015) skriver att en nedtrappning av jobbskatteavdraget inte ger några effekter på skatteintäkterna när hänsyn tas till förväntade beteendeeffekter i form av ett minskat arbetsutbud. Sammantaget är risken överhängande att effekterna av de skattehöjningar regeringen genomför överskattas och att intäkterna blir lägre än väntat. Detta medför att de utgiftsökningar som skulle finansieras via skatteförslagen underfinansieras över tid. Detta riskerar att ytterligare försvaga statens finanser.

Sammanfattningsvis är regeringens förflyttningar vad gäller finanspolitiken betydande och riskerar att minska förtroendet för det finanspolitiska ramverket och på sikt försvaga hållbarheten i statens finanser. Både Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet skriver att det är oklart vilka principer som styr finanspolitiken. Finanspolitiska rådet skrev följande i december 2015: ”I nuläget är det centralt att det finanspolitiska ramverket respekteras, inte minst för att ha resurser för att kunna utveckla integrations- och arbetsmarknadspolitik. Det krävs därför en tydlig plan för hur regeringen ska nå sitt mål för det offentliga finansiella sparandet. En sådan plan saknas i dag.” Konjunkturinstitutet skriver bland annat att ”överskottsmålet i praktiken just nu är

överspelat” och ”det är [...] för närvarande oklart vilket finansiellt sparande regeringen siktar på”. Otydligheten i regeringens besked minskar transparensen och möjligheten till ansvarsutkrävande. För att upprätthålla Sveriges höga förtroende krävs att Finansdepartementet förtydligar hur den förda finanspolitiken bidrar till långsiktigt hållbara finanser och att regeringen backar från de stegvisa försvagningar av budgetpolitiken som skett sedan regeringen tillträdde.

b. Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud

Trots att Sverige är på väg in i en högkonjunktur vänder sysselsättningen ned 2017 och jämviktsarbetslösheten stiger. Behovet av reformer är påtagligt. Oroväckande nog bedömer både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att regeringens åtgärder istället förstärker problemen.

Strukturella problem på den svenska arbetsmarknaden gör att grupper som står långt från arbetsmarknaden, bland annat långtidsarbetslösa, utrikes födda, personer utan gymnasieutbildning och personer med en funktionsnedsättning, fortsatt har stora svårigheter att få ett jobb. Gruppen utgör en växande andel av de arbetslösa och förväntas 2017 uppgå till nästan 80 procent av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Jämviktsarbetslösheten är därför stigande och matchningen fungerar dåligt. Därtill finns ett fortsatt behov av att förlänga arbetslivet för fler genom både tidigare inträde på, och senare utträde från, arbetsmarknaden. Viktiga strukturella reformer krävs för att få till stånd en positiv utveckling.

I skenet av de utmaningar som finns på arbetsmarknaden och det behov av åtgärder som därmed föreligger är regeringens politiska prioriteringar oroande. Regeringens politik riskerar i flera avseenden att förstärka problemen. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande. Regeringen höjer skatter med drygt 39 miljarder kronor 2017, och på sikt mer än 40 miljarder kronor. Cirka 70 till 90 procent av dessa slår direkt mot jobb och tillväxt. De satsningar regeringen gör på näringspolitik är försumbara jämfört med de höjda skatterna. De uppgår endast till cirka två procent av de skattehöjningar som drabbar jobb och tillväxt.

Regeringen har höjt inkomstskatten för över en miljon löntagare. Under 2016 har regeringen höjt marginalsatserna genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Sverige har

därmed västvärldens högsta marginalskatter. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta och höjer trösklarna in på arbetsmarknaden. Detta är särskilt allvarligt då de kombineras med kraftigt utbyggda transfererings- och bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Enligt Konjunkturinstitutet leder regeringens reformer till att arbetskraftsdeltagandet minskar med minst 15 000 personer.

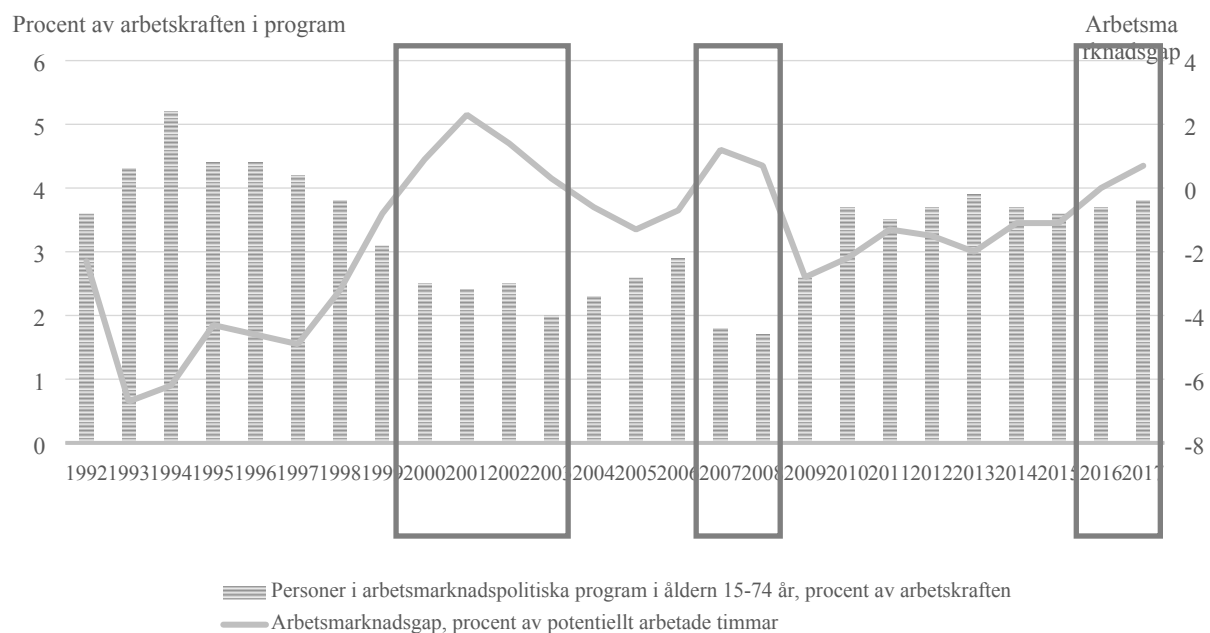
Regeringen försvårar också för företagande och jobbskapande genom att öka kostnaderna för att anställa. Under regeringens två första år kommer arbetsgivaravgiften för unga ha tredubblats. Därtill har en särskild löneskatt för dem som är över 65 år och jobbar införts 2016. De höjda kostnaderna för att anställa försvårar både inträdet på, och tidigare lägger utträdet från, arbetsmarknaden. Det är särskilt problematiskt i ljuset av det stora samhällsekonomiska behov som finns av att förlänga yrkeslivet. Utöver att höja direkta anställningskostnader har regeringen också valt att försämra de ekonomiska förutsättningarna för ROT- och RUT-tjänster. Detta görs trots att finansministern beskriver RUT-reformen som en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa jobb till de grupper som har en relativt svagare anknytning till arbetsmarknaden. Sammantaget kommer regeringens åtgärder strama åt inhemsk efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden.

Vad gäller de förslag som utgör grunden i regeringens jobbpolitik, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningssatsningar, finns flera invändningar. Särskilt allvarligt är att dessa åtgärder riskerar att få en begränsad effekt på de grupper som bör prioriteras mest. Det gäller de mest utsatta grupperna som står längst ifrån arbetsmarknaden, och som för närvarande ökar som andel av arbetslösheten.

Arbetslösheten i Sverige ligger på 7,6 procent. Konjunkturinstitutet bedömer att den arbetslöshet som är förenlig med prisstabilitet, jämviktsarbetslösheten, uppgår till 6,5 procent i dag och ökar till sju procent under åren framöver. Det grundläggande arbetsmarknadsproblemet är alltså inte att arbetslösheten temporärt är hög på grund av en svag inhemsk efterfrågan, det som kallas konjunkturrell arbetslöshet, utan att jämviktsarbetslösheten är för hög och att stora grupper har mycket svag anknytning till arbetsmarknaden.

Att under konjunkturedgångar, när den konjunkturrella arbetslösheten är hög, bygga ut arbetsmarknadspolitiska program är en rimlig åtgärd för att jämna ut effekter av konjunkturcykeln på arbetslöshet, sysselsättning och inkomster. Men regeringen använder nu samma politik under en konjunkturuppgång, med mycket osäkra resultat. Erfarenheter från både Sverige och andra länder påvisar komplikationen av att snabbt bygga ut arbetsmarknadspolitiska program när den konjunkturrella arbetslösheten är liten. För det första är det tydligt att regeringen har stora problem med att bygga ut de program man sätter igång. Endast ett hundratal av de 30 000 utlovade traineeplatserna har tillsatts. För det andra riskerar åtgärderna att ha betydande undanträngningseffekter när de byggs ut under en högkonjunktur. En orsak är att deltagande i åtgärder ofta minskar sökbenägenheten bland de arbetslösa.

Figur 6: Platser i arbetsmarknadspolitiska program och arbetsmarknadsgap. Procent av arbetskraften respektive procent av potentiellt arbetade timmar.

Källa: Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

Extratjänsterna och en stor del av traineejobben, som är centrala delar av regeringens arbetsmarknadspolitiska program, är inriktade mot den offentliga sektorn. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser inom den offentliga sektorn har särskilt stora undanträngningseffekter eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter

som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet, och sannolikheten att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg.

De reguljära utbildningsinsatser som regeringen föreslår, och som till stor del bygger vidare på satsningar som alliansregeringen gjorde, kan förstärka matchningen på arbetsmarknaden genom att ge arbetssökande den kompetens som efterfrågas. Men även här riskerar åtgärderna att vara verkningslösa för de grupper som har den allra svagaste anknytningen till arbetsmarknaden, och som växer som andel av arbetslösheten. Åtgärder för att skapa vägar in på arbetsmarknaden för denna grupp, ofta personer utan gymnasieutbildning och utomeuropeiskt födda, är centrala för att bekämpa arbetslösheten i Sverige, och bör därför särskilt prioriteras. Exempelvis hade 50 procent av de nyanlända som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag 2014 endast en grundskoleutbildning eller mindre. För äldre deltagare i denna grupp kan stora kompetenshöjningar vara svåra att uppnå, och andra åtgärder för att öppna vägar till arbete måste till. Utbildningssatsningar är en nödvändig del i de åtgärder som krävs för att minska arbetslösheten, men kommer inte ensamt räcka för att bryta utanförskapet i de växande grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. För att utbildningssatsningarna ska kunna ge en signifikant och positiv påverkan på arbetsmarknadens funktionssätt krävs också reformer som gör arbetsmarknaden mer flexibel.

Regeringen har, till skillnad från Alliansen, än så länge inte redovisat några sysselsättningseffekter av sin politik. Att inte redovisa presenterade åtgärders effekter på sysselsättning och arbetsutbud minskar transparensen, försvårar för medborgarna att granska regeringens politik och har kritiserats av Finanspolitiska rådet, den myndighet som har i uppgift att granska regeringens politik. I avsaknad av bedömningar från Finansdepartementet har regeringens egna expertmyndigheter dock granskat de förslag som lagts.

Sysselsättningseffekterna av regeringens politik är, i skenet av de utmaningar som finns på svensk arbetsmarknad, mycket nedslående. Skatte- och bidragshöjningar försämrar arbetsmarknadens funktionssätt och de utbildningssatsningar som görs har begränsad effekt. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har mycket begränsad effekt och utbyggnaden är kraftigt försenad; endast ett hundratal traineetjänster har tillsatts.

Konjunkturinstitutet bedömer att regeringens politik minskar den varaktiga sysselsättningen med 15 000–20 000 personer. Samtidigt leder åtgärderna till att arbetsutbudet minskar med minst 15 000 personer. Finanspolitiska rådet skriver i sin årliga granskning av regeringens politik ”sammantaget menar rådet att de åtgärder som regeringen har presenterat [för att minska arbetslösheten] hittills sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten”, och pekar dessutom på att regeringens förändringar av arbetslöshetsförsäkringen och höjda socialavgifter för unga bedöms verka i motsatt riktning, och höja arbetslösheten med 33 000–37 000 jobb.

En lång rad remissinstanser har också pekat på negativa effekter av regeringens enskilda förslag. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, TCO, Svenskt Näringsliv och Pensionsmyndigheten är ytterligare exempel på myndigheter och organisationer som är kritiska till vilka effekter regeringens skattehöjningar får för jobben. Flera instanser är också kritiska till förändringarna av skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster. Arbetsförmedlingen anser att regeringen underskattar de negativa sysselsättningseffekter som förändringen av ROT-avdraget leder till, och att förändringarna i RUT-avdraget bör vägas mot att personer som står långt från arbetsmarknaden riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Ekobrottsmyndigheten avstyrker båda förslagen då myndigheten bedömer att det finns risk för att svartarbete och ekonomisk brottslighet kommer att öka väsentligt.

Figur 7: Långsiktiga effekter av den ekonomiska politiken aviserad i vårpropositionen 2015. Storleken på effekten i procent av potentiell sysselsättning och arbetskraft.

	Potentiell arbetskraft	Potentiell sysselsättning
Slopad nedsättning av socialavgifter unga	-0,1 %	-0,2 %
Höjd ersättning i arbetslöshetsförsäkringen	*	-0,2 %
Åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken	*	0,2 %
Förändringar inom sjukförsäkringen	-0,3 %	-0,1 %
Särskild löneskatt för äldre	0,0 %**	*
Summa	-0,4%	-0,3%

* Försumbar effekt ** Minskning av äldres arbetsutbud på cirka 2000 enligt KI:s beräkning

Källa: Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget juni 2015.

De jobb som slås ut kommer sannolikt istället att ersättas av platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillfälliga utbildningsinsatser. Breddade ersättningssystem väntas samtidigt minska arbetskraftsutbudet när drivkrafterna till arbete minskar. Detta innebär en nedmontering av arbetslinjen som riskerar att låsa ute många ur arbetskraften samtidigt som trösklarna in till arbetsmarknaden höjs.

Utöver sysselsättningseffekter slår skattehöjningarna samt begränsningarna i RUT- och ROT-avdragen också direkt på hushållens ekonomi. Regeringens inkomstskattehöjningar slår mot över en miljon löntagare. ROT-avdraget används av över en miljon svenskar varje år, som med nya regler får ökade kostnader på i genomsnitt 6 000 kronor, enligt riksdagens utredningstjänst.

c. Politik som slår mot svensk konkurrenskraft

Svensk konkurrenskraft har under en lång tid varit i internationell toppklass. Sveriges relativa försprång minskar dock stadigt, i takt med att andra länder, däribland framväxande ekonomier, utvecklas allt snabbare. När omställningstrycket hårdnar på svensk ekonomi behöver det mötas med fortsatta reformer. Bland annat behöver vår infrastruktur moderniseras, bostadsbyggandet öka, utbildningssatsningar genomföras och svensk energimarknad kunna svara upp mot industrins behov.

Regeringens politik för ökad konkurrenskraft är enligt Alliansens bedömning otillräcklig, och motverkas särskilt av regeringens politik på skatteområdet. I budgetpropositionen för 2016 var skattehöjningarna på jobb och företagande 40 gånger högre än satsningarna på näringspolitik. Det finns starka indikationer på att regeringens politik genom att försämra förutsättningarna för företagande också minskat drivkrafterna för entreprenörskap. Skatteverkets statistik visar att antalet RUT- och ROT-företag har minskat med 14 procent respektive 17 procent på ett år. Enligt Global Entrepreneurship Monitor 2015 har den entreprenöriella aktiviteten, mätt som andelen svenskar som varit involverade i att starta en ny verksamhet, fallit från 8,2 till 6,7 procent på bara ett år. Därmed bryts den uppåtgående trend som startade när alliansregeringen tillträdde 2006 och ledde till att Sverige mer än fördubblade sin entreprenöriella aktivitet fram till och med 2013. Särskilt anmärkningsvärd är minskningen av kvinnors entreprenörskap som fallit brant från 6,2 procent till 3,8 procent.

Figur 8: Regeringens nettoskattehöjningar. Miljarder kronor.

	2016	2017	2018	2019	2020	Summa
Inkomstskatter och socialavgifter på arbete	22,3	25,3	25,1	25,0	25,0	122,6
ROT och RUT	5,4	4,7	4,7	4,7	4,7	24,2
Miljö	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0	8,2
Energi	4,6	5,1	6,0	6,9	6,9	29,5
Övrigt	0,4	2,9	2,6	2,5	2,5	10,9
Skattesänkningar på energi och miljö	-0,3	-0,8	-0,8	-0,8	-0,6	-3,3
Summa	32,5	39,3	39,5	40,3	40,5	192,1

Källa: Budgetpropositionen 2016, vårpropositionen 2016, vårpropositionen 2015, egna beräkningar.

Utöver stora skattehöjningar finns en risk att regeringens passivitet inom bostadspolitiken kommer slå mot svensk konkurrenskraft. Att människor kan flytta och bosätta sig där det finns jobb och utbildning ökar möjligheterna för företag att anställa den kompetens de behöver och bidrar till att minska utanförskapet. Men med en snabb befolkningsökning har Sverige på kort tid gått från en växande bostadsbrist till bostadskris. Kraftfulla åtgärder krävs därför för att öka tillgången på bostäder. Här är regeringens bostadspolitik otillräcklig.

Boverkets senaste prognos på behovet av bostäder uppgår till 700 000 nya bostäder till 2025, vilket är en ökning med mer än 70 procent jämfört med den bedömning som gjordes våren 2015. Samtidigt spår byggindustrierna minskad byggtakt och minskad investeringsvilja 2016 och 2017, bland annat till följd av regeringens skattehöjningar. Fortsatta åtgärder krävs följaktligen för att förenkla byggandet och öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet, som ännu präglas av hög regelbörda och låg rörlighet. Tyvärr har regeringen börjat avveckla den moderna bostadspolitik som lett till att regelbördan minskat och att vi nu bygger mer än vi gjort under de senaste 20 åren. Det stora behovet av fortsatt regelförenkling har i mycket stor grad fått stå tillbaka till förmån för en återgång till 1990-talets subventionspolitik. Flera kraftfulla förslag på regelförenkling som beslutats av riksdagen i form av tillkännagivanden – sex av sju – har regeringen än så länge lämnat i byrålådan. Till exempel bullerregler, sanktionsavgifter och ändrade strandskyddsregler har regeringen ignorerat trots riksdagens beslut. Istället införs byggsuventationer, som enligt forskningen är ett ineffektivt och kostsamt verktyg som också riskerar att öka pristrycket i bostadssektorn. Om regeringen inte agerar kraftfullt och snabbt, riskerar bostadsbristen att leda till ökande matchningssvårigheter på svensk arbetsmarknad och att svensk tillväxt hämmas.

Inom ramen för infrastrukturpolitiken har regeringen försenat centrala infrastrukturprojekt samt öppnat upp för nedläggningar av regionala och stadsnära flygplatser, åtgärder som riskerar att få långtgående negativa konsekvenser för tillväxten i hela Sverige. Också åtgärder som det tidigare rått relativ enighet om mellan Socialdemokraterna och Alliansen, som till exempel behovet av satsningar på vägnätet för tung trafik, har gått i stå. För att underlätta för transporter och företagsamhet, än tätare knyta samman alla delar av Sverige samt fullt ut tillvarata tillväxtpotentialen i våra storstäder behövs fortsatta infrastrukturinvesteringar och utbyggnad av kollektivtrafiken. Att skapa osäkerhet kring centrala infrastruktursatsningar riskerar att hämma tillväxten på kort och lång sikt.

Låga energipriser slår hårt mot energiproduktionen och det finns i dag betydande frågetecken kring hållbarheten i Sveriges långsiktiga energiförsörjning. Regeringens otydlighet kring energipolitiken har under året skapat mycket stor osäkerhet kring den svenska exportindustrins energiförsörjning. Denna osäkerhet dämpas inte av de skatteförändringar för både energiproduktion och drivmedelsanvändning som regeringen genomfört. Det krävs ett systemperspektiv på energipolitiken, med en

samlad bedömning och reformer av relevanta styrmedel. Det är nu av största vikt att Energikommissionen ges förutsättningar att komma framåt i sitt arbete och att regeringen tar sitt ansvar för att långsiktigt säkra svensk energiförsörjning.

I syfte att bland annat stärka Sveriges konkurrenskraft inledde Alliansen 2006 en stor omläggning av den svenska utbildningspolitiken. Vår politik syftade till att uppvärdera skolans kunskapsuppdrag. OECD understryker nu att reformerna av den svenska skolan bör fortsätta. Regeringen prioriterar dock stora summor till reformer som inte syftar till att stärka kunskapsuppdraget, samtidigt som man exempelvis slopar en utbyggnad av karriärtjänsterna och försvagar kunskapsuppföljningen av varje elev. Med mindre kunskap i skolan hotas Sveriges långsiktiga kompetensförsörjning.

4. Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och skapa, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser och det kräver reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta i näringslivet ökar produktionsförmågan. Därmed vidgas utrymmet för hushållens konsumtion och de skatteintäkter som finansierar välfärden ökar. Bara genom att fler kommer i arbete kan vi säkerställa mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

a. Flyktingkrisens effekter och dess konsekvenser för den ekonomiska politiken

Under de senaste åren har Europas närområde präglats av flera svåra väpnade konflikter. I Syrien, Irak, Eritrea och Afghanistan har hot och förföljelse lett till att människor tvingats fly för att söka skydd inom det egna hemlandet, i närområdet eller på andra kontinenter. FN:s flyktingorgan uppskattar att uppemot 60 miljoner människor var på flykt i världen under 2015, den högsta siffran som någonsin uppmätts. Under samma år sökte 1,2 miljoner människor skydd i EU. Hela 160 000 personer sökte asyl i Sverige.

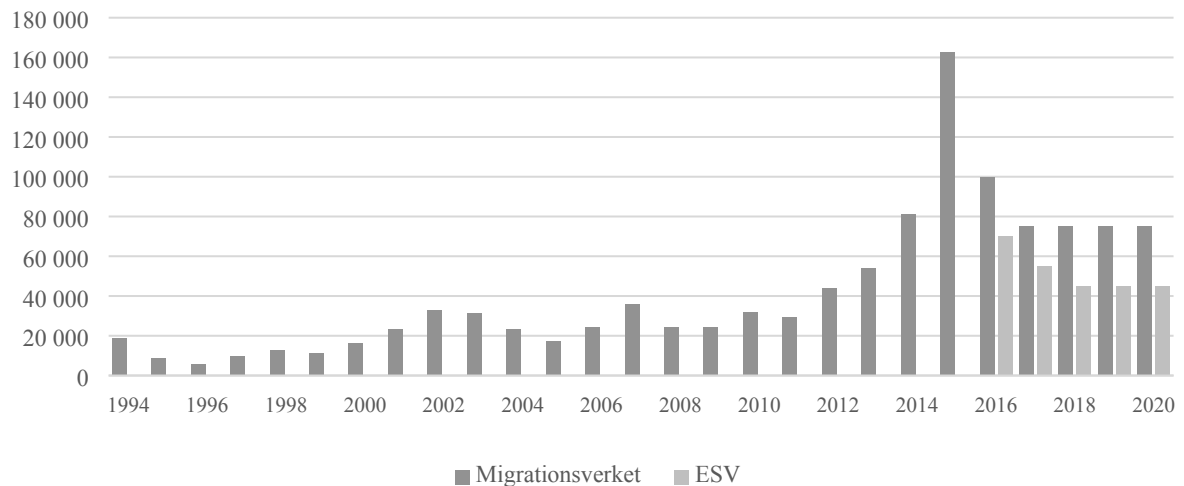
Under hösten 2015 tog Sverige emot sammanlagt 126 000 asylsökande, varav nästan 30 000 var ensamkommande barn. Att på kort tid öka mottagandet i denna grad skapade en mycket ansträngd situation där ansvariga myndigheter och frivilliga krafter sattes under stor press. Strax innan jul gav Migrationsverket besked att man då inte klarade sitt uppdrag och att asylsökande i det läget inte kunde garanteras tak över huvudet.

Sedan 2007 har Sverige tagit emot mer än 300 000 nyanlända flyktingar.

Ekonomistyrningsverkets prognos indikerar att ytterligare knappt 300 000 personer väntas få uppehållstillstånd i Sverige fram till 2020. Prognosen är dock mycket osäker, och utvecklingen beror på ett stort antal omvärldsfaktorer. Under första kvartalet 2016 har exempelvis antalet asylsökande minskat kraftigt jämfört med hösten 2015.

Konfliktnivån i de berörda länderna, huruvida EU och Turkiets överenskommelse om migrantrutten mellan Turkiet och Grekland genomförs fullt ut och om nya rutter i så fall växer fram är centrala frågor för utvecklingen framöver.

Figur 9: Asylsökande, utfall och prognos 1994–2019. Antal.

Källa: Migrationsverkets historiska data och februariprognos, ESV:s aprilprognos.

Alliansen anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt.

På kort och medellång sikt måste regeringen först och främst säkerställa att mottagandet fungerar. Under hösten har allianspartierna inom ramen för migrationsöverenskommelsen därför kommit överens med regeringen om en rad åtgärder för att hantera migrationskrisen. Allianspartierna fick igenom flera avgörande förslag för att skapa ordning och reda i mottagandet, en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna. Bland annat innebär uppgörelsen att tillfälliga uppehållstillstånd blir huvudregel med rätt till familjeåterförening, tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring och ett stärkt återvändande. Vidare föreslås en stärkt kostnadskontroll i mottagandet och etableringen genom bland annat tydligare krav för att erhålla försörjningsstöd. Samtidigt beslutades om viktiga alliansförslag för att stärka integrationen, som ett breddat RUT-avdrag och lärlingsanställningar för nyanlända, samt att utreda lagliga vägar för att söka asyl i EU. Fler åtgärder utöver de som än så länge har beslutats av regeringen kan komma att krävas snabbt för att säkerställa att mottagandet fungerar.

På längre sikt måste den ekonomiska politiken ha beredskap för att på bästa sätt tillvarata de möjligheter som en betydande befolkningsökning innebär, och minimera de

utmaningar som ett stort mottagande kan medföra. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar tillvara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och stå på egna ben, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Det är grunden i Alliansens politik. Därför krävs också att den ekonomiska politiken utvecklas för att på bästa sätt hjälpa de människor som flytt till Sverige att komma in på arbetsmarknaden, få sitt första jobb och bli en del av Sverige.

Det första och främsta skälet för att se till att de människor som nu kommer till Sverige kommer i arbete är att ge människor frihet över sitt eget liv. Men att fler kommer i arbete är också mycket viktigt för svensk ekonomi som helhet. Den ekonomiska politiken ska genom hög sysselsättning, långsiktigt hållbara finanser och stabila makroekonomiska förhållanden skapa välstånd för alla som bor i Sverige. Huruvida stor invandring bidrar positivt eller negativt till dessa mål är i mycket stor grad avhängigt om de människor som kommer till Sverige kommer i arbete, precis på samma sätt som för befolkningen i övrigt. Om tillräckligt många kommer i arbete kan invandringen, som innebär en förnygring av Sveriges befolkning, vara en viktig del i att klara finansieringen och bemanningen av vård och omsorg för allt fler äldre. Dessutom kan utrikes födda bidra till att öka svensk handel. Forskningsstudier visar på positiva effekter av invandring på både export och import. Om för få tar steget in på arbetsmarknaden blir utvecklingen den motsatta – då belastas den offentliga ekonomin av ökade bidragsutbetalningar. För den enskilde blir konsekvenserna ännu större med risk för ett djupt utanförskap och grusade drömmar.

Sverige har inte i tillräckligt hög utsträckning fått in nyanlända på arbetsmarknaden. Efter åtta år har knappt hälften av de som kommit till Sverige som flyktingar någon form av jobb, och endast 25 procent har en helårsanställning eller är företagare. Sysselsättningsgraden hos utrikes födda uppgick 2015 till 59,5 procent, till skillnad från 68,4 procent hos inrikes födda. Att allt för många utrikes födda saknar jobb och istället blir beroende av bidrag är först och främst destruktivt och negativt för varje enskild människa som hamnar i långvarigt utanförskap. Men med ett växande och utbrett utanförskap riskerar också kostnaderna för samhället att öka.

Regeringens höjda trösklar in på arbetsmarknaden kombinerat med långa väntetider för asylansökningar riskerar att leda till att det tar än längre tid för dem som kommit att få sitt första jobb. Enligt Långtidsutredningen innebär redan dagens låga sysselsättningsnivåer bland utrikes födda en långsiktig belastning på den offentliga ekonomin ungefär i nivå med utgifterna för Sveriges internationella bistånd. Om sysselsättningen däremot förbättras, kan tillskottet till offentliga finanser vara betydande. I Långtidsutredningen gjordes också en långsiktig uppskattning av effekterna av migrationen på de offentliga finanserna som visar på ett underskott i de offentliga finanserna på maximalt 1,5 procent av BNP fram till mitten av 2040-talet med dagens sysselsättningsnivåer. Om de utrikes födda som har lägst sysselsättning höjer denna med 10 procentenheter, och pensionsuttaget samtidigt skjuts upp för alla i enlighet med Pensionsmyndighetens rekommendation, blir förbättringen betydande. I stället för ett långsiktigt underskott erhålls en period av ett stabilt överskott på omkring en halv procent av BNP under en stor del av 2030-talet och sedan följer en lång period av stigande överskott. Den långsiktiga utvärderingen visar på två framtidsscenarioer där den stora skillnaden är nivån på sysselsättningen. Med en fortsatt låg sysselsättning följer stora problem att finansiera en offentlig sektor som motsvarar dagens ambitionsnivå. Scenariot med en högre sysselsättning pekar snarare på en framtid där möjligheten finns till ökade satsningar inom den offentliga sektorn, till sänkta skatter eller en kombination av dessa.

Alliansens främsta uppdrag under åren 2006 till 2014 var att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet och gjorde det mer lönsamt att arbeta än att gå på bidrag. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel.

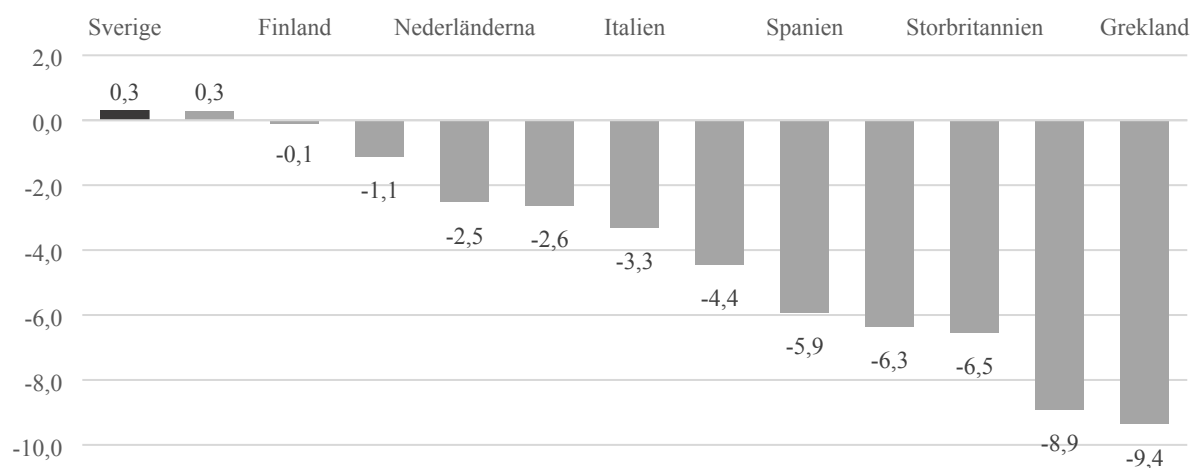
I dag har utmaningen delvis skiftat. Hög arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda och stora grupper nyanlända som behöver ett första jobb kommer vara en av Sveriges viktigaste strukturella utmaningar under åren framöver. Under de kommande åren är det därför helt avgörande att politiken tar nästa steg och genomför nödvändiga reformer för att hantera det nya läget. En bättre integration och lägre trösklar in till arbetsmarknaden för att nyanlända ska komma i arbete är nödvändigt och kan bara ske genom strukturellt riktiga reformer. De utbudsreformer som Alliansen genomförde under sin regeringstid

ledde till att utrikes föddas arbetskraftsdeltagande ökade från 65 till 70 procent. Det är ett steg i rätt riktning, men mer kommer att krävas. En av Alliansens främsta uppgifter är att bryta det utanförskap som växt fram bland utrikes födda och unga som saknar gymnasieutbildning. Det kommer kräva stabila offentliga finanser och genomgripande strukturella reformer av arbetsmarknaden, utbildningssystemet och bostadsmarknaden.

b. Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser

Sverige har klarat den ekonomiska nedgången bättre än de flesta andra länder. Trots en ihållande lågkonjunktur har Sverige haft en jämförelsevis god BNP-tillväxt och sysselsättningen har fortsatt att öka. Ett avgörande skäl till att vi klarat krisen väl är att det finansiella ramverket och överskottsmålet medförde att Sverige gick in i finanskrisen med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna för att kunna stimulera ekonomin under lågkonjunkturen. I kombination med en effektiv stabiliseringspolitik innebar dessa säkerhetsmarginaler att Sverige klarade sig bättre än de flesta andra länder. När ekonomin nu ljusnar står Sverige fortfarande väl rustat, med en relativt låg statsskuld och hög sysselsättning.

Figur 10: Genomsnittligt finansiellt sparande 2006–2014. Procent av BNP.

Källa: EU-kommissionens makroekonomiska databas Ameco, vinterprognosen 2016.

Det är nu centralt att visa politiskt ledarskap och även fortsättningsvis värna svensk ekonomi. Även om den svenska statsskulden nu är låg har finanskrisen visat att skuldkvoten snabbt kan ändras om ett land inte har tillräckliga säkerhetsmarginaler. Medan Sveriges statsskuld fortsatt ligger på en låg nivå, har skuldnivåerna i EU-15

skenat och ligger nu på över 90 procent av BNP. Statsskuldräntorna riskerar då att tränga ut viktiga investeringar samtidigt som den ekonomiska nedgången fört med sig nedskärningar och åtstramningar i många länder.

Alliansen kommer fortsatt föra en politik som värnar en stabil och varaktig återhämtning av svensk ekonomi. För att säkra den ekonomiska utvecklingen i ett land som Sverige är det centralt att ha utrymme för att klara av stora svängningar i de offentliga finanserna. Sverige är en liten och öppen ekonomi och är därmed känsligt för svängningar i omvärldens efterfrågan. Vi har därtill en relativt stor offentlig sektor, som medför att en konjunkturedgång får en stor inverkan på de offentliga finanserna. Sverige har dessutom en stor banksektor, vilket innebär att riskerna för de offentliga finanserna är betydande vid förnyad turbulens på de finansiella marknaderna. Överskottsmålet är i dag en viktig del av det finanspolitiska ramverket och bör inte ändras ensidigt av regeringen. Eventuella förändringar av överskottsmålet eller andra delar av det finanspolitiska ramverket måste övervägas noga och i politiskt samråd. Det är därför positivt att en parlamentarisk utredning tillsatts på Alliansens och riksdagens initiativ. Det finanspolitiska ramverket, med ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, har tjänat Sverige väl och varit en viktig orsak till att Sverige kunnat sänka statsskulden från 75 procent till drygt 43 procent av BNP. Ramverket har dessutom tvingat politiker av olika färg att stå emot politiska krav på utgifter som skulle leda till långvariga underskott. Ramverkets styrka, och i förlängningen förtroendet för de svenska statsfinanserna, grundar sig i att regelverket åtnjuter ett brett parlamentariskt stöd. Eventuella förändringar av ramverket bör därför utredas grundligt och beslutas i brett samförstånd.

Överskottsmålet innebär att de offentliga finanserna över en konjunkturcykel ska uppnå en procents överskott. Att överskottsmålet är formulerat över en konjunkturcykel innebär att det finansiella sparandet bör ligga under en procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt. Därigenom är överskottsmålet förenligt med en finanspolitik som motverkar konjunktursvängningar.

I budgetmotionerna för 2016 gjorde Alliansen bedömningen att då ekonomin fortfarande befann sig i en känslig återhämtningsfas, och penningpolitiken var kraftigt expansiv, skulle en kraftig åtstramning i närtid riskera att fördröja återhämtningen. Stabiliseringspolitiska skäl talade därför för att reformer under 2016 och 2017 skulle

vara fullt finansierade och att diskretionära budgetförstärkningar skulle påbörjas 2018 när ekonomin bedömdes vara i balans. En procents överskott skulle därmed uppnås 2020.

Sedan bedömningen i budgetmotionerna gjordes har det ekonomiska läget förändrats i två avseenden. Dels har konjunkturåterhämtningen under hösten 2015 varit starkare än vad de flesta bedömare förutsåg, och resursutnyttjandet bedöms vara i balans redan 2016. Sverige är nu på väg in i en högkonjunktur med begränsade eller inga lediga resurser i ekonomin. Dels har de offentliga utgifterna ökat betydligt till följd av ökade utgifter för flyktingmottagandet. Trots växande och konjunktur känsliga skatteintäkter har de prognostiserade underskotten därför ökat och sparandet befinner sig längre från saldomålet än vad som förväntades i budgetpropositionen för 2016. Under 2016 och 2017 kommer det strukturella sparandet minska trots att vi befinner oss i högkonjunktur. Finanspolitiken är därmed procyklisk och stimulerar ekonomin trots att det inte längre finns lediga resurser i ekonomin. Samtidigt befinner vi oss under de närmaste åren fortsatt långt från en procents överskott i offentliga finanser.

Mot bakgrund av det starka konjunkturläget som svensk ekonomi nu befinner sig i finns inte längre samma stabiliseringspolitiska skäl att avvakta med budgetförstärkningar för att värna konjunkturåterhämtningen. Dessutom har de växande underskotten fört sparandet ännu länge från saldomålet, och det finns starka budgetpolitiska skäl att ta kontroll över utvecklingen i de offentliga finanserna och föra sparandet närmare saldomålet. Både stabiliseringspolitiska och budgetpolitiska argument talar därmed för en stramare finanspolitik 2017 och framåt.

En rimlig avvägning för budgetåret 2017 är därför att nya reformer bör vara fullt finansierade samt att diskretionära budgetförstärkningar på fem miljarder kronor bör genomföras. För 2018 och framåt bör ytterligare ungefär 20 miljarder kronor i budgetförstärkningar genomföras. Tillsammans med de automatiska budgetförstärkningar som enligt regeringen kommer ske under prognosperioden bedömer Alliansen att drygt en procents överskott kan nås 2020, förutsatt att ekonomin är i balans.

Figur 11: Bana för offentliga finanser. Procent av BNP om inte annat anges.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande utan budgetförstärkningar	0,0	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
Strukturellt sparande utan budgetförstärkningar	0,2	-0,2	-0,7	-0,5	0	0,8
Budgetförstärkningar under prognosperioden (mdkr)			5	10	10	
Budgetförstärkningar under prognosperioden			0,1	0,2	0,2	
Finansiellt sparande inklusive budgetförstärkningar	0,0	-0,4	-0,6	-0,1	0,6	1,2

Källa: Vårpropositionen 2016 och egna beräkningar

Det ska dock understrykas att de offentliga finansernas utveckling är svårbedömd. Konjunkturen har ett betydande genomslag på finanserna, men även den potentiella produktionsförmågan och efterfrågans sammansättning i jämvikt är av avgörande betydelse. En mindre justering av prognosen för exempelvis den potentiella produktivitetstillväxten kan få ett betydande genomslag på bedömningen av både det faktiska och det strukturella saldot i de offentliga finanserna på några års sikt. Även penningpolitikens utveckling är osäker. Konsekvensen av detta är att finanspolitiken måste utformas efterhand i ljuset av ny information. Om en ny allvarig störning drabbar svensk ekonomi och ekonomin hamnar längre från balans bör de budgetförstärkande åtgärderna skjutas längre fram i tiden. Omvänt bör budgetförstärkningarna tidigareläggas om återhämtningen sker snabbare.

Alliansen är enig om att budgetförstärkningarna bör ske genom såväl intäktsökningar som utgiftsminskningar framöver. Det är också centralt att budgetförstärkningarna samt finansieringen av reformer inte sker genom att skatten på jobb och företagande höjs. En lika viktig utgångspunkt är att budgetförstärkningarna inte ska påverka välfärdens kärnverksamheter.

På inkomstsidan bör en rad åtgärder vidtas. Skatteuttaget från den finansiella sektorn bör öka. I dag är den finansiella sektorn undantagen från mervärdesskatt i EU-länderna, vilket bidrar till att beskattningen är lägre än för andra delar av näringslivet. En utgångspunkt bör vara att, på samma sätt som i Danmark, utjämna skatteuttaget genom en viss höjning av de sociala avgifterna inom den finansiella sektorn. Det är viktigt att upprätthålla skattesystemets legitimitet. I dag beskattas den kommersiella

fastighetssektorn mindre än andra delar av näringslivet. Skatteplanering genom paketering av fastigheter kan motverkas. För att ytterligare motverka fusk bör även nivåerna i skatte- och tulltilläggen höjas. Omställningen av transportsektorn är en viktig del av miljöpolitiken. Miljöstyrningen bör förstärkas, till exempel genom att se över beskattningen för personbilar och fordon som har särskilt stora utsläpp av växthusgaser. Ytterligare miljöskatter, såsom en kemikalieskatt och skatt på fluorerade växthusgaser, bör införas. Kväveoxidavgiften bör också göras om till en skatt. Alliansen har även beredskap för ytterligare höjningar av skatterna på alkohol och tobak i syfte att stärka folkhälsan.

Det är viktigt att föra en ansvarsfull politik som begränsar utgiftsökningarna framöver. Sysselsättningen ökar för närvarande starkt och vi ser en bred uppgång på arbetsmarknaden. Därmed är det naturligt att anpassa omfattningen av arbetsmarknadsåtgärderna längre fram och minska de åtgärder som är minst effektiva. Vi ser samtidigt en fortsatt ökning av ohälsotalen, med kraftigt stigande kostnader för sjukförsäkringssystemet. Att lägga om sjukförsäkringsreglerna utan att först hantera de stigande ohälsotalen riskerar att långsiktigt försätta människor i utanförskap, samtidigt som det betydande kostnadstryck som vi ser inom systemet förstärks ytterligare. Det bör istället vidtas åtgärder som löser det underliggande samhällsproblemet, att långsiktigt minska sjukfrånvaron.

Också kostnaderna för migration och integration ökar, till följd av att fler sökt sig till vårt land för att få skydd från krig och förtryck. Här krävs långsiktiga effektiviseringsåtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen, till exempel vad gäller boendekostnaderna i mottagningssystemet.

Det är också centralt att i allmänhet upprätthålla god kostnadskontroll i olika ersättningssystem genom att motverka förekomsten av fusk och överutnyttjande. Den statliga förvaltningen bör effektiviseras. Det bör också framgent ske en begränsning av de årliga anslagsökningarna i pris- och löneomräkningssystemet. Mot bakgrund av behovet att stärka försvaret bör detta område undantas. Kostnaderna kan också minskas genom att myndigheternas lokalkostnader och lokalisering prövas hårdare.

Moderaterna gör bedömningen att budgetförstärkningarna 2017 i första hand bör ske genom besparingar på flyktmottagandet, avvecklade byggsubventioner och att

enprocentsmålet för biståndet beräknas utifrån den etablerade beräkningskonvention för BNI som gällde fram till 2014. Budgetförstärkningarna 2017 tillsammans med övriga åtgärder på utgifts- och inkomstsidan kan, med nuvarande prognoser, förväntas ge tillräckliga budgetförstärkningar för att sparandet ska uppgå till drygt en procent av BNP 2020. Kommande förslag på reformer under mandatperioden kan komma att kräva ytterligare budgetförstärkningar. Eventuella förslag på reformer på utgiftssidan bör i hög grad finansieras med lägre utgifter och effektiviseringar på andra områden.

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Alliansen vänder sig emot regeringens mycket kraftiga höjning av utgiftstaken, då det är viktigt att hålla utgifterna på en ansvarsfull nivå. Regeringens agerande förutsätter ett kraftigt höjt skatteuttag för att balansera utgiftsökningarna. Skattehöjningarna riskerar att slå mot jobb och företagande, och därmed försämra Sveriges ekonomiska utsikter.

Enligt de riktlinjer som finns bör en buffert för oförutsedda händelser lämnas obudgerad under utgiftstaket för nästkommande budgetår. Hur stort budgetutrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir beror bland annat på hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren tas i anspråk av oförutsedda utgiftsökningar, t.ex. till följd av ökning av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen eller den makroekonomiska utvecklingen.

Budgeringsmarginalen för 2017 är i nuläget ansträngd till följd av det ökade flyktingmottagandet. Det understryker behovet av god kostnadskontroll och nödvändigheten att göra omprioriteringar inom och mellan olika utgiftsområden om så krävs.

Figur 12: Förslag till utgiftstak. Miljarder kronor om inte annat anges.

	2016	2017	2018	2019	2020
Utgiftstak	1 199	1 253	1 301	1 359	1 381
Takbegränsade utgifter, maximum	1 182	1 244	1 275	1 312	1 333
Budgeteringsmarginal, minimum	17	10	26	48	48
Budgeteringsmarginal, % av takbegränsade utgifter	1,4 %	0,8 %	2,0 %	3,5 %	3,5 %

Källa: Vårpropositionen 2016, budgetpropositionen 2016 samt egna beräkningar.

c. Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden

Sverige byggs starkt genom fler i arbete. När många jobbar skapas mer resurser till den gemensamma välfärden. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Målsättningen kan därför inte vara annan än att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Vi vill skapa förutsättningar för ett mer jämlikt och jämställt samhälle och stärka sammanhållningen i vårt land. Arbetsmarknaden ska rymma även dem som i dag står långt ifrån att få ett jobb. Jobben och kampen mot utanförskapet är fortsatt grunden för Alliansens politik.

Alliansens reformer i regeringsställning bidrog till att över 300 000 fler människor kom i arbete och att en betydande del av det breda utanförskapet som präglade svensk arbetsmarknad under 2000-talet kunde brytas. Under 2000-talets första år trycktes människor som varit inne på arbetsmarknaden ut ur arbetskraften på grund av att bidragssystemen gjorde att arbete lönade sig för dåligt. Samtidigt ökade antalet människor med sjuk- och aktivitetsersättning, det som tidigare kallades förtidspension, kraftigt. Sedan 2006 har en stor del av detta breda utanförskap minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik ekonomisk politik samt välfärdspolitik och andelen som försörjs av bidrag eller ersättningar har minskat med ungefär en fjärdedel.

I takt med att utanförskapet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden har utmaningarna på arbetsmarknaden förändrats. Risken att grupper som står nära arbetsmarknaden återigen pressas ut i utanförskap kvarstår visserligen, och förstärks av att regeringen nu gör det mindre lönsamt att arbeta. Men den mest betydande utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det utanförskap som gäller de

som står längre ifrån arbetsmarknaden, och som har svårare att komma in. Särskilt unga utan gymnasiekompetens och utrikes födda drabbas av utanförskap i större utsträckning än andra grupper, delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Denna utmaning har förstärkts betydligt av det stora flyktningmottagande som Sverige haft under de senaste åren. Bland nyanlända personer i etableringsfasen har knappt 50 procent endast grundskoleutbildning eller mindre. För denna grupp är trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden mycket höga.

Konsekvenserna av detta utanförskap är stora både för individen och för samhället. Motsvarande var sjunde person i arbetsför ålder lever fortfarande helt på offentliga sociala ersättningar eller försäkringar. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Samtidigt är konsekvenserna för samhället också betydande. Matchningen på svensk arbetsmarknad har försämrats betydligt över tid. Företagen har svårt att hitta personal, trots att en relativt stor grupp står till arbetsmarknadens förfogande. När gruppen arbetslösa har en allt svagare anknytning till arbetsmarknaden och mer begränsad utbildning och erfarenhet minskar möjligheten att matcha arbetssökande med de arbetsuppgifter som företagen efterfrågar.

De grupper som befinner sig i utanförskap eller riskerar att hamna där måste få ett jobb att gå till. Det kommer att kräva olika former av åtgärder. Hur hög sysselsättning vi uppnår i Sverige beror på samspelet mellan företagets efterfrågan på arbetskraft, hushållens utbud av arbetskraft och hur väl lönesättningen och andra institutioner fungerar på arbetsmarknaden. Prioriteringen bör i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser i ineffektiva arbetsmarknadsåtgärder.

För det första måste det löna sig att arbeta. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Om man är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska vi ha trygghetssystem som fungerar. Men det ska alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Då duger det inte att skatten höjs och att socialförsäkringssystemen blir så generösa att det inte längre lönar sig att arbeta.

För det andra måste alla få chansen att komma i jobb. Trösklarna på svensk arbetsmarknad är höga, i form av låg flexibilitet på arbetsmarknaden och allt högre kompetenskrav. Därför krävs dels möjligheter till utbildning och kompetensinsatser – man ska kunna lära sig det som behövs för att ta ett jobb och man ska ha möjlighet att lära om och ställa om från ett jobb till ett annat – dels en arbetsmarknad som erbjuder arbetstillfällen också för de med en kortare utbildning. Det måste finnas alternativ för de människor som av olika skäl inte klarar av att utbilda sig i kapp.

För det tredje måste villkoren och drivkrafterna i Sverige för att starta, driva och utveckla företag vara i internationell toppklass. Bara genom ett starkt och dynamiskt näringsliv där företagsamhet och entreprenörskap både värderas högt och lönar sig kan vi säkerställa välstånd, välfärd och sysselsättning i Sverige.

d. Goda och hållbara förutsättningar för fler och växande företag

Alliansregeringen förbättrade företagsklimatet avsevärt. Bolagsskatten och socialavgifterna sänktes och de ekonomiska drivkrafterna för att driva företag förbättrades. Regelbördan minskade med motsvarande kostnader på 7 miljarder kronor, bland annat genom avskaffad revisionsplikt och förenklade redovisningsregler för mindre företag. Möjligheten att driva företag inom fler områden, inte minst inom branscher som domineras av kvinnor, stärktes. Resultatet blev att 200 000 fler företag skapades och att den entreprenöriella aktiviteten fördubblades. Regeringens politik, med höjda kostnader, ökat regelkrångel och större hinder för företagande inom kvinnodominerade branscher, hotar denna utveckling.

För att Sverige ska behålla och stärka vår internationella konkurrenskraft krävs att villkoren för att starta, driva och utveckla företag förbättras. Det är dessutom viktigt för att kunna öka antalet sysselsatta och minska utanförskapet. En stark efterfrågan på arbetskraft, från växande företag, är en förutsättning för att fler människor ska komma i arbete.

För företagens kompetensförsörjning och Sveriges konkurrenskraft är det avgörande att utbildningen i Sverige håller en hög kvalitet. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som var och en behöver för att nå kunskapsmålen och växa utifrån sina egna förutsättningar. Alliansen vill därför fortsätta arbetet för mer kunskap i skolan. Målet är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna. Höjs kunskapsnivåerna i det obligatoriska skolväsendet kan nivån

på undervisningen i gymnasieskolan och den eftergymnasiala utbildningen fortsätta att höjas, vilket i sin tur gynnar företag som vill växa och rekrytera.

Den nuvarande bostadsbristen i Sverige har utvecklats till en akut bostadskris. Att människor på grund av bostadsbrist hindras från att flytta till jobb och utbildning är en av Sveriges största utmaningar i dag. Många företag vittnar om att bostadsbristen skapar stora problem att rekrytera i storstadsregionerna. Det hämmar tillväxten och leder till färre jobb och ett större utanförskap. Den stora befolkningsökning som Sverige nu upplever förstärker utmaningen ytterligare. Om nyanlända flyktingar inte får möjlighet att flytta till de arbetsmarknadsregioner där jobben finns riskerar de att låsas ute i bestående utanförskap.

Alliansregeringen genomförde ett stort antal förändringar för att underlätta planering och byggande, och bostadsbyggandet har nu nått sin högsta nivå på 20 år. Men det är inte tillräckligt – takten i bostadsbyggande behöver öka med ytterligare 30–40 procent.

Under förra mandatperioden motsatte sig Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet många av de förslag till enklare och mer flexibla regler som alliansregeringen lade fram. Tyvärr har regeringen sedan den tillträdde valt att fortsätta på samma linje – genom att införa snedvridande och ineffektiva bostadssubventioner samtidigt som arbetet med effektiviseringar av byggprocessen och bostadsmarknadens funktionssätt har saktat ned. I ljuset av den tilltagande bostadskrisen välkomnar Alliansen de blocköverskridande bostadssamtal som nu sker. Det är av största vikt att dessa samtal leder till konkreta och betydande resultat.

För det första måste regelförenklingsarbetet ta fart på riktigt genom att de kraftfulla förslag till regelförenklingar som redan lagts i riksdagen tas tillvara. Till exempel bör byggvänliga bullerregler införas och tekniska egenskapskrav och utformningskrav förändras så att trösklarna för byggande sänks. För det andra krävs skarpa reformer för att frigöra mer attraktiv mark att bygga på. Att markbrist är ett grundläggande problem, en tröskel som förtar effekten av många andra reformer, återkommer ständigt i forskningslitteraturen och lyfts ofta av byggbranschen. Därför krävs bland annat en reformering av riksintressesystemet och strandskyddet så att bostadsbyggande prioriteras högre. För det tredje krävs att resurserna inom bostadspolitikerna används effektivt. Därför bör de av regeringen införda byggsubventionerna avskaffas. För det

fjärde måste rörligheten på bostadsmarknaden tydligt öka. Det måste bli enklare att hyra ut sin bostad i andra hand och dagens hyresreglering måste ses över. Alliansen vill också se över utformningen av flyttskatterna för att minska dagens inlåsnings effekter.

En fungerande transportinfrastruktur är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och satsningar på väg och järnväg är en viktig del för att främja både företagande och sysselsättning. Under åren 2014–2025 kommer Sverige satsa minst 522 miljarder kronor på infrastruktur, till följd av alliansregeringens förslag. Det möjliggör underhåll och stora investeringar i befintlig infrastruktur i hela landet, liksom nysatsningar för att förbättra möjligheterna för såväl arbetspendling som godstransporter.

Alliansregeringens politik för viktiga förbättringar för näringar som är beroende av transporter har påbörjats. Underhållet av svenska järnvägar har fördubblats sedan 2006. Anslaget till enskilda vägar har höjts väsentligt. Genom hela Sverige pågår väg- och järnvägsprojekt för att förbättra framkomligheten och transportmöjligheterna. Samtidigt har trenden med ökande utsläpp från transportsektorn brutits. Effektivare transporter innebär minskad miljöpåverkan och minskade klimatutsläpp. Alliansen vill fortsätta detta arbete.

Utöver väl fungerande utbildning, bostadsmarknad och infrastruktur är tillgång på kapital en nyckelfråga för att främja entreprenörskap. Svenska villkor på dessa områden har historiskt varit goda, men möjliga förbättringar finns och krävs för att Sverige ska kunna konkurrera internationellt. Till exempel har det offentliga riskkapitalet i dagsläget svårt att komma in tidigt i bolagens utveckling, när det behövs som mest, och riskerar istället att tränga ut privata investeringar i senare investeringsfaser. För att modernisera och effektivisera det offentliga riskkapitalet bör fond-i-fond-lösningar användas, där statligt riskkapital från början samverkar med privata fonder för att nå mindre och växande företag. De statliga fondernas inriktning bör också främst inriktas på tidiga utvecklingsfaser för att undvika undanträngning av privat kapital. Det är också viktigt att riskkapital finns tillgängligt i hela landet. Därtill stänger dagens regelverk för aktiebolag ute många potentiella företagare. Reglerna bör anpassas till det behov av aktiekapital som faktiskt föreligger, och som i exempelvis många tjänsteföretag kan vara relativt begränsat. Därför bör kravet på aktiekapital sänkas från 50 000 till 25 000 kronor.

En annan viktig fråga för att främja entreprenörskap är nystartade företags kompetensförsörjning och svårigheten att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta för små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Alliansen göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Vår ingång är att regelverket bör förenklas och göras mer konkurrenskraftigt, samtidigt som grundläggande skatterättsliga principer beaktas, så att det blir lättare för växande företag att attrahera och behålla centrala medarbetare. Det handlar både om företagens kostnader för incitamentsprogrammen och reglerna för individen, till exempel i vilken utsträckning incitamentsprogrammen ska beskattas som inkomst av tjänst samt när beskattningen ska ske.

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön. Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar.

Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag krävs också.

Därtill måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till att de globala utsläppsreduktioner som behövs uppnås.

e. En trygg och tillgänglig välfärd

Alliansen står för en trygg och tillgänglig välfärd. Vi värnar välfärdens kärnverksamheter – skola, vård och omsorg. Det är grunden för den sammanhållning vi har i Sverige. Alliansregeringens ekonomiska politik och välfärdspolitik resulterade i att resurserna till skola, sjukvård och omsorg ökade med mer än 100 miljarder i fasta priser. Resurserna ökade per invånare, per elev och per slutenvårdspatient. Också antalet läkare, barnmorskor och sjuksköterskor per invånare ökade. Men välfärden kan stärkas och utvecklas ytterligare. Välfärdspolitiken måste bland annat förbättra resultaten i skolan, minska ojämlikheten som fortfarande finns i vården och svara upp mot behoven hos en åldrande befolkning.

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla – för elevernas skull men också för jobben, välfärden och sammanhållningen i samhället. Föräldrarna

ska veta att barnen när de kommer hem från skolan har lärt sig något nytt i en trygg miljö. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som var och en behöver för att nå kunskapsmålen och växa utifrån sina egna förutsättningar. Skolan ska också ge bildning och lära för livet – inte bara arbetslivet – oavsett bakgrund eller var du går i skolan.

Många nyanlända barn som flytt från krig och förtryck har i år haft sin allra första skoldag runtom i Sverige. Deras väg in i det svenska samhället kommer i stor utsträckning att gå genom skolan. Den svenska skolan står inför stora utmaningar när antalet nyanlända elever ökar snabbt samtidigt som skolresultaten fortsatt sjunker. Under åren framöver kommer det att krävas särskilda ansträngningar för att alla barn i Sverige, oavsett bakgrund, ska få en bra start i livet och en rivstart i vårt skolsystem. Duktiga och engagerade lärare och speciallärare är stommen för att skapa en bättre skola. Alliansen är enig om att systemet med karriärlärartjänster är centralt för skolans utveckling och bör stärkas, där särskilda satsningar i utanförskapsområden spelar en viktig roll. Att eleverna får tillräcklig undervisning är en annan viktig fråga för elevernas utveckling, och regeringen bör gå vidare med det förslag om fler matematiktimmarna i högstadiet som riksdagen tagit beslut om. Alliansens mål är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna.

I takt med att vi lever längre och kan behandla allt fler sjukdomar förändras kraven på hälso- och sjukvården. Alliansens utgångspunkt är en sjukvård präglad av kvalitet och tillgänglighet för alla. Skillnader i kvalitet eller tillgänglighet mellan regioner eller utifrån till exempel kön eller utbildningsbakgrund ska motverkas. Svensk vård och omsorg uppvisar i ett internationellt perspektiv goda resultat. Alliansregeringen satsade mer resurser än vad som någonsin tidigare satsats på vården. Köerna har kortats och vi har sett en kraftig ökning av antalet vårdcentraler och generösare öppettider. Kvaliteten i sjukvården har också stärkts över tid och patienterna är mer nöjda med vården. Samtidigt finns fortfarande brister. Långa väntetider och otillräcklig tillgänglighet är fortfarande ett problem i delar av vården. Fördelningen av resurser mellan de med större och mindre behov fungerar inte optimalt. Brist på kompetens i vissa vårdyrken, till exempel sjuksköterskor, är vanligt i stora delar av landet. Vården är fortfarande inte jämlik – det finns fortfarande stora skillnader gällande såväl kvalitet och kontinuitet som väntetider. Alliansen kommer fortsätta att utveckla vården med patientens behov i fokus. Kvalitet, tillgänglighet och valfrihet ska präglade den svenska sjukvården och alla

patienter ska känna sig trygga och väl omhändertagna på vårdcentraler och sjukhus i hela Sverige.

Att åldras innebär ofta ett ökat behov av hjälp i vardagen. Hur hjälpen utformas påverkar i hög grad livskvaliteten. Alliansens utgångspunkt är att varje människa är unik med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Äldreomsorgen ska präglas av stor valfrihet, hög kvalitet, ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den.

En mångfald av aktörer är en förutsättning för valfrihet. Alliansens välfärdspolitik sätter eleven och patienten i centrum. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård, skola och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste valfriheten värnas.

Mångfalden av aktörer inom välfärden bidrar också till att utveckla nya idéer och hitta nya, smartare och effektivare arbetsätt, till gagn för alla som använder välfärden. Den svenska lösningen, med en offentligt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till, och där många olika typer av utförare tillåts bidra, är viktig att värna. Välfärdens verksamheter gynnas av att nya privata och ideella aktörer har möjlighet att etablera sig för att bidra till innovation och värdeskapande.

Vi har dock sett att den svenska välfärden inte alltid fördelas jämlikt, och att kvaliteten i vissa fall brister hos både offentliga och fristående verksamheter. För att säkerställa en jämlik välfärd av hög kvalitet finns därför anledning att se över kraven på och regleringen av både offentlig och fristående välfärdsverksamhet. Riksdagen har därför beslutat att en utredning bör se över möjligheten att införa tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning, ett tydligare kravställande och bättre uppföljning avseende kvalitet, och skarpare sanktioner vid misskötsel inom välfärden. Att regeringen inte fokuserar på kvalitetsaspekterna, utan istället låter utreda begränsningar av vinstuttag i välfärdssektorn är en mycket olycklig utveckling. Det finns inga etablerade samband mellan organisationsform eller vinstuttag och kvaliteten i verksamheten.

Utgångspunkten borde istället vara hur vi på bästa sätt kan säkerställa både kvalitet, trygghet, effektivitet, innovation, valmöjligheter och öppenhet på ett sätt som gagnar elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga i alla välfärdens verksamheter.

5. Moderaternas inriktning på budgetpolitiken

För att långsiktigt upprätthålla Sveriges välstånd krävs att politiken kontinuerligt utvecklas för att hitta nya svar på de samhällsutmaningar Sverige står inför.

Sverige står inför en period med omfattande reformbehov. Det stora flyktingmottagandet under hösten 2015 kommer förstärka de strukturella utmaningar som redan fanns på svensk arbetsmarknad och bostadsmarknad. Under senare år har ett nytt utanförskap vuxit fram som, genom långvarig strukturell arbetslöshet, drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Med fler nyanlända som behöver ett första jobb i Sverige krävs att integration och etablering fungerar. Det gör det inte i dag, och det gör behovet av reformer och förändring än större.

Vårpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas upp, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Samtidigt gör en alltmer oaktsam hantering av de offentliga finanserna att Sverige står sämre rustat inför nästa lågkonjunktur, vilket riskerar att leda till nedskärningar och arbetslöshet som slår mot de allra svagaste.

Det här är fel väg för Sverige. Vi står för en annan väg. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

a. Sverige är på väg åt fel håll

Sverige har länge beskrivits som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Under lång tid har vi haft en hög levnadsstandard, vi har rankats högt i innovationskraft och välfärd och vår ekonomi har på senare år varit en av Europas starkaste. Men den svenska utvecklingen bör inte tas för given. Sverige är i flera avseenden på väg åt fel håll. Bristande integration, svaga skolresultat hos många elever, en snabbt växande bostadsbrist och försvagade offentliga finanser är några av de områden där utvecklingen går åt fel håll.

En av våra främsta samhällsutmaningar är det nya utanförskap som växer sig allt starkare i Sverige. Det drabbar utrikes födda och unga utan gymnasieutbildning, som i allt högre grad stängs ute från arbetsmarknaden och hamnar i långvarig arbetslöshet. I dag tar det åtta år från ankomsten innan ens hälften av nyanlända flyktingar i Sverige har fått jobb. Unga utan gymnasieutbildning har mer än dubbelt så hög arbetslöshet som de med en studentexamen. Vägen till det första jobbet blir allt längre. 2020 väntas nästan en miljon människor befinna sig i utanförskap. Med ett ökat flyktingmottagande riskerar utanförskapet att växa.

Kraftfulla åtgärder kommer krävas för att bryta det nya utanförskapet så att människor får ett arbete att gå till och friheten att stå på egna ben. Regeringens politik är i detta avseende otillräcklig, och riskerar till och med att förvärra situationen. Stora skattehöjningar på jobb och företagande försämrar möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Samtliga oberoende experter gör bedömningen att regeringens politik har en obefintlig eller negativ effekt på sysselsättningen. Regeringen står handfallen medan utanförskapet växer.

Skolan står också inför fortsatta utmaningar. Svenska elevers resultat har sjunkit betydligt under lång tid. Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder mindre tid till att undervisa jämfört med andra länder. Svenska elever går också mindre i skolan än andra elever i OECD. Många elever som är i behov av särskilt stöd får det inte. I Barnombudsmannens årsrapport (2016) uppger var fjärde rektor som deltagit i studien att det är svårt att ge rätt stöd till elever med diagnoser. Skolan spelar också en central roll för att klara det ökande flyktingmottagandet. Under 2015 sökte över 70 000 barn asyl i Sverige. Barnen är i olika åldrar, kommer från olika länder och talar olika språk. Gemensamt är att de alla snabbt behöver komma in i den svenska skolan och lära sig svenska.

Att vända utvecklingen i svensk skola är grundläggande för att värna våra barns och ungdomars framtid och upprätthålla Sveriges konkurrenskraft och roll som kunskapsnation. Det kräver att alla resurser prioriteras till de åtgärder som har störst effekt på kunskapsnivån. Att regeringen lägger betydande summor på annat än att stärka kunskapsuppdraget är därför olyckligt.

Under det senaste året har en långvarig bostadsbrist utvecklats till en akut bostadskris. Prognoserna för bostadsbehovet under kommande år har justerats upp kraftigt och Boverket bedömer att det kommer att behövas fler än 700 000 nya bostäder till 2025. Rapporter om trångboddhet duggar tätt. Bostadsbristen är allvarlig eftersom den begränsar människors möjligheter att flytta till jobb och utbildning. De som vill ta steget in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb drabbas särskilt hårt. Det kan vara studenter som precis tagit examen, eller de som försöker flytta till jobb från bidragsberoende och utanförskap. Bostadsfrågan är en av våra största samhällsutmaningar under kommande år.

Också i bostadspolitiken står regeringen närmast handfallen. Förutom ineffektiva byggsubventioner har få förslag presenterats. Flera förslag på regelförenklingsområdet som beslutats av riksdagen – sex av sju – har regeringen än så länge lämnat i byrålådan. Till exempel mindre restriktiva bullerregler, sanktionsavgifter och ändrade strandskyddsregler har regeringen ignorerat trots riksdagens beslut. Eftersom regeringen inte agerar riskerar bostadsbristen att förvärras ytterligare.

Slutligen är regeringens hantering av de offentliga finanserna mycket oroande. I ljuset av att Sverige är på väg in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är mycket ansträngt bör regeringen snarast presentera en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Men istället har regeringen stegvis signalerat att man överger det finanspolitiska ramverket och att man istället för att stärka det finansiella sparandet tänker börja låna till nya och permanenta utgifter. Det riskerar att försvaga Sverige och försämra möjligheterna att klara nästa ekonomiska kris.

Sverige står som beskrivits ovan inför en period med omfattande reformbehov. För att behålla vår styrka och sammanhållning, och fortsätta utvecklas i samma takt som vi gjort historiskt, krävs politiskt ledarskap och handlingskraft för att ta sig an de stora och växande utmaningar Sverige står inför. Sveriges nuvarande regering saknar den handlingskraft som krävs.

b. Ett starkare Sverige byggs genom att bryta det nya utanförskapet

Utgångspunkten för Moderaternas finanspolitik är att alla som kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Detta bygger i grunden på att alla som bor i Sverige ska göra vad som krävs för att komma i arbete eller försörja sig själva. Det ställer i sin tur krav på en ekonomisk

politik som gör att fler jobb skapas i växande företag, att fler personer blir rätt rustade för de jobb som växer fram och att det alltid lönar sig att arbeta.

För att öka svensk sysselsättning, vårt välstånd och vår trygghet krävs nya och bättre svar på de centrala samhällsutmaningar som Sverige står inför.

1. *Offentliga finanser tillbaka till överskott.* Tack vare bland annat det finanspolitiska ramverket hade Sverige överskott i de offentliga finanserna när vi gick in i finanskrisen, och kunde bedriva en aktiv finanspolitik för att upprätthålla efterfrågan och sysselsättningen under krisåren. Svensk ekonomi behöver nu föras tillbaka till balans och överskott. De underskott som är en naturlig följd av en aktiv finanspolitik kan annars bita sig fast och undergräva den styrka som behövs för att stå emot nästa kris. Moderaterna föreslår cirka fem miljarder kronor i budgetförstärkningar 2017 för att stärka det finansiella sparandet och snabbare komma tillbaka till överskott.
2. *Bryt det nya utanförskapet genom fler jobb och bättre integration.* Moderaterna presenterade i budgetmotionen för 2016 ett reformpaket för att bryta det nya utanförskapet. Genom att rusta människor för att kunna ta det första jobbet, göra det mer lönsamt att arbeta, höja kraven på egna ansträngningar och öppna fler vägar in på arbetsmarknaden kan det växande utanförskapet i utsatta grupper brytas. Med ökande utmaningar krävs fler och nya svar, och därför presenterar vi nu ytterligare förslag i vår motionen.
3. *Mer kunskap i skolan.* En bra skola med höga kunskapsresultat har varit ryggraden i den svenska tillväxten, och sammanhållningen, under 1900-talet. För att rusta alla svenskar för en omvärld med allt fler utmaningar, och möjligheter, måste skolan hålla hög kvalitet och ge alla barn samma chans. Därför föreslår Moderaterna reformer för stärkt kunskapsfokus från förskola till gymnasium och bättre karriärvägar för alla lärare.
4. *Fler bostäder för stärkt konkurrenskraft.* Den nuvarande bostadsbristen i Sverige är ett allvarligt problem som begränsar människors möjligheter att flytta till jobb och utbildning och företagens möjlighet att växa. Moderaterna föreslår kraftiga

regelförenklingar för att få igång byggandet och öka rörligheten på bostadsmarknaden.

5. *Värna välfärden genom fler i arbete.* Tillväxt och fler människor som jobbar är grunden för långsiktigt ökade skatteintäkter och därmed en stärkt välfärd. Med en växande grupp äldre som ska försörjas av yngre generationer pressas välfärdens finansiering. Samtidigt finns behov av att öka kvaliteten och kontrollen i välfärdssektorn. Moderaternas utgångspunkt är att fler måste komma i arbete för att säkra välfärdens långsiktiga finansiering. Därutöver föreslår Moderaterna reformer för att öka välfärdens kvalitet.
6. *Ansvarsfull migrationspolitik.* Under 2015 sökte mer än 160 000 människor asyl i Sverige. För att klara mottagandet och etableringen krävs åtgärder på flera håll. Moderaterna föreslår reformer dels för att på kort sikt ta kontroll över situationen, dels för att på längre sikt skapa ett långsiktigt hållbart system för reglerad invandring som värnar asylrätten och har en tydlig arbetslinje.
7. *Ett tryggare samhälle.* Befolkningsökningen och samhällsutvecklingen gör att flera viktiga samhällsfunktioner behöver förstärkas. Dels behövs fler poliser för att utreda och bekämpa brott, dels krävs utökade resurser till polisens nationella insatsstyrka för att kunna hantera det ökade terrorhotet.

c. Tabell över föreslagna reformer

I detta avsnitt beskrivs Moderaternas prioriterade reformer inför budgetmotionen 2017 för fler jobb och bättre integration, mer kunskap i skolan och ökad trygghet. Därefter lämnas förslag på finansiering och budgetförstärkningar.

Figur 13: Prioriterade reformer 2017 till 2020. Miljarder kronor.

Moderaternas satsningar	2017	2018	2019	2020
<i>Fler jobb och bättre integration</i>	11,02	11,12	11,18	11,13
Rusta med kunskaper för det första jobbet	0,55	0,55	0,55	0,50
Yrkesutbildning	0,50	0,50	0,50	0,50
Kompetenskartläggning från första dagen	0,05	0,05	0,05	0,00
Det ska löna sig att ta det första jobbet	9,03	9,03	9,03	9,03
Förstajobbet-avdraget	9,00	9,00	9,00	9,00
Jobbstimulans i asylsökandes dagersättning	0,03	0,03	0,03	0,03
Anstränga sig för första jobbet	0,36	0,34	0,31	0,31
Aktivitetskrav och jobbstimulans i försörjningsstödet	0,20	0,20	0,20	0,20
Aktivitetskrav och jobbstimulans i etableringsersättningen	0,16	0,14	0,11	0,11
Bredare vägar till det första jobbet	1,09	1,20	1,29	1,29
Matchningsanställningar och lärlingsjobb	0,16	0,27	0,36	0,36
Dubblerat tak i RUT-avdraget	0,09	0,09	0,09	0,09
Breddade tjänster i RUT-avdraget	0,81	0,81	0,81	0,81
Företagsrådgivning för utrikes födda	0,03	0,03	0,03	0,03
<i>Mer kunskap i skolan</i>	2,28	4,29	6,11	7,74
Fler behöver lära sig mer i den svenska skolan	1,57	3,14	4,47	5,79
En timme mer undervisning per dag	1,33	2,65	3,98	5,30
Mer matematik i högstadiet	0,25	0,49	0,49	0,49
Fler skickliga lärare	0,41	0,55	0,74	0,75
Högre lön för skickliga lärare	0,21	0,35	0,54	0,55
Mer tid för undervisning med lärarassistenter	0,20	0,20	0,20	0,20
Stärkt lärarutbildning	0,30	0,60	0,90	1,20
Utökad undervisningstid på lärarutbildningen	0,30	0,60	0,90	1,20
<i>Ökad trygghet</i>	0,26	0,41	0,64	0,86
2 000 nya poliser	0,15	0,30	0,53	0,75
Insatser mot terrorism	0,03	0,03	0,03	0,03
Förvarsplatser	0,08	0,08	0,08	0,08
SUMMA	13,56	15,82	17,92	19,72

NB: Breddade tjänster i RUT-avdraget återfinns i vårpropositionen 2016.

Källa: Egna beräkningar, riksdagens utredningstjänst.

Figur 14: Moderaternas finansiering av prioriterade reformer och budgetförstärkningar. Miljarder kronor.

Finansiering av reformer samt budgetförstärkningar	2017	2018	2019	2020
<i>Avskaffa ineffektiv regeringspolitik</i>	12,74	14,87	19,42	13,51
Slopade byggsubventioner m.m.	6,13	6,23	5,90	5,90
Avskaffa ineffektiv arbetsmarknadspolitik	4,79	5,66	5,92	5,92
Minskade myndighetsanslag	0,71	0,71	0,67	0,67
Avskaffa beräkningsteknisk överföring till hushållen	0,22	1,34	5,95	0,00
Enprocentsmålet för bistånd enligt ENS 1994	0,90	0,93	0,97	1,02
<i>Moderaternas utgiftsminskningar</i>	5,65	8,88	12,27	12,55
Stärkta drivkrafter till arbete i				
arbetslöshetsförsäkringen	1,60	1,70	1,90	2,10
Stärkta drivkrafter till arbete i sjukförsäkringen	0,70	0,69	0,75	0,75
Ett effektivt flyktingmottagande	1,85	4,28	6,40	6,43
Effektivisering arbetsmarknadsutbildningar	1,10	1,10	1,10	1,10
Besparing myndigheter	0,30	0,99	1,94	1,94
Nedsatt rikthyra för myndigheter i Stockholm	0,09	0,12	0,18	0,23
<i>Övrigt</i>	0,73	0,00	0,00	0,00
Ändrad intäktsränta skattekonto	0,73	0,00	0,00	0,00
SUMMA	19,12	23,76	31,69	26,07
Netto reformer och finansiering	5,56	7,94	13,78	6,34

NB: Minskade migrationsutgifter t.f.a. att rätten till bistånd för avvisade upphör återfinns i vårpropositionen 2016.

Källa: Egna beräkningar, riksdagens utredningstjänst.

d. Effekter av Moderaternas politik

Inriktningen för Moderaternas finanspolitik är att genomföra reformer för att varaktigt öka sysselsättningen och pressa ned utanförskapet. I budgetmotionen för 2016 bedömdes sysselsättningseffekterna av Moderaternas större reformer uppgå till knappt 38 000 helårsarbetskrafter. Nedan beskrivs sysselsättningseffekterna av de prioriterade reformer som Moderaterna föreslår i vårmotionen. Inför och i samband med budgetmotionen kommer Moderaterna att återkomma med fler förslag för att ytterligare stärka sysselsättningen och pressa tillbaka utanförskapet.

En politik för högre sysselsättning måste stimulera utbudet av arbetskraft. Det finns inte en fast mängd arbetstillfällen i ekonomin, utan den beror på lång sikt av hur många människor som vill och kan arbeta och på hur väl arbetsmarknaden fungerar. Enligt Långtidsutredningen 2011 anpassar sig sysselsättningen på sikt nästan exakt proportionellt efter arbetskraften, dvs. om arbetskraften ökar med en procent, ökar sysselsättningen med en procent. Moderaternas större utbudsstimulerande reformer i vårmotionen är följande:

- Förstajobbet-avdraget minskar trösklarna, eller marginaleffekterna, för dem med låga inkomster att träda in på arbetsmarknaden. Erfarenheterna av skattelättnader riktade mot dem med låga inkomster är positiva och kan på goda grunder förväntas öka arbetskraftsutbudet och sysselsättningen. Liknande skattelättnader finns exempelvis i Danmark, Finland, Frankrike, Storbritannien, Kanada, Nederländerna och USA.
- För att säkra att arbetslöshetsförsäkringen förblir system som ger tillfälliga ersättningar under perioder då människor drabbas av arbetslöshet bör den präglas av en tydlig arbetslinje. Moderaterna föreslår därför en stramare arbetslöshetsförsäkring som upprätthåller drivkrafterna att gå från bidrag till arbete.
- Sjukfrånvaron har under de senaste åren ökat markant, trots att svenskarnas allmänna hälsotillstånd inte försämrats. Också i sjukförsäkringssystemet bör det finnas tydliga drivkrafter och stöd att återvända till arbete. Därför återinför Moderaterna den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen som regeringen tog bort. Både Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen anser att tidsgränsen borde vara kvar och avstyrkte regeringens förändring i sina remissyttranden.

Moderaterna föreslår också åtgärder för att öka efterfrågan på arbetskraft genom att stimulera efterfrågan på hushållsnära tjänster, som är viktiga för personer med svag förankring på arbetsmarknaden.

- RUT-avdraget breddas till att också omfatta fler tjänster. Åtgärderna bedöms öka sysselsättningen i branscher som är viktiga för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Genom åtgärderna blir tjänsterna billigare att köpa, vilket bedöms leda till ökad efterfrågan och därmed nya arbetstillfällen. Att tjänsterna

blir billigare förväntas även medföra att svarta arbetstillfällen omvandlas till vita, vilket leder till att de som arbetar i branscherna får en ny trygghet genom bland annat rätt till sociala förmåner. Åtgärden bedöms också bidra till att öka arbetsutbudet bland dem som köper tjänsterna. Förslaget är en del av den migrationsöverenskommelse som Alliansen slöt med regeringen.

Figur 15: Effekter av Moderaternas politik på lång sikt.

Reformer	Årsarbetskraft	Sysselsatta	Källa
<i>Utbudsreformer</i>			
Förstajobbet-avdrag	10 000	7 000	SCB, egna beräkningar
Jobbincitament i arbetslöshetsförsäkringen	16 000	18 000	Finanspolitiska rådet, egna beräkningar
Jobbincitament i sjukförsäkringen	5 100	5 100	Konjunkturläget juni 2015
<i>Efterfrågereformer</i>			
RUT-avdrag för flytt-tjänster	1 000	900	Finansdepartementet
SUMMA	32 100	31 000	

Årsarbetskraft: Antal arbetade timmar omräknat till årsarbetskrafter. En årsarbetskraft motsvarar 1 800 timmar.

Källa: Konjunkturinstitutet (Konjunkturläget juni 2015), Finanspolitiska rådet (Svensk finanspolitik 2015), SCB samt egna beräkningar.

6. Ansvar för offentliga finanser

En politik som främjar tillväxten av nya jobb bygger på att Sverige har god ordning i de offentliga finanserna. En stark gemensam ekonomi är en av Sveriges viktigaste konkurrensfördelar och skapar trygghet för företag att investera och hushåll att konsumera. Stabila statsfinanser är därför en förutsättning för varje regering som arbetar för ökad sysselsättning.

a. Stora utgiftsökningar i bidrags- och transfereringssystemen

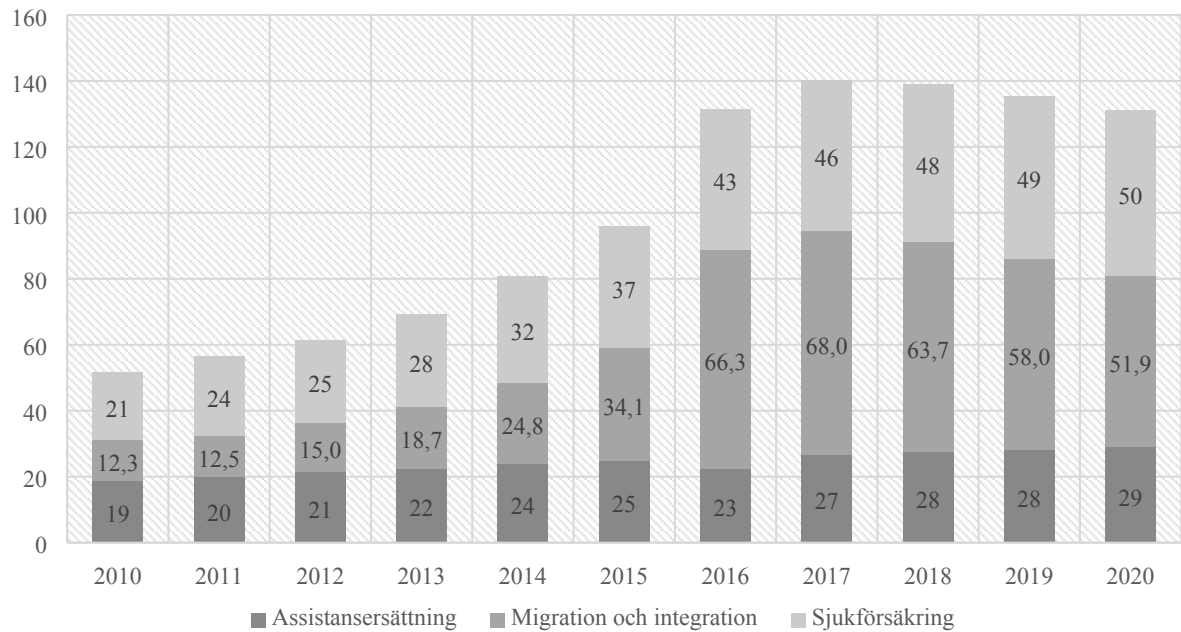
De offentliga finanserna har under de senaste åren präglats av kraftigt ökade utgifter i flera av de större transfereringssystemen. Det rör sig främst om utgifterna för sjukförsäkring, assistansersättning och flyktingmottagande.

Sjukförsäkringskostnaderna bedöms enligt Försäkringskassans prognos öka med 13 miljarder kronor fram till 2020. Det innebär att kostnaderna för sjukförsäkring kommer ha tvådubblats mellan 2010 och 2020 i fasta priser. Samtidigt visar forskningen att svenskarnas allmänna hälsotillstånd inte försämrats under denna tid, och att Sverige fortfarande har en av världens friskaste befolkningar.

Kostnaderna för assistansersättning har också ökat under lång tid och förväntas fortsätta öka framöver. Utgifterna förväntas öka med en tredjedel i fasta priser mellan 2010 och 2020 till följd av att antalet timmar per brukare ökar. Sedan 2010 har antalet brukare stabiliserats, men antalet timmar per person fortsätter att stiga. Det genomsnittliga antalet timmar, per person och vecka, har ökat från 90 timmar år 2000 till 127 timmar 2014 och andelen brukare med dubbel assistans har ökat från 30 till nästan 70 procent under samma tid. Tyvärr visar Försäkringskassans utvärderingar att fusk och missbruk förekommer i utbetalningen av assistansersättning.

Utgiftstrycket i flyktingmottagandet fick nya proportioner i och med höstens migrationskris. Under 2015 sökte mer än 160 000 personer asyl i Sverige, en nivå som aldrig tidigare uppnåtts. Samtidigt skrevs Migrationsverkets utgiftsprognoser för flyktingmottagandet upp med i genomsnitt 30 miljarder kronor per år. På bara ett år, mellan 2015 och 2016, bedöms utgifterna öka med 32 miljarder kronor. Utöver de kortsiktiga kostnaderna i det omedelbara flyktingmottagandet riskerar utgifterna på längre sikt att öka i andra bidragssystem. Helt centralt för att undvika en sådan utveckling är att utrikes födda snabbare kommer i arbete.

Figur 16: Utgiftsutveckling i vissa transfereringssystem. Miljarder kronor.

Källa: ESV april 2016, Försäkringskassan februari 2016.

NB: Prognos och utfall för utgiftsområde 8 Migration, utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering samt anslagen försjukpenning och assistansersättning, löpande utgifter.

Sammanfattningsvis uppgår de volymrelaterade utgiftsökningarna till cirka 77 miljarder kronor mellan 2015 och 2020 enligt vårpropositionen. Om dessa oplanerade utgiftsökningar i transfereringssystemen inte hejdas riskerar de att tränga undan satsningar eller försvåra möjligheterna att bygga upp säkerhetsmarginaler inför nästa kris. För att möjliggöra för fortsatta insatser för att stärka välfärden, skapa fler jobb och öka integrationen krävs att den stegrande utgiftsutvecklingen kontrolleras. Moderaterna har i budgetmotionen för 2016 presenterat en rad utgiftsbegränsningar inom transfereringssystemen. Moderaterna avser att återkomma med ytterligare åtgärder inför 2017.

b. En procents överskott i offentliga finanser 2020

Tack vare bland annat det finanspolitiska ramverket hade Sverige överskott i de offentliga finanserna när vi gick in i finanskrisen, och kunde bedriva en aktiv finanspolitik för att upprätthålla efterfrågan och sysselsättningen under krisåren. Svensk ekonomi behöver nu föras tillbaka till balans och överskott. De underskott som är en naturlig följd av en aktiv finanspolitik kan annars bita sig fast och undergräva den styrka som behövs för att stå emot nästa kris.

I förhållande till 2015 förväntas det finansiella sparandet försämrats med 19 miljarder kronor år 2016, och 31 miljarder kronor år 2017. Skälet till de ökande underskotten är kraftigt ökade offentliga utgifter i transfereringssystemen för flyktingmottagande, sjukförsäkring och assistansersättning. Dessa motverkas bara delvis av att skatteintäkterna ökar till följd av konjunkturuppgången.

Mot bakgrund av det starka konjunkturläge som svensk ekonomi nu befinner sig i finns inte längre stabiliseringspolitiska skäl för att avvakta med budgetförstärkningar.

Dessutom har de växande underskotten fört sparandet ännu länge från saldomålet, och det finns starka budgetpolitiska skäl att ta kontroll över utvecklingen i offentliga finanser och föra sparandet närmare saldomålet. Både stabiliseringspolitiska och budgetpolitiska argument talar därmed för en stramare finanspolitik 2017 och framåt.

Som beskrivs i kapitel tre är en rimlig avvägning för budgetåret 2017 att nya reformer bör vara fullt finansierade samt att diskretionära budgetförstärkningar på fem miljarder kronor bör genomföras. För 2018 och framåt bör ytterligare ungefär 20 miljarder kronor i samlade budgetförstärkningar genomföras. Tillsammans med de automatiska budgetförstärkningar som enligt regeringen kommer ske under prognosperioden bedömer Alliansen att balans i praktiken nås redan under denna mandatperiod och att drygt en procents överskott nås 2020, förutsatt att det ekonomiska läget inte förändras.

c. Prioriterade budgetförstärkningar för budgetåret 2017

Moderaterna gör bedömningen att budgetförstärkningarna för 2017 i första hand bör ske genom att hejda utgiftsökningen inom migrationsområdet. Det finns starka budgetpolitiska skäl att se över systemen inom flyktingmottagandet. Med ett flyktingmottagande som på ett fåtal år ökat från cirka 30 000 asylsökande årligen till 160 000 förra året är det av största vikt att alla medel används effektivt och där de behövs mest. Att som regeringen oreserverat låna till migrationsutgifterna är oansvarigt. Därutöver ser vi utrymme för att omprioritera biståndsmedel utöver enprocentsmålet enligt tidigare beräkningskonvention samt att avveckla byggsubventioner och införa nollränta på skattekontot.

Minska kostnaderna för flyktingmottagandet

Utgiftstrycket i flyktingmottagandet fick nya proportioner i och med höstens migrationskris. Med stora flyktingströmmar är det centralt att göra mottagandet mer kostnadseffektivt. Sverige måste bli bättre på att hitta lösningar som skapar ett

mottagande av hög kvalitet men som också ger högsta kostnadseffektivitet med högst nytta för varje skattekrona.

- *För att stärka det finansiella sparandet föreslår Moderaterna besparingar på flyktningmottagandet på 1,9 till 6,4 miljarder kronor under prognosperioden 2017–2020. Förslagen beskrivs i detalj i kapitel 11.*

Enprocentsmålet ligger fast enligt tidigare beräkningskonvention för BNI

Sverige är en av de största givarna inom ramen för det internationella biståndet och har varit så en mycket lång tid. Sedan alliansregeringen tillträdde har Sverige avsatt en procent av bruttonationalinkomsten, BNI, till internationellt bistånd. Biståndsramen på en procent har beräknats utifrån förordningen för nationalräkenskaperna ENS 1994. Sedan 2014 finns en ny beräkningskonvention, ENS 2010, som av bokföringstekniska skäl höjer svensk BNI-nivå med fyra procent. Att i rådande mycket ansträngda statsfinansiella läge tillföra ytterligare bistånd utöver en procent (enligt förordningen för nationalräkenskaperna ENS 1994) är inte ansvarsfullt. Även med den historiska beräkningskonventionen beräknas biståndet öka med 7,7 miljarder kronor fram till 2020 och 1,5 miljarder kronor redan 2017. Först när ekonomiskt utrymme finns bör Sverige ha som målsättning att övergå till den nya beräkningskonventionen för BNI.

- *För att stärka det finansiella sparandet föreslår Moderaterna att enprocentsmålet ligger fast enligt tidigare beräkningskonvention, vilket medför en besparing på 0,9 till 1,0 miljarder kronor under prognosperioden 2017–2020.*

Avveckla byggsubventionerna

Regeringens byggsubventioner är en ineffektiv och dyr åtgärd med ingen eller mycket marginell effekt på bostadsbyggandet. Då det inte finns kapitalbrist och möjligheten till att bygga billigt är god riskerar en sådan åtgärd, enligt forskningen, att däremot driva upp markpriserna. Byggsubventionerna bör snarast avvecklas för att dels stärka det finansiella sparandet, dels finansiera andra reformer.

- *För att dels stärka det finansiella sparandet, dels finansiera andra reformer föreslår Moderaterna att byggsubventionerna avvecklas, vilket medför en besparing på 5,9 till 6,2 miljarder kronor under prognosperioden 2017–2020.*

Inför nollränta på skattekontot

Enligt Finansdepartementet finns indikationer på att cirka 22 miljarder kronor har satts in på skattekontot i kapitalplaceringssyfte. Skattekontot är till för att betala skatt, inte för att konkurrera med andra sparformer. Därför bör intäktsräntan på skattekontot sänkas till som lägst 0.

- *För att stärka det finansiella sparandet föreslår Moderaterna att intäktsräntan på skattekontot sänks till som lägst 0, vilket medför en besparing på 0,73 miljarder kronor under 2017.*

7. Åtgärder för att bryta det nya utanförskapet

Moderaternas mål är att öka välbördet och tryggheten för alla medborgare. Att skapa ett stort utrymme för individuellt självbestämmande och ett gemensamt ansvarstagande för trygghet åt alla är vår utgångspunkt. För att åstadkomma detta krävs en politik som sätter jobben främst. Vår politik syftar till att ta tillvara varje människas förmåga att växa av egen kraft. Vi vill att människor ska få ett arbete, en lön, arbetskamrater och en chans att forma sina egna liv. Eget arbete ger gemenskap och skapar en känsla av att vara behövd, samtidigt som det ger självständighet genom egen inkomst. Att människor arbetar lägger också grunden för hela samhällsekonomin. Fler i arbete innebär en ökad efterfrågan i ekonomin och därmed fler arbetsuppgifter att utföra, men också ökade resurser till vår gemensamt finansierade välfärd genom att skattebasen växer.

I dag ser vi dock en utveckling som i många avseenden går åt fel håll. Med en allt mer tudelad arbetsmarknad där starka grupper har en god sysselsättningsutveckling medan svaga grupper helt stängs ute från arbetsmarknaden under lång tid och ibland hela sina liv, riskerar utanförskapet att förstärkas och fördjupas. Fram till 2020 beräknas utanförskapet växa till att omfatta motsvarande nästan en miljon personer. Politiken har ett stort ansvar att vända utvecklingen. Sverige behöver en bred välbördsutveckling där alla jobbar och bidrar, inte ett delat samhälle där vissa aldrig får möjligheten att komma in.

a. Risker för ökat utanförskap kräver kraftfulla åtgärder

Alliansens reformer i regeringsställning bidrog till att över 300 000 fler människor kom i arbete och att en betydande del av det breda utanförskapet som präglade svensk arbetsmarknad under 2000-talet kunde brytas. Människor som varit inne på arbetsmarknaden hade tryckts ut ur arbetskraften då bidragssystemen gjort att arbete lönade sig för dåligt, samtidigt som förtidspensioneringarna ökade kraftigt under 2000-talets första år. Sedan 2006 har detta breda utanförskap minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik ekonomisk politik och välfärdspolitik och andelen som försörjs av bidrag har minskat med ungefär en fjärdedel.

I takt med att bidragsberoendet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden ser vi dock hur utanförskapet förändras. Det blir smalare och djupare. Risken att grupper som står nära arbetsmarknaden återigen pressas ut i utanförskap kvarstår visserligen, och förstärks av att regeringen gör det mindre lönsamt att arbeta

och att sjukfrånvaron samtidigt tillåts öka snabbt. Men den största utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det nya och växande utanförskap som drabbar dem som står längre ifrån arbetsmarknaden.

Det nya utanförskap vi ser i Sverige kan beskrivas med att många människor aldrig får sitt första jobb och överhuvudtaget inte kommer in på arbetsmarknaden, delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Det är unga och utrikes födda som drabbas allra hårdast.

Den svenska arbetsmarknaden har under lång tid präglats av trösklar i form av hög skatt på arbete som gjort det mindre lönsamt och attraktivt att arbeta. I dag växer ytterligare trösklar fram, i form av att kunskapskraven på arbetskraften ökar. Antalet jobb som kan utföras med endast grundskoleutbildning minskar samtidigt som kraven på att förvärvsarbetande ska kunna byta arbetsplats, yrke eller bransch ökar. Nya jobb i främst tjänstesektorn som kräver mer begränsad utbildning växer visserligen till, men inte i lika stor utsträckning som andra arbeten med liknande kompetenskrav försvinner. SCB:s prognos visar att efterfrågan på arbetskraft med förgymnasial utbildning sjunker med nästan 40 procent fram till 2035.

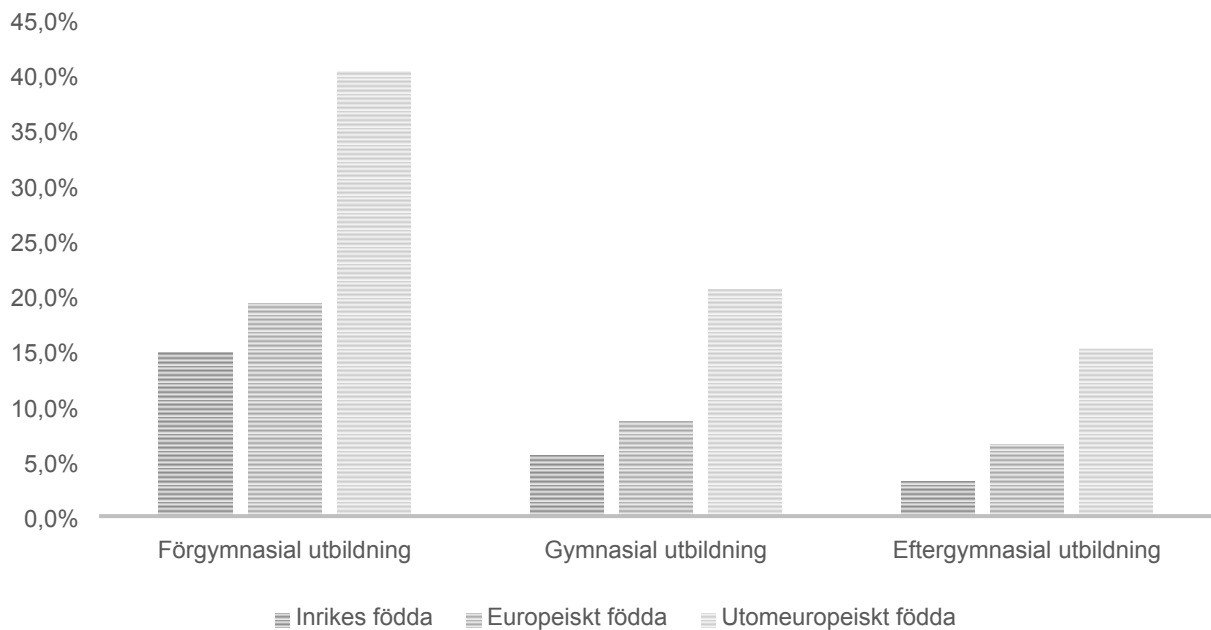
När kunskapskraven på arbetsmarknaden ökar, och jobb med lägre utbildningskrav blir färre, drabbas utrikes födda som har liten erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden och ofta har begränsad utbildning. Trots en ambitiös integrationspolitik jämfört med många andra länder är sysselsättningsgapet mellan utrikes och inrikes födda i Sverige bland de högsta i Europa. Skillnaden i sysselsättningsgrad och arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda har också ökat över tid.

Sedan 2007 har Sverige tagit emot mer än 300 000 nyanlända flyktingar.

Ekonomistyrningsverkets prognos indikerar att ytterligare knappt 300 000 personer väntas få uppehållstillstånd i Sverige fram till 2020. Inom den grupp nyanlända som befann sig i etableringsfasen 2014 hade hälften högst förgymnasial utbildning, och alltså mycket svårt att ta de jobb som erbjuds i Sverige. Om kraftfulla åtgärder inte genomförs de kommande åren riskerar en betydande andel av de nyanlända som nu vill bygga ett nytt liv i Sverige att hamna i ett långvarigt utanförskap.

Figur 17: Arbetslöshet efter utbildningsnivå och födelseregion 2015 (15–74 år).

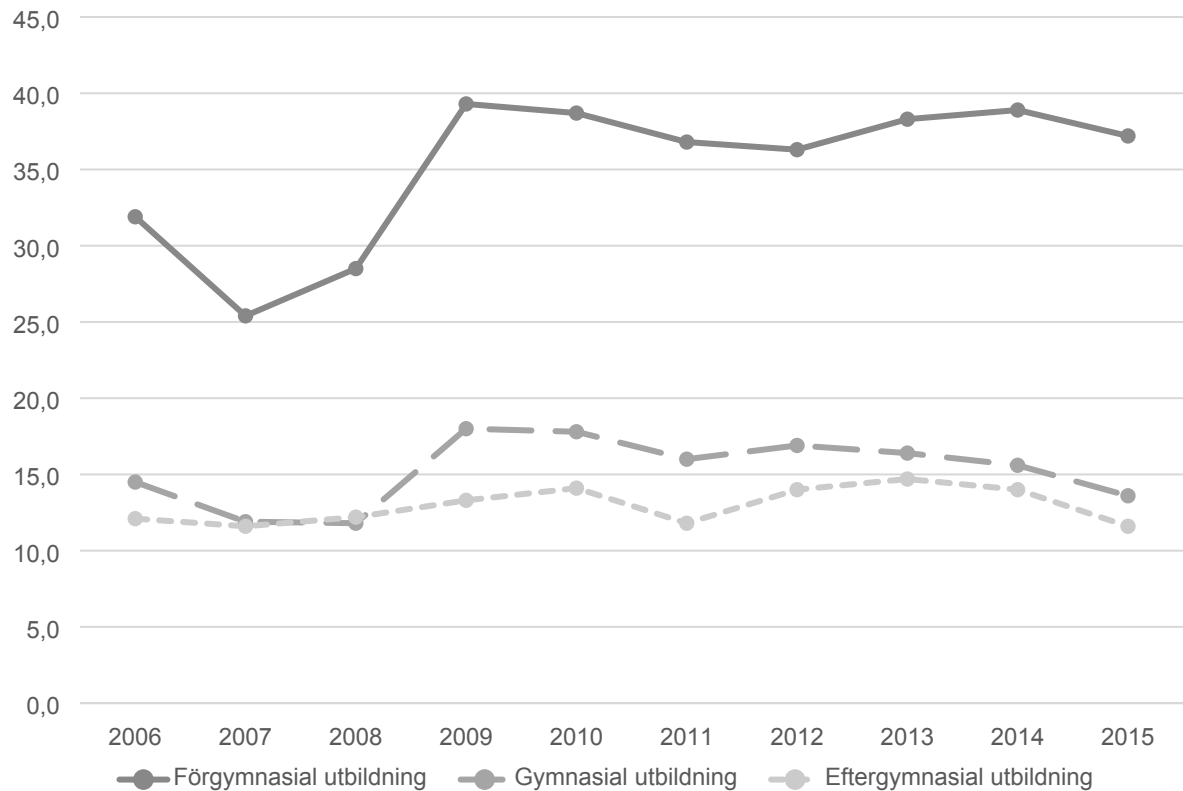
Procent av arbetskraften.

Källa: SCB (AKU).

Unga som inte får med sig tillräckliga kunskaper från gymnasiet har också svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden, och riskerar att få det än svårare i framtiden. Bland de unga som varken arbetar eller studerar har minst en tredjedel inte gått klart gymnasiet. Arbetslösheten för unga utan gymnasieutbildning är mer än dubbelt så hög jämfört med för ungdomar som har klarat gymnasiet. Gruppen drabbades hårdare under finanskrisen och har inte återhämtat sig sedan dess.

Figur 18: Arbetslöshet utifrån utbildningsnivå (20–24 år). Procent av arbetskraften.

Källa: Eurostat.

Det nya utanförskapet är i dag den centrala utmaningen på svensk arbetsmarknad. Enligt Arbetsförmedlingen kommer andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden passera 75 procent av samtliga inskrivna arbetslösa under 2017. Till denna grupp räknas just utomeuropeiskt födda och arbetslösa med högst förgymnasial utbildning.

Att bekämpa utanförskapet i dag måste därför i mycket hög utsträckning syfta till att ge unga utan utbildning och utrikes födda utan svenska erfarenheter betydligt större möjligheter att ta klivet in på arbetsmarknaden. Flera strukturella problem som finns på arbetsmarknaden är särskilt problematiska för dessa grupper. Höga trösklar in på arbetsmarknaden i form av starka margineffekter på arbete, och få jobb som kan utföras för dem med mer begränsad utbildning, påverkar unga och utrikes födda särskilt hårt och stänger många ute.

När unga och utrikes födda inte får sitt första jobb ger det svåra följd effekter för den enskilde. Det riskerar att låsa in människor i utanförskap från mycket ung ålder och

därmed skapa ett närmast livslångt utanförskap. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet.

Effekterna är också stora för samhällsekonomin. När en allt större del av den arbetslösa arbetskraften befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och inte är rustad för att ta de jobb som finns ökar matchningsproblemen på svensk arbetsmarknad. Företagen hittar inte den arbetskraft de behöver för att växa och utvecklas.

Att bryta det nya utanförskapet är därför till lika delar en social utmaning som en rent ekonomisk. Det krävs avgörande reformer på många politikområden för att vi ska lyckas.

b. Rusta människor för det första jobbet

Ett stort hinder för många som befinner sig i utanförskap i dag och som kommer till Sverige som nyanlända är att deras kunskaper inte räcker till på den svenska arbetsmarknaden. Kraven på svensk arbetsmarknad ökar kontinuerligt. Allt fler arbetsgivare efterfrågar en gymnasieexamen, även inom yrken där utbildningskraven traditionellt sett har varit låga. Samtidigt innebär en snabbare strukturomvandling att nya yrkeskompetenser och kunskaper efterfrågas, vilket ställer krav på en hög omställningsförmåga i arbetskraften.

Enligt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutsikter för 2016 riskerar strukturarbetslösheten höjas under kommande år, vilket sammanhänger med ett stort inflöde av arbetssökande som saknar gymnasiekompetens. En viktig förklaring till detta är att många nyanlända har bristfällig utbildningsbakgrund.

Under 2015 hade gruppen förgymnasialt utbildade i åldern 25–64 år en sysselsättningsgrad på 59 procent – det kan jämföras med 86 procent bland dem med eftergymnasial utbildning och 81 procent bland dem med gymnasial utbildning. Det finns därför stor potential att öka sysselsättningen bland dem som är korttidsutbildade. För att det ska vara möjligt krävs förutsättningar för fler arbetsgivare att vilja anställa, samtidigt som många behöver rustas med utbildning för att få in en fot på arbetsmarknaden.

Bygg ut och anpassa yrkesvux och komvux

Moderaterna vill göra det möjligt för alla människor att skaffa sig en utbildning som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan för att skapa fler chanser till jobb. Både för dem som saknar en fullständig utbildning och för dem som vill byta yrke eller inriktning spelar den kommunala vuxenutbildningen en viktig roll. Därför föreslog Moderaterna i budgeten för 2016 stora förstärkningar av komvux och yrkesvux, vilket också regeringen genomförde.

Det är nu av största vikt att satsningarna byggs ut i planerad takt och att det säkerställs att utbildningarnas innehåll anpassas till de behov som finns. Särskilt kan utbildningsinnehållet behöva anpassas med anledning av det stora antalet nyanlända som behöver komplettera sin yrkesutbildning för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Yrkesutbildning istället för ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar

En ny yrkesutbildning kopplad till ett skarpt jobblöfte bör införas inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet. På sikt bör de ineffektiva arbetsmarknadsutbildningarna fasas ut till förmån för andra insatser för fler jobb. Kravet för att delta i en yrkesutbildning ska vara att ett jobb hos en arbetsgivare väntar på andra sidan. Arbetsgivarna ska samtidigt ges möjlighet att påverka utformning och genomförande av utbildningen. Ett krav kommer också att vara att deltagaren ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och vara motiverad. Utbildningen ska vara max 12 månader, att jämföra med dagens 6 månader för arbetsmarknadsutbildning. Detta eftersom många bristyrken i dag kräver längre utbildningar, exempelvis inom industrin. Utbildningen kan bestå av både teori och arbetsplatsförlagd utbildning.

- *Moderaterna satsar 500 miljoner kronor per år på yrkesutbildning med skarpt jobblöfte.*

Svenskundervisning och kompetenskartläggning från första dagen

Den första tiden i Sverige utgör ett mycket viktigt fönster för hur framtiden kommer att se ut. Långa tider av innehållslös väntan riskerar att försena etableringen och låsa fast människor i passivitet. Moderaterna föreslog i budgetmotionen för 2016 att asylsökande i asylboenden ska ha undervisning i svenska under tiden Migrationsverket prövar ansökan, och även regeringen tillförde sådana resurser. Nu är det centralt att

Migrationsverket så snabbt som möjligt erbjuder svenskundervisning på asylboenden runtom i landet. För att öka förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden föreslår Moderaterna också att kompetenskartläggning ska genomföras tidigare än i dag. Det bör vara möjligt i samband med att man anländer till Sverige och skriver in sig hos Migrationsverket.

- *Moderaterna satsar 50 miljoner kronor per år 2017–2019 på kompetenskartläggning redan under asyltiden.*

Inför utbildningsplikt

Enligt Arbetsförmedlingens senaste redovisning hade närmare 50 procent i etableringsuppdraget förgymnasial utbildning eller kortare i juni 2015. Sverige har få arbeten där inga förkunskaper eller utbildning krävs och där lönenivån motsvarar att man utan dessa förkunskaper kan få arbete. Därför är det viktigt att alla når en utbildningsnivå som gör att man kan komma i jobb. Dessvärre visar uppgifter från Arbetsförmedlingen att få personer med förgymnasial utbildning kortare än nio år studerar under och efter etableringsuppdraget. Vid utgången av 2014 studerade sju procent av ungdomarna på den kommunala vuxenutbildningen jämfört med fyra procent för övriga deltagare. Ungefär sex procent går vidare till studier inom 90 dagar från avslutad etableringsplan.

Alla som kommer till Sverige ska göra allt de kan för att göra sig anställningsbara. Då vi har skolplikt till och med nionde klass är det rimligt att liknande krav även ställs på människor som kommer till Sverige senare i livet. Vi vill därför se över införandet av en utbildningsplikt för dem som inte har färdig grundskola, och inte klarar sin egen försörjning. Att utbilda sig för att uppnå grundskolekompetens ska vara en del av att erhålla bidrag från offentliga medel, liksom andra insatser för att göra sig anställningsbar. Utbildningsplikten ska inte gälla den som jobbar och klarar sin egen försörjning.

c. Det ska löna sig att ta det första jobbet

Sverige har, trots de skattereformer som Alliansen gjort, fortfarande bland västvärldens högsta skatter. Fortfarande upptäcker alltför många att det lönar sig allt för dåligt att arbeta. Det bidrar både till att arbetskraftsdeltagandet blir lägre och till att arbetslösheten blir högre. Skattesystemet skapar tillsammans med bidragssystemen

fortsatt höga trösklar för dem med låga inkomster. Det medför att många får svårt att komma in på arbetsmarknaden och att antalet arbetade timmar i ekonomin riskerar att bli färre.

Utformningen på skatte- och bidragssystemen påverkar drivkrafterna för att arbeta och är avgörande för att pressa tillbaka utanförskapet och få fler i arbete. Den främsta ekonomiska reformen för fler jobb som alliansregeringen genomförde var jobbskatteavdragen. De steg som tagits i jobbskatteavdraget beräknas ge 120 000 fler jobb och jobbskatteavdraget fortsätter att stötta jobbtillväxten inte bara här och nu utan också under kommande år.

Sverige står nu inför nya utmaningar. De grupper som drabbas av det nya utanförskapet möts av höga tröskeffekter för att ta sitt första jobb. För dessa grupper behöver trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas ytterligare, genom att det blir mer lönsamt att arbeta.

Förstajobbet-avdraget

Trösklarna in till arbetsmarknaden är fortsatt höga för personer med låga inkomster. Exempelvis har en ensamstående kvinna med två barn tre gånger så höga skatteklar i Sverige jämfört med om hon bott i Danmark. Detta skattetryck måste sänkas. När allt fler unga och utrikes födda står utanför arbetsmarknaden och behöver få det första jobbet krävs starkare drivkrafter för dem med låga inkomster att ta sig in på arbetsmarknaden. Moderaterna vill därför införa förstajobbet-avdraget, som ger en tydlig skattelättnad riktad till dem med låga arbetsinkomster.

Förstajobbet-avdraget säkerställer att de som vill – och bör – ta klivet in på arbetsmarknaden och få sitt allra första jobb har tydliga ekonomiska drivkrafter att också göra det. En person med låg ingångslön eller som arbetar deltid skulle med förstajobbet-avdraget få en skattelättnad som, i förhållande till inkomsten, är tre till fyra gånger så stor som skattelättnaden för dem med högre inkomster.

Förstajobbet-avdraget innebär ett tillskott på knappt 2 000 kronor om året för en servitör eller ett vårdbiträde, jämfört med skatten i dag. En barnfamilj där föräldrarna är bussförare, barnskötare eller butiksbiträde, kan få cirka 3 500 kronor extra om året att röra sig med.

Skattelättnader för dem som arbetar, särskilt riktat mot dem med låga inkomster, är en internationellt sett vanlig och väl utvärderad reform för att bidra till ökad sysselsättning. Liknande skattelättnader finns exempelvis i Danmark, Finland, Frankrike, Storbritannien, Kanada, Nederländerna och USA enligt OECD. Förstajobbet-avdraget leder både till att människor kan lämna utanförskap och komma i arbete och till att det blir mer lönsamt att arbeta mer. Sammantaget beräknas förstajobbet-avdraget leda till motsvarande 10 000 ytterligare heltidstjänster. Sju av tio av dessa beräknas komma från utanförskap, då sysselsättningen väntas öka med drygt 7 000 personer.

- *Moderaterna satsar 9 miljarder kronor per år från 2017 för att sänka skatten för dem med låga inkomster.*

Jobbstimulans i asylsökandes dagersättning

Drivkrafterna för jobb bland asylsökande är i dag svaga då det finns tydliga margineffekter när en person arbetar under asyltiden. Om en asylsökande tar ett arbete avräknas hela dagersättningen för varje intjänad krona. Då dagersättningen är låg är konsekvenserna begränsade vid heltidsjobb, men kan vara betydande om det gäller kortare uppdrag och deltidsjobb som ofta är den första vägen in på arbetsmarknaden under asyltiden. För att det ska löna sig bättre att arbeta bör en jobbstimulans införas för de asylsökande som börjar arbeta där de kan tjäna upp till 60 000 kronor per år, 5 000 per månad, innan dagersättningen börjar trappas ner.

- *Moderaterna satsar 25 miljoner kronor per år från 2017 för att införa en jobbstimulans för asylsökande som går från bidrag till arbete.*

d. Anstränga sig för det första jobbet

2020 väntas en miljon vara i utanförskap. Det finns många orsaker till att människor hamnar i utanförskap, men oavsett anledning får det negativa effekter för individen och för samhället. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet.

Många delar av de svenska bidragssystemen har reformerats under de senaste åren för att öka drivkrafterna att arbeta och minska risken att människor pressas ut i utanförskap. Men det finns starka indikationer på att mer behöver göras. Försörjningsstödet är en

grundläggande del av det svenska trygghetssystemet. Stödet är tänkt att täcka det nödvändigaste, under relativt korta perioder och när ingen annan försörjning är möjlig. Vi ser nu att det långvariga biståndsmottagandet ökar, från 32 procent av de vuxna biståndsmottagarna 2010 till 38 procent 2014. För att hejda denna utveckling och se till att fler går från försörjningsstöd till egen försörjning, behöver drivkrafterna för att komma tillbaka i arbete förstärkas.

Inom ramen för den migrationspolitiska överenskommelse som slöts mellan allianspartierna och regeringen återfinns en lång rad åtgärder som Moderaterna drev på för att bredda vägarna in till arbetsmarknaden. Bland annat beslutades att aktivitetskraven för att få försörjningsstöd kommer att skärpas inom ramen för socialtjänstlagen.

Aktivitetskrav och jobbstimulans i försörjningsstödet

Internationell forskning visar att kombinationen av aktivitetskrav och ekonomiska incitament har störst betydelse för att minska bidragstagandet och öka sysselsättningen. Ekonomiska incitament är viktiga då försörjningsstöd ofta har betydande marginaleffekter. Längre var försörjningsstödet sådant att för varje krona man fick genom egen ansträngning trappades stödet av med en krona. Detta skapade hinder och belönade inte egna ansträngningar.

Vissa aktivitetskrav inom försörjningsstödet finns i dag, men de kan förstärkas. Exempelvis är det enbart 28 procent av Sveriges kommuner som alltid kräver att en person som får försörjningsstöd ska söka lämpligt arbete även utanför det geografiska område där denna person bor. Moderaterna anser att det ska vara tydligare krav från första dagen på att söka arbete även utanför det geografiska område där en sökande bor. Hembesök bör också vara en obligatorisk del av alla kommuners arbete kring försörjningsstödet.

Under 2013 införde alliansregeringen en jobbstimulans för att göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Stimulansen innebär att för den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd kan 25 procent av en sökandes nettoinkomst från arbete undantas från att räknas med vid beräkningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Men fortfarande är trösklarna höga. Att gå från försörjningsstöd till ett deltidsjobb lönar sig till exempel ofta dåligt.

Därför föreslår Moderaterna att jobbstimulansen som i dag finns i försörjningsstödet förstärks från 25 procent till 40 procent. Samtidigt bör aktivitetskraven i socialtjänstlagen skärpas. Socialtjänstlagen bör tydligt slå fast att den som är arbetsför och oförhindrad är skyldig att vara aktivt arbetssökande, anmäld på den offentliga arbetsförmedlingen och även i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande.

Samtidigt bör hembesök bli en obligatorisk del av socialtjänstens arbete.

Den ökade jobbstimulansen kan ha betydande effekter på hushållsekonomin för dem med de allra lägsta inkomsterna. För en ensamstående tvåbarnsförälder som får ett halvtidsjobb som vårdbiträde skulle jobbstimulansen kunna innebära ytterligare en tusenlapp i ökad inkomst varje månad.

- *Moderaterna vill skärpa aktivitetskraven för att erhålla försörjningsstöd och satsar samtidigt 200 miljoner kronor per år på ökad jobbstimulans i försörjningsstödet.*

Aktivitetskrav och jobbstimulans i nyanländas etableringsersättning

Drivkrafterna för jobb bland nyanlända behöver stärkas under etableringstiden. I likhet med försörjningsstödet skapas betydande marginaeffekter när en person går från etableringsersättning till arbete. När etableringsreformen genomfördes infördes därför också en jobbstimulans som innebär att den som har arbete som en aktivitet i sin etableringsplan får behålla etableringsersättningen utöver sin lön under sex månader. Den jobbstimulansen har regeringen avskaffat. Moderaterna anser att drivkrafterna att arbeta bör förstärkas och vill återinföra jobbstimulansen. Samtidigt bör aktivitetskraven under etableringstiden skärpas. Deltagande i insatser ska följas upp under etableringstiden.

- *Moderaterna vill skärpa aktivitetskraven för att erhålla etableringsersättning och satsar samtidigt 160 miljoner kronor 2017, 140 miljoner kronor 2018 och 110 miljoner kronor 2019 och 2020 på att införa en jobbstimulans i etableringsersättningen.*

e. Bredare vägar till det första jobbet

En stor och ökande andel av de som är arbetslösa i dag har svag förankring på arbetsmarknaden och svårigheter att etablera sig. Det kräver nya vägar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

Kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning i kombination med ett starkt anställningsskydd leder till att inträdande grupper har en svagare ställning jämfört med den etablerade arbetskraften. Att sänka kostnaderna för och osäkerheten med att anställa minskar arbetsgivarens risktagande och gör att fler vågar öppna dörren. Bättre möjligheter behövs också för att pröva om en arbetssökande fungerar på arbetsplatsen och för de specifika uppgifter som ska utföras.

Inom ramen för den migrationspolitiska överenskommelse som slöts mellan allianspartierna och regeringen återfinns en lång rad moderata förslag för att bredda vägarna in till arbetsmarknaden. Bland annat kommer yrkesintroduktionsanställningar breddas till att omfatta nyanlända och företag utan kollektivavtal och ett breddat RUT-avdrag för flytt-tjänster kommer införas.

Förstajobbet-anställning

För att stärka ungas och nyanländas möjlighet att få ett första jobb genom att lära sig jobbet på jobbet vill Moderaterna införa en ny anställningsform kallad förstajobbet-anställning. Anställningsformen riktar sig till unga utan fullständig gymnasieutbildning och nyanlända de fem första åren från uppehållstillstånd. Anställningen ska vara tidsbegränsad till 18 månader och innehålla utbildningsinslag på mellan 25 och 40 procent, där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av. Krav på kollektivavtal ställs inte för de arbetsgivare som väljer att anställa medarbetare genom förstajobbet-anställning.

Denna nya anställningsform kommer att komplettera YA-jobben genom att utbildningsinnehållet kan anpassas till arbetsplatsens och den arbetssökandes individuella behov. Samtidigt ges arbetsgivaren en förlängd period för att pröva om den arbetssökande klarar de uppgifter som han eller hon utbildas för. På så sätt kan fler unga och nyanlända få in en fot samtidigt som arbetsgivarnas kompetensförsörjning underlättas.

Dubblerat tak i RUT-avdraget och fler tjänster

Tjänstenäringen är särskilt viktig för utrikes föddas företagande. Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan regeringen och allianspartierna ska RUT-avdraget breddas till flytt-tjänster, trädgårdstjänster och it-tjänster, i linje med allianspartiernas förslag. Sedan regeringen förra året sänkte taket i

RUT-avdraget har dock färre nya företag startats och därmed minskar möjligheten att skapa nya jobb. Därför bör det nuvarande taket dubblas till 50 000 kronor per år och person, samtidigt som antalet tjänster som omfattas av RUT-avdraget nu kommer att breddas.

- *Moderaterna satsar 90 miljoner kronor per år på dubblat tak i RUT-avdraget och 810 miljoner kronor per år på breddat antal RUT-tjänster.*

Nystartsjobb: ett lönestöd istället för nio

Lönestöd är en viktig väg in för nyanlända och personer med låg utbildningsbakgrund eftersom de sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa. Dagens lönestöd fungerar för dåligt och är för krångliga och administrativt tungrodda. För att fler ska kunna få ett första jobb vill vi ersätta befintliga stöd med ett nytt som är betydligt enklare. Förslaget innebär att nio lönestöd – nystartsjobb, särskilt nystartsjobb nystartsjobb för deltidsarbetslösa, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb, extratjänster, traineetjänst i välfärden och traineetjänst för bristyrken – ersätts med ett.

Vårt förslag är betydligt enklare än tidigare lönestöd och bygger på nystartsjobben som Alliansen införde och som är det lönestöd som fungerar bäst i dag. Det nya stödet kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen är arbetslös eller nyanländ. Stödet ska uppgå till uppemot en dubbel arbetsgivaravgift och längden på stödet beror på tiden i arbetslöshet. För nyanlända och de som varit arbetslösa under en längre tid (två år) finns möjlighet att få ett extra handledarstöd. Handledarstödet storlek bestäms av Arbetsförmedlingen och beror på hur långt ifrån arbetsmarknaden individen står. Vi behöver fler arbetsgivare som anställer – därför kommer vi att förankra vårt förslag med berörda aktörer för att det ska ha ett brett stöd. Det förslag vi nu presenterar kommer vi att låta parterna ge synpunkter på och utifrån detta kan justeringar av förslaget komma att ske.

Yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa

Efter samtal mellan alliansregeringen och arbetsmarknadens parter skapades yrkesintroduktionsanställningarna 2014 för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga. Anställningarna bygger på branschspecifika avtal om anställning för unga som saknar relevant yrkeserfarenhet eller är arbetslösa. En del av arbetstiden används för

utbildning och handledning och är då inte lönegrundande. Arbetsgivare som anställer inom ramen för yrkesintroduktionsavtal får också ekonomiskt stöd för detta. Samlad erfarenhet visar att en kombination av arbete, utbildning och handledning är ett bra sätt för unga att komma in på arbetsmarknaden. Vi vill att möjligheten att lära sig jobbet på jobbet ska öppnas för fler grupper – därför vill vi införa ett yrkesintroduktionsstöd även för långtidsarbetslösa. Moderaterna vill avsätta medel för upp till 1 500 nya anställningar.

- *Moderaterna satsar 78 miljoner kronor 2017 på yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 168 miljoner kronor 2020.*

Matchningsanställningar för långtidsarbetslösa

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns i dag inte alltid tillräckliga. Osäkerheten för arbetsgivaren gällande hur den som varit utan jobb långvarigt ska fungera på arbetsplatsen är stor. Här behöver nya vägar prövas. Moderaterna vill därför införa så kallade matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, till exempel ett bemannings- eller rekryteringsföretag, och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare. Satsningen på matchningsanställningar bör omfatta långtidsarbetslösa som har genomgått jobb- och utvecklingsgarantins två första faser.

- *Moderaterna satsar 81 miljoner kronor 2017 på matchningsanställningar för långtidsarbetslösa. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 194 miljoner kronor 2020.*

Förläng tiden i provanställning från sex till tolv månader

Den svenska arbetsmarknadsmodellen har tjänat Sverige väl. Ansvarstagande parter på arbetsmarknaden leder till stabilitet, vilket skapar långsiktigt trygga villkor för investeringar i Sverige. Arbetsrätten ger ett starkt skydd mot godtyckliga uppsägningar

vilket bidrar till att skapa trygghet för arbetstagaren. Alltför strikta regleringar kan dock minska rörligheten och ge vissa negativa effekter på arbetsmarknaden. Effekterna på den totala sysselsättningen är små men en högre del av arbetslösheten riskerar att bäras av inträdande grupper såsom unga och utrikes födda. För att underlätta för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb bör tiden för provanställning förlängas från sex till tolv månader.

Enklare att starta företag för utrikes födda entreprenörer

Många upplever det som enkelt att starta företag i Sverige. Men om man inte är född här, har begränsade ekonomiska resurser eller inte fullt ut behärskar svenska språket kan steget bli för stort. Inte minst kan det bli särskilt svårt att navigera i den svenska byråkratin. För att fler utrikes födda och nyanlända ska våga och kunna ta steget att starta och driva företag vill vi förstärka Almis rådgivning till företagare med utländsk bakgrund, den så kallade IFS-rådgivningen, med 30 miljoner kronor. Samtidigt bör Bolagsverket och andra berörda myndigheter få i uppdrag att se till att verksamt.se finns tillgänglig på fler språk än svenska och engelska samtidigt som det ska kunna gå att registrera sitt bolag på fler språk än svenska. Kravet på aktiekapital bör även sänkas från 50 000 kronor till 25 000 kronor.

- *Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på IFS företagsrådgivning för utrikes födda företagare.*

f. Social- och arbetslöshetsförsäkringar som uppmuntrar till arbete

En miljon människor förväntas befinna sig i utanförskap år 2020, enligt regeringens vårproposition. Redan i dag lever var sjunde person i arbetsför ålder helt på offentliga sociala ersättningar. Det finns många orsaker till att människor hamnar i utanförskap, men oavsett anledning får det negativa effekter för individen och för samhället. Att leva i utanförskap innebär att möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga begränsas. Det skapar otrygghet och ofrihet.

Många delar av de svenska bidragssystemen har reformerats under de senaste åren för att öka drivkrafterna att arbeta och minska risken att människor pressas ut i utanförskap. Tack vare alliansregeringens reformer av social- och arbetslöshetsförsäkringarna har utanförskapet minskat med nästan en fjärdedel. Men mer behöver göras. Först och främst måste vi minska hindren för de som står längst ifrån arbetsmarknaden att få det

första jobbet, och de som haft ett jobb ska kunna komma tillbaka. Men det är också viktigt att vi har kontroll på socialförsäkringssystemen för att hejda de stora utgiftsökningar som vi ser bland annat i sjukförsäkringssystemet.

Arbetslöshetsförsäkringen som effektiv omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning.

Motsatt effekt ses nu med det förslag till höjd arbetslöshetsförsäkring som regeringen lagt fram. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb. En alltför hög ersättning riskerar att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb.

Det är viktigt att värna a-kassans roll som omställningsförsäkring. Nivån på taket i a-kassan, samt ersättningens avtrappning, bör fortsatt vara sådan att den tydligt uppmuntrar till att söka och ta ett jobb. Moderaterna föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag.

Förslaget innebär en högre nivå de 100 första dagarna jämfört med den försäkring som gällt fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens förslag. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. En uppskattning av sysselsättningseffekterna ger vid handen att Moderaternas utformning leder till ytterligare cirka 18 000 jobb jämfört med regeringens förslag.

- *Moderaterna föreslår att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med cirka 1,6 miljarder kronor 2017, 1,7 miljarder kronor 2018, 1,9 miljarder kronor 2019 och 2,1 miljarder kronor 2020.*

En sjukförsäkring som inte leder till utanförskap

Under lång tid och stärkt av Alliansens sjukförsäkringsreformer sjönk ohälsotalet kraftigt, och trenden mot ett allt bredare utanförskap kunde brytas. Det var bra och nödvändigt av flera skäl, i synnerhet för att inte fler sjukskrivna skulle slås ut från arbetsmarknaden via förtidspensionering. Men reformerna bidrog också till en bättre offentlig ekonomi och byggde upp viktiga buffertar som rustade Sverige inför finanskrisen. Sedan flera år ser vi dock att sjukfrånvaron ökar igen och att sjukpenningkostnaderna stiger. Samtidigt som sjukfrånvaron ökar börjar regeringen riva upp de strukturreformer som gjordes inom sjukförsäkringen. Att avskaffa den bortre tidsgränsen är en riskabel väg att gå och har avstyrkts av ett stort antal remissinstanser, som till exempel Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen.

Försäkringskassans arbete har varit avgörande för att få ned nivåerna på sjukfrånvaron till en betydligt rimligare nivå. Men Försäkringskassans roll och uppdrag bör förtydligas och förstärkas. Sverige bör ha en målsatt låg och stabil sjukfrånvaro som inte varierar över konjunkturcykler eller samvarierar med andra faktorer än vad försäkringen är avsedd för. Nivån bör ligga i paritet med andra jämförbara länders sjukfrånvaro. Försäkringskassan är en central aktör i måluppfyllelsen, men också Socialstyrelsen och landstingen är viktiga.

- *Moderaterna föreslår därför att ett siffersatt mål för sjukpenningtalet och ohälsotalet införs i Sverige och ansvariga myndigheter för att uppnå målet bör definieras och en gemensam handlingsplan tas fram. Försäkringskassan bör samtidigt få ett mycket tydligt uppdrag att öka de kontroller som ska ske vid de uppsatta tidsgränserna, särskilt vid 90 och 180 dagar.*

Hälso- och sjukvården har en central roll för att bryta långvarig sjukfrånvaro, men samspelet med sjukförsäkringen behöver förtydligas och förstärkas. Den grundläggande brist på samverkan som följer av att sjukvården och sjukförsäkringen finansiellt och organisatoriskt inte har några starka gemensamma intressen och mål, måste balanseras bättre än i dag. Hälso- och sjukvården ska redan i dag ge stöd till sjukskrivna som behöver hjälp för att återgå i arbete eller studier, men detta uppdrag behöver förstärkas. I hälso- och sjukvårdspolitiken och de försäkringsmedicinska riktlinjerna, men också i forskning och tillsyn, bör återgång i arbete ingå som en parameter för framgång. Hälso-

och sjukvårdens ansvar för att aktivt bidra till sjukskrivnas återgång i arbete bör förtydligas.

- *Moderaterna föreslår att hälso- och sjukvårdslagen, i linje med den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag, ska innefatta krav på behandlings- och rehabiliteringsplanering för att återgå i arbete och krav på samverkan med arbetsgivare, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.*

För att öka landstingens drivkrafter att prioritera sjukskrivningsfrågan bör samtidigt den rörliga prestationsdelen i den statliga ”sjukskrivningsmiljarden” öka. I nuvarande överenskommelse går 230 miljoner kronor till rörlig ersättning för de landsting som minskar sina sjukskrivningstal mest. Med ökande sjukfrånvaro bör den rörliga prestationsbaserade ersättningen både förstärkas och knytas närmare ansvarig läkare än i dag.

Att regler och ersättningsnivåer i sjukförsäkringen påverkar sjukfrånvaron är väl känt i forskningen. Forskningen visar också att kopplingen mellan sjukfrånvaro och hälsotillstånd är svag i tider med hög sjukfrånvaro. Upp- och nedgångar i sjukfrånvaron har alltså andra orsaker än förändringar i befolkningens hälsa. Med den mycket kraftiga ökningen av sjukfrånvaro som vi nu ser, och som enligt forskningen inte kan förklaras med en överlag sämre hälsa, bör den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen återinföras snarast.

- *Moderaterna vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med cirka 300 miljoner kronor per år.*

De ekonomiska incitamenten för återgång i arbete har en utformning som innebär att de är starkare vid längre tids sjukfrånvaro än vid kortare. Den första karensdagen är det enda och tydliga exemplet på en tröskel in i sjukförsäkringens sjuklönedel. För att stärka incitamenten att komma tillbaka till arbete tidigare än i dag är vi beredda att införa en karensdag vid sjuklöneperiodens slut, vid övergången från sjuklön till sjukpenning, det vill säga vid dag 15. Samtidigt bör dagens system med en karensdag ersättas med ett karensavdrag på 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning, så att systemet blir mer rättvist.

- *Moderaterna föreslår att en ny karensdag införs vid dag 15. Den ska tillsammans med den första karensdagen utformas som ett karensavdrag. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med cirka 400 miljoner kronor per år.*

För att motverka en utveckling mot allt fler och allt längre sjukfall i psykiska diagnoser bör stödet vid psykisk ohälsa förbättras. Den så kallade rehabiliteringsgarantin har ersatt landstingen för vissa medicinska rehabiliteringsinsatser i syfte att förebygga sjukskrivning eller öka återgången i arbete, samt innefattar viss forskning. Regeringen har avvecklat rehabiliteringsgarantin till förmån för helt oriktade medel till landstingen. Moderaterna anser att rehabiliteringsgarantin, som historiskt fungerat dåligt, bör förändras och fokuseras på sådana behandlingar som har visat tydliga effekter i form av lägre sjukfrånvaro, till exempel kognitiv beteendeterapi (KBT). En särskild satsning bör göras på forskning, utveckling av öppna jämförelser och kvalitetsregister samt utveckling av internetbaserad behandling. Samtidigt bör ytterligare åtgärder för att särskilt motverka kvinnors ohälsa och förbättra kvinnors arbetsmiljö genomföras.

Regler för aktivitetsersättning ska inte leda till utanförskap

Antalet unga med aktivitetsersättning, förtidspensionssystemet för dem mellan 19 och 30 år, har ökat med över 500 procent sedan 2003. Försäkringskassans analys visar att 20–25 procent av dem som tidigare haft aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga har någon typ av förvärvsinkomst efter 30-årsdagen. Det är en indikation om att unga förtidspensioneras trots arbetsförmåga. En viktig faktor för inflödet av unga i aktivitetsersättningen är att många beviljas aktivitetsersättning redan under skoltiden och därefter bli kvar i systemet. Alla ungdomar i grund- och gymnasiesärskola som inte avslutat sin skolgång vid 19 års ålder har rätt till aktivitetsersättning, utan prövning av arbetsförmåga, vid så kallad förlängd skolgång. Dessa ungdomar tenderar att helt eller delvis bli kvar i förtidspensionssystemet: 2008 hade 69 procent fortsatt aktivitetsersättning ett år efter avslutad skolgång. Moderaterna vill reformera ersättningsmodellen vid förlängd skolgång så att unga människor inte med automatik får förtidspension enbart för att man går i särskola.

Minskat fusk och missbruk i bidragssystemen

För att öka kostnadskontrollen i de offentliga finanserna bör insatser för att motverka fusk, missbruk, överutnyttjande och bidragsbrott förstärkas. FUT-delegationen uppskattade nivån på de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen till 18–20

miljarder kronor, varav de avsiktliga felen från enskilda individer uppskattades uppgå till cirka hälften, det vill säga 10 miljarder kronor per år.

Att upptäcka och bekämpa dessa brott handlar både om att spara mångmiljonbelopp och om att bevara legitimiteten i de bidragssystem som missbrukas. Moderaterna föreslår därför ett åtgärds paket för att minska missbruk och fusk med bidrag och ersättningar.

g. Bidrag och ersättningar vid jobb eller permanent bosättning

Att bryta det nya och växande utanförskapet är avgörande för att Sverige ska fortsätta att vara ett sammanhållet land. Det kräver också tydliga prioriteringar i de offentliga utgifterna, så att resurser kan prioriteras till reformer för fler jobb, bättre integration och en bättre skola som klarar kunskapsuppdraget.

Sverige har ett ovanligt välfärdssystem. Förmåner får man inte främst för att man är medborgare eller försäkrad via jobbet utan istället genom att helt enkelt bo i landet. Sjukvård, barnbidrag, föräldrapenning, bostadsbidrag och assistansersättning är några exempel på förmåner som man omfattas av genom att bo här, inte för att man är medborgare eller för att man har jobbat in dem. Dessutom är bidragssystemen mycket generösa.

Denna modell har flera fördelar, men också brister. För det första är det inte en självklar del av det svenska samhällskontraktet att den som inte bor permanent i landet, och inte har arbetat här, ska ha samma tillgång till bidrag och ersättningar som den med permanent uppehållstillstånd, med svenskt medborgarskap eller som den som genom arbete har kvalificerat in sig i våra system. Inte minst i en tid då många människor kommer till vårt land, och det dröjer åtta år innan ens hälften av de nyanlända jobbar och kan försörja sig själva. För det andra är drivkrafterna för att arbeta lägre i bidragssystemen än i många andra länder. För att fler ska komma i arbete är det centralt att det lönar sig att arbeta jämfört med att leva på bidrag. Detta gäller inte minst för nyanlända svenskar som behöver etableras och få sitt första jobb i Sverige.

Moderaterna har ställt frågan om det verkligen är rimligt att man omedelbart och automatiskt får tillgång till hela det svenska socialförsäkringssystemet, eller om det vore rimligare att fler successivt fick arbeta sig in i rätten till olika bidrag och sociala ersättningar. Detta är särskilt aktuellt i ljuset av att tillfälliga uppehållstillstånd införs som huvudregel 2016 efter Moderaternas förslag. Efter en genomgång av vilka

förmåner man bör få vid vilket tillfälle, är vi övertygade om att det går att strama upp en del svenska välfärdssystem och börja tillämpa en delvis ny princip: full tillgång till svenska bidrag och ersättningar får man endast genom eget arbete, genom permanent uppehållstillstånd eller genom att vara svensk medborgare.

Full föräldrapenning enbart vid jobb eller permanent bosättning: Begränsad rätt upp till barnets ettårsdag ska gälla för personer med tillfälligt uppehållstillstånd

I dag har personer med tillfälliga uppehållstillstånd rätt till full föräldrapenning på garantinivå. Detta innebär att även om barnet är i förskoleålder vid ankomsten till Sverige så kan alla föräldradagar tas ut om barnet är under fyra år. Möjligheten till långvarigt uttag av föräldrapenning försenar föräldrars etablering på arbetsmarknaden. Det minskar också nyanlända barns deltagande i förskolan, som är viktigt för språkutvecklingen.

- *Moderaterna föreslår att rätten till föräldrapenning för personer med tillfälliga uppehållstillstånd begränsas till 365 dagar eller upp till barnets ettårsdag. Vid jobb och permanent uppehållstillstånd får man rätt till full föräldrapenning på 480 dagar.*

Samma kvalificeringsregler i garantipensionen ska gälla för alla

Garantipensionssystemet är en grundtrygghet för dem som haft låg eller ingen inkomst. Systemet har en inbyggd kvalificeringsmodell. För att få full garantipension krävs att man har bott minst 40 år i Sverige. Har man bott i Sverige kortare tid minskar garantipensionen med 1/40 för varje år som saknas. Om de totala pensionsförmånerna inte räcker till finns äldreförsörjningsstöd. För personer som kommit som flykting eller skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättningstiden i hemlandet räknas in i försäkringstiden. Därmed skiljer sig ersättningen åt för olika grupper utrikes födda och kvalificeringsmodellen sätts ur spel. Skillnaden i total ersättning kan uppgå till 1 700 kronor per månad.

- *Moderaterna föreslår att undantaget i kvalificeringsregeln för garantipension tas bort. Samma kvalificeringsregler ska gälla för alla.*

Se över den samlade bidragsnivån så att det lönar sig att arbeta

För att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden och stärka integrationen behöver den samlade bidragsnivå som en familj kan få i Sverige ses över. Trots goda föresatser skapas incitamentsproblem på arbetsmarknaden när den samlade bidragsnivån för en tvåbarnsfamilj enligt riksdagens utredningstjänst kan uppgå till 18 000 kronor per månad eller mer.

8. En bra skola bygger Sverige

a. Fortsatta utmaningar för skolan

Sverige ska vara ett land där alla, oavsett varifrån man kommer och vilken bakgrund man har, kan växa och komma till sin rätt. Det svenska samhället ska hålla ihop. Vägen till det svenska samhället börjar i skolan.

Men skolan står inför tuffa utmaningar. I de internationella kunskapsmätningarna har man kunnat se att svenska elevers resultat sjunkit över tid. Moderaterna har tillsammans med Alliansen därför koncentrerat sin politik kring reformer för att stärka resultaten och kunskaperna i den svenska skolan. Genom en ny lärarutbildning, satsningar för att förbättra fortbildningen och karriärmöjligheterna för lärare och utökad undervisningstid i matematik påbörjades arbetet för en bättre skola. Men ytterligare reformer krävs för att stärka skolan. Därför har Moderaterna utvecklat sin skolpolitik för att svara upp mot de nya utmaningar som skolan står inför.

Svenska elever går mindre i skolan än elever i andra OECD-länder. Internationella undersökningar visar också att svenska lärare använder mindre tid till att undervisa jämfört med andra länder. Enligt Talis (2013) undervisar svenska lärare i genomsnitt i 17,6 timmar och arbetar med administrativt arbete i 4,5 timmar per vecka. Motsvarande genomsnitt bland de 34 länder som deltog i undersökningen är 19,3 respektive 2,9 timmar per vecka.

En annan undersökning från Skolverket visar att svenska lärare lägger över två timmar per dag på administrativa uppgifter och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar exempelvis om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt och övervaka omklädningsrum. Svenska lärare har inte alltid tid att fullt ut fokusera på det som borde vara deras huvuduppgift – att lära ut. Detta behöver ändras.

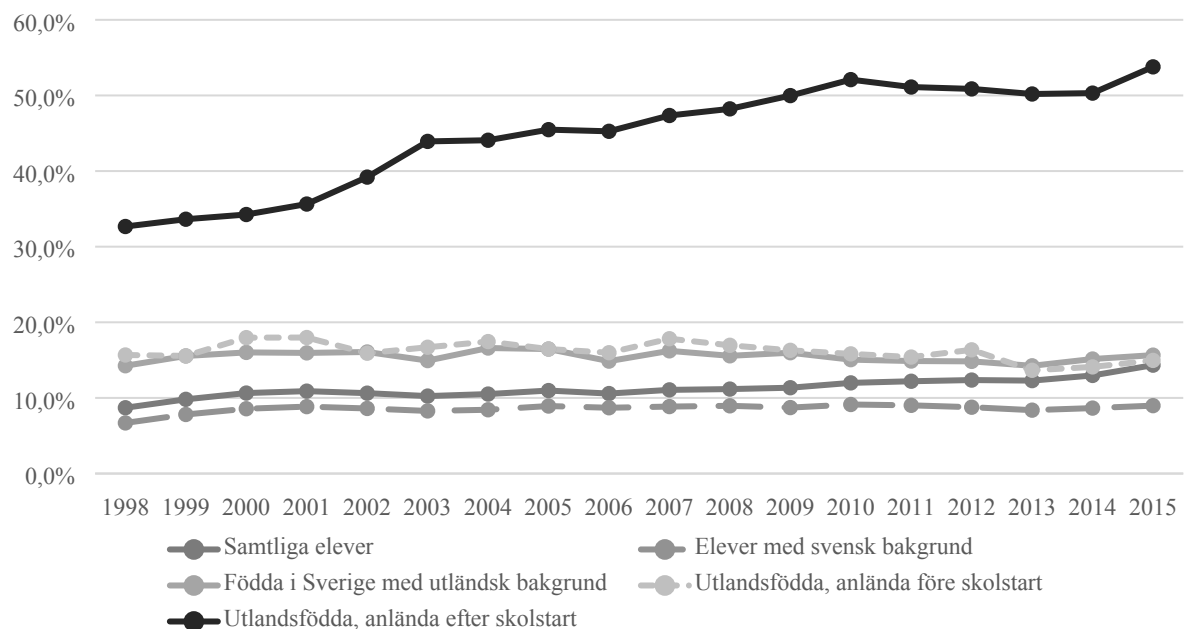
Samtidigt sätter migrationskrisen press på skolan. Endast under 2015 sökte över 70 000 barn asyl i Sverige. Barnen är i olika åldrar, kommer från olika länder och talar olika språk, något som väcker många svåra och viktiga frågor. Hur ska skolan klara sitt uppdrag när så många kommer på så kort tid? Finns det tillräckligt med lokaler och klassrum? Finns det tillräckligt med lärare? Vad händer när det mitt i terminen kommer

flera nya elever till klassen som inte kan ordentlig svenska? Hur ska de klara sig? Hur påverkar det undervisningen för de barn som redan går i klassen?

Det är naturligt att de här frågorna kommer. Flyktingkrisen kommer att påverka det svenska samhället för lång tid framöver och det är naivt att tro att den är över. Gemensamt för alla de elever som kommer nya till den svenska skolan är dock att de alla snabbt behöver komma in i den svenska skolan och lära sig svenska, detta för att på ett bra sätt kunna integreras i det svenska samhället och inte försvåra det framtida inträdet på arbetsmarknaden.

Enligt en analys av invandringens betydelse för skolresultaten, gjord av Skolverket, har andelen invandrade elever som inte når behörighet till gymnasieskolan ökat under de senaste åren. De senaste PISA-proven visar också att samtidigt som samtliga elevers resultat har försämrats, så har de försämrats mer för elever med utländsk bakgrund, och under senare år i synnerhet för elever som är födda utomlands. Det är en utveckling som måste vändas.

Figur 19: Andel elever i årskurs nio som inte har godkänt i något av ämnena matematik, engelska eller svenska/svenska som andraspråk, 1998–2015.

Källa: Skolverket.

Sverige behöver fler lärare. Men tyvärr utbildas det fortfarande alldeles för få för att kunna täcka framtidens behov. Speciellt inom matematik, naturvetenskap, moderna

språk och svenska som andraspråk är bristen stor. Lärarkyrans status måste höjas och lärarnas karriärmöjligheter över yrkeslivet måste stärkas ytterligare. Lärarutbildningens kvalitet behöver också ses över. Den lärarledda tiden på lärarutbildningen har minskat mer och mer för varje år. I dag har studenterna på lärarutbildningen i genomsnitt åtta timmars lärarledd undervisning per vecka. Det är alldeles för lite. För att utbildningen ska vara attraktiv och också tillhandahålla alla de kunskaper som blivande lärare behöver måste också de som i framtiden ska lära ut få mer tid i föreläsningssalen.

För Moderaterna är det självklart att varje elev, oavsett i vilken skola den går, ska få det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen. Alla skolor ska vara bra skolor och det ska inte spela någon roll i vilken skola man går. Tyvärr ser det inte ut så i dag. Många elever som är i behov av särskilt stöd får det inte. I Barnombudsmannens årsrapport uppger var fjärde rektor som deltagit i studien att det är svårt att ge rätt stöd till elever med diagnoser. Dålig ekonomi anses vara den främsta orsaken, men också bristen på kompetens bland personalen. Allt för många lärare har inte den specialpedagogiska kompetens som krävs för att kunna möta och hjälpa alla elever.

Slutligen står det klart att kontrollen av och hjälpen till skolor med många elever som inte når målen måste bli bättre. Fortfarande finns det dåligt fungerande skolor som tillåts fortsätta med sin verksamhet alldeles för länge innan ett ingripande sker. Varje år kommer rapporter om skolor där stök och bråk blivit vardag, och där lärarna inte längre känner att de har den kontroll och respekt som krävs för att leda undervisning på skolan. För att klara skolans övriga utmaningar, såsom att stärka kunskapsresultaten och bli en bättre arbetsplats för blivande lärare, krävs krafttag mot de skolor som av olika anledningar inte klarar av sitt uppdrag.

Ingen ska behöva känna oro för att det kompromissas med kunskapskraven och ambitionerna i skolan när det kommer nya elever och är krävande tider. Tvärtom. Kunskaperna i svensk skola får inte urholkas, de ska stärkas.

Är du ny i Sverige ska du kunna växa, och det börjar i skolan. I svensk skola ska man lära sig allt det som krävs för att kunna stå på egna ben och komma till sin rätt i det svenska samhället. Det är avgörande för Sveriges utveckling och styrka att alla människor rustas med kunskaper. Vi ska vara ett land som byggs och konkurrerar med

kunskap. Därför är det en tydlig prioritering för Moderaterna att vi inte tänker spara på skolan.

b. Fler behöver lära sig mer i den svenska skolan

Jämfört med andra länder missar en svensk elev nästan ett helt år i undervisningstid under grundskoleåren. Snittet i OECD för den obligatoriska delen av skolan är 7 570 timmar medan svenska elever bara får 6 785 timmar.

En timme mer undervisningstid per dag

Målsättningen bör vara att alla elever i svensk skola på sikt bör utöka sin skoldag med ytterligare undervisningstid. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat. Utökad undervisningstid har exempelvis visat sig ge tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser. Studier som skattat effekterna av utökad undervisningstid på elevernas prestation i PISA visar på en positiv effekt för exempelvis flickor, utrikes födda och elever med svagare socioekonomisk bakgrund.

Att utöka den generella undervisningstiden är en stor reform för det svenska skolväsendet och det är därför befogat att göra en utbyggnad i steg och i den takt som ekonomin tillåter. Välfärd bör inte byggas på lånade pengar utan ansträngningar för att svenska elever ska lära sig mer bör finansieras krona för krona.

Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid bör skoldagarna utökas med en timme per dag i lågstadiet. Internationell forskning visar att tidiga insatser har störst effekt och därför bör utökningen av undervisningstiden börja i så tidiga år som möjligt.

- *Moderaterna satsar 5,3 miljarder kronor som ett första steg för att Sveriges elever ska få en timme mer undervisningstid per dag.*

Mer matematik i högstadiet

Svenska elevers matematikresultat i PISA-testet har trendmässigt försämrats sedan undersökningen genomfördes för första gången, år 2000. För att stärka svenska elevers matematikkunskaper behöver matematikundervisning förstärkas. Moderaterna vill därför utöka undervisningen med en extra timme matematik i veckan på högstadiet.

- *Moderaterna satsar 245 miljoner kronor 2017 och 490 miljoner kronor per år från 2018 för att införa en extra timme matematik i veckan på högstadiet.*

c. Fler skickliga lärare i den svenska skolan

Den enskilt viktigaste resursen i skolan är lärarna. Svensk skola står inför stora utmaningar med fallande kunskapsresultat, många nyanlända elever och elever i behov av särskilt stöd. Skolan måste därför bli bättre på att möta varje elev på rätt nivå och hjälp och stöd måste sättas in tidigare än i dag. I detta spelar lärarna en avgörande roll.

Enligt Lärarförbundet och Statistiska centralbyrån riskerar det dock att saknas 65 000 lärare fram till 2025. En löneutveckling som inte hunnit med den i det övriga samhället, en sjunkande status för yrket och bristfällig kvalitet i utbildningen har lett till en gradvis sjunkande mängd sökande till lärarutbildningen.

Samtidigt finns det många som är duktiga på att lära ut och skulle kunna tänka sig att bli lärare. Enligt en undersökning från Lärarförbundet kan nästan var fjärde person tänka sig att bli lärare ifall de hade valt yrke i dag. För att fler ska bli lärare behöver mer göras för att stärka läraryrkets attraktivitet.

Högre lön för skickliga lärare

Skickliga lärare ska ha bra betalt och Sveriges lärare ska känna sig trygga med att de riktade lönehöjningar som görs i dag ska fortsätta att gälla. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs även möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket.

Alliansregeringen införde därför karriärlärartjänster och målet var att fler än var femte lärare med pedagogisk högskoleexamen skulle få möjlighet till en förstelärartjänst.

Regeringen har nu stoppat den utbyggnaden. Det är beklagligt. I stället behöver karriärlärarsystemet fortsätta att byggas ut.

- *Moderaterna vill att höjningen av lärarlönerna med tre miljarder kronor ska ligga kvar samtidigt som vi vill bygga ut karriärtjänstsystemet och utöka satsningen på fler förstelärare i utanförskapsområden så att fler av de skickligaste lärarna söker sig till de skolor som har störst utmaningar. Detta är en satsning som fullt utbyggd omfattar cirka 550 miljoner kronor.*

Avlastning för att få mer tid till undervisning och förberedelser

Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder mindre andel av sin tid till undervisning jämfört med andra länder. Skolverket pekar på att svenska lärare lägger över två timmar per dag på administration och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar exempelvis om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt och övervaka omklädningsrum. Detta är tid som skulle kunna användas till lärande, till att förbereda lektioner och till att ge stöd åt dem som behöver det mest.

- *För att ge lärare mer tid för att exempelvis förbereda lektioner samt fokusera på undervisningen vill Moderaterna satsa 200 miljoner kronor per år på att utöka antalet lärarassistenter i skolan.*

Skärpta befogenheter i klassrummet

Anmälningar om hot och våld mot lärare har ökat under senare tid. I en undersökning från Lärarnas Riksförbund uppger en fjärdedel av lärarna att de utsatts för hot, våld, sexuella trakasserier eller kränkningar inom sin yrkesutövning.

Nästan fyra av tio lärare har dessutom blivit hotade med att bli anmälda av elever eller föräldrar. Det resulterar i att lärare drar sig för att tillrättavisa elever eller ingripa vid bråk av rädsla för att bli anmälda. Ett gemensamt vuxenansvar från både skola och föräldrar krävs för att få ordning på stökiga skolor och garantera en trygg arbetsplats för både lärare och elever.

Moderaterna vill därför se över skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares rätt att ingripa vid en ordningssituation.

d. Stärkt lärarutbildning

En nyckel till att få fler skickliga lärare är att höja kvaliteten på lärarutbildningen. En utmaning är exempelvis mängden lärarledd tid. Samtidigt behöver fler ges chansen att utbilda sig till lärare samtidigt som kraven på dem som vill bli lärare bör skärpas.

Utöka undervisningstiden

Över tid har den lärarledda undervisningstiden på lärarutbildningen minskat. För 40 år sedan hade lärarstudenterna i snitt 24 timmar lärarledd undervisningstid på lärarutbildningen. I dag har över hälften av lärarstudenterna mindre än 8 timmar lärarledd undervisning i veckan. Undervisningstiden på lärarutbildningen behöver utökas.

- *Moderaterna satsar 1,2 miljarder kronor för att möjliggöra att den genomsnittliga lärarledda utbildningstiden kan öka från dagens knappa 8 timmar till uppemot 12 timmar per vecka.*

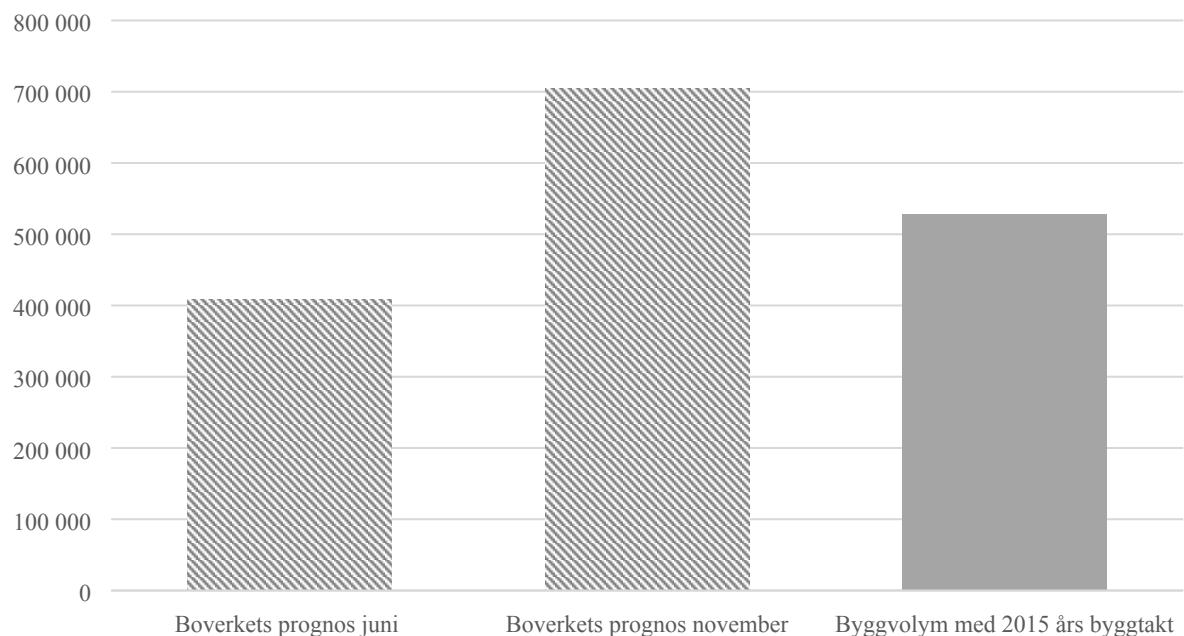
9. Fler bostäder för stärkt konkurrenskraft

a. Bostadsbrist har utvecklats till bostadskris

Att bryta det nya utanförskapet som drabbar unga och utrikes födda är avgörande för att Sverige ska fortsätta vara ett starkt och sammanhållet land. Ska det kunna ske måste fler kunna få sin första bostad och det måste gå att bo på de orter där jobben växer fram. Tyvärr går utvecklingen åt fel håll.

Bostadsbristen är en av Sveriges stora samhällsutmaningar. En långvarig bostadsbrist har utvecklats till en akut bostadskris. Rapporter om trångboddhet duggar tätt. Prognoserna för bostadsbehovet under kommande år har justerats upp kraftigt. Den akuta flyktingkrisen förstärker samtidigt behovet av fler bostäder. Trots att det byggs mer nu än på 20 år – inte minst efter de senaste årens reformer – behövs mer om unga ska kunna flytta hemifrån, om rörligheten ska öka och om integrationsproblemen ska lösas. Nuvarande byggtakt kommer inte räcka för att täcka det stora behov som finns.

Figur 20: Boverkets prognos över behovet av bostadsbyggande fram till 2025 och historisk byggtakt. Antal.

Källa: Boverket, egna beräkningar.

Tyvärr har regeringen börjat avveckla den moderna bostadspolitik som lett till att regelbördan minskat och att vi nu bygger mer än vi gjort under de senaste 20 åren. Det stora behovet av fortsatt regelförenkling har i mycket stor grad fått stå tillbaka till förmån för en återgång till 1990-talets subventionspolitik. Flera kraftfulla förslag på

regelförenklingsområdet som beslutats av riksdagen i form av tillkännagivanden – sex av sju – har regeringen än så länge lämnat i byrålådan. Till exempel bullerregler, sanktionsavgifter och ändrade strandskyddsregler har regeringen ignorerat trots riksdagens beslut. Regeringen står handfallen inför en av Sveriges största samhällsutmaningar. Därför är de blocköverskridande samtal som nu förs om bostadspolitiken helt nödvändiga.

Sverige behöver en effektiv reformagenda för fler bostäder och bostadspolitiken måste på två viktiga punkter läggas om. Det krävs reformer som förenklar de regler som förhindrar att det byggs nytt och det behövs insatser som leder till bättre användning av det nuvarande bostadsbeståndet. Samtidigt måste utbyggnaden av vägar, järnvägar och annan kollektivtrafik göras så att de förbättrar förutsättningarna för ökat bostadsbyggande.

b. Öppna dörren till den första bostaden

För Moderaterna är det prioriterat att fler ska kunna få sin första bostad. I dagens bostadsbrist blir det ofta låginkomsttagare utan kötid till hyresbeståndet som råkar sämst ut. Därför behövs särskilt åtgärder som fokuserar på just dessa grupper. Det gäller exempelvis ofta unga, nyanlända och studenter. Bostadsbristen är i sig problematisk för dessa grupper, men det behövs också åtgärder som tydligt hjälper dessa grupper att få en rimlig bostad nära arbete och studier.

Utbudet av nya åtkomliga bostäder måste öka med målet att bostäderna är prisvärda, kan efterfrågas brett på marknaden, har en rimlig lägsta standard vad gäller bekvämligheter, kan byggas förhållandevis snabbt och är robusta över tid. Ett centralt kriterium är att de är placerade inom en timmes restid från arbetsmarknad. Det måste vara möjligt att som ny i en stad kunna få en åtkomlig bostad inom en månad.

För att fler ska få sin första bostad krävs reformer som främjar ett industrialiserat byggande av bostäder. Vägen dit är inte subventioner, utan att riva de hinder som gör att det byggs färre bostäder och långsammare i Sverige än i andra länder. Moderaterna föreslår enklare byggregler, kraftiga förenklingar av planprocessen och betydande åtgärder för att frigöra mer mark att bygga på. Därutöver behöver förutsättningarna för finansiering av boendet bli bättre, genom att människor får mer pengar kvar i plånboken som kan användas till att täcka boende- och pendlingskostnader.

c. Gör det snabbare att sätta spaden i marken

För att underlätta bostadsbyggande behöver det gå snabbare att sätta spaden i marken. Tiden för att få ett bygglov och kunna börja bygga uppgår i dag vanligtvis till 3–4 år, ibland längre. De reformer alliansregeringen genomförde bedöms kapa tiderna med cirka ett år men denna tid behöver fortsätta att pressas nedåt genom fler regelförenklingar, färre möjligheter till kravställande i detaljplaner och kortare handläggningstider.

Utred borttagande av detaljplanekravet

För att förenkla den svenska planprocessen behöver den göras om i grunden. Problematiken med alltför styrande detaljplaner har lyfts åtskilliga gånger av forskare, utredningar och olika bedömare. Världsbanken anser att avsaknaden av bindande regional- och översiktsplaner leder till att de detaljplaner som produceras görs på en allt för detaljerad nivå och genom ett ineffektivt förhandlingsspel mellan kommun, byggherrar och berörda. Nya Zeeland lyfts fram som ett exempel att ta efter där planprocessen beskrivs som enklare och inte präglas av samma osäkerhet och förhandlingssituationer.

- *Moderaterna föreslår att en utredning tillsätts för att stärka översiktsplaneringen och se över möjligheten att avskaffa detaljplanekravet.*

Låt kommuner under vissa omständigheter undantas från detaljplanekravet

Alliansregeringen föreslog att kravet på detaljplan i plan- och bygglagen borde begränsas. I stället för att i princip alltid kräva en detaljplan för ny sammanhållen bebyggelse skulle kommunerna ges ett större utrymme för att bedöma i vilka fall som en detaljplan krävs. Det var också ett förslag till åtgärd som välkomnades av aktörerna på marknaden. Kommunerna är de som är bäst lämpade att kunna avgöra när en detaljplan behövs och när den inte behövs.

- *Moderaterna föreslår att kommuner under vissa omständigheter ska kunna passera planprocessen och pröva bygglov direkt.*

Inför privat initiativrätt till detaljplan

Den enskildas möjligheter att skapa förutsättningar för önskvärda exploateringar behöver förbättras. Vi tror att det med en privat initiativrätt för detaljplaner kommer att

produceras fler detaljplaner och att processen kommer att gå fortare. Systemet finns i en variant, och fungerar väl, i Norge.

- *Moderaterna föreslår att en utredning tillsätts för att införa privat initiativrätt till detaljplan.*

Korta dagens långa överklagandeprocess

Möjligheten att överklaga myndighetsbeslut är viktig. Samtidigt krävs en balans mellan olika intressen. Möjligheten för enskilda och organisationer att fördröja och hindra byggnation har under årens lopp tillåtits att öka. Det finns också en tendens till upprepade processer där samma målsägande efter förlorat mål väcker klagan i nästa fas. Först överklagas detaljplan, därefter följer överklagande för bygglov. Att överklaga kommunala beslut enligt plan- och bygglagen är nu mera regel än undantag vilket allvarligt hotar bland annat bostadsbyggandet och därmed tillväxten i Sverige. Det krävs därför att överklagandemöjligheterna ses över och att hanteringen av överklaganden effektiviseras.

- *Moderaterna föreslår att:*
 - *Möjligheten till överklagande av bygglov begränsas när inga nya omständigheter tillkommit sedan detaljplan överklagats.*
 - *Instanskedjan kortas genom att ta bort länsstyrelsen som instans för överklagande.*
 - *Överklaganden avgiftsbeläggs.*
 - *Tidsgränser för handläggning av överklagande införs hos kommuner och myndigheter och kopplas till ekonomiska sanktioner.*
 - *Sakägarkretsen som har rätt att överklaga begränsas påtagligt.*

d. Frigör mer mark till bostäder

Att markbrist är ett grundläggande problem som förtar effekten av många andra reformer, återkommer ständigt i forskningslitteraturen. Problemet med markbrist har i hög grad att göra med ett ineffektivt regelverk, markrestriktioner och långdragna planprocesser. Moderaterna vill se effektiva reformer för att frigöra mer attraktiv mark att bygga på.

Reformera riksintressesystemet

Under de senaste decennierna har antalet områden som markerats som riksintressen ökat kraftigt. Många riksintressen är inte heller aktuella eller saknar tydligt beskrivna värden. I en studie från Riksrevisionen 2013 svarar 60 procent av kommunerna med bostadsbrist att statens hantering av riksintressen har hindrat nya bostäder minst en gång de senaste tre åren. SKL skrev i en rapport år 2012 att ”processerna kring att utse och beskriva riksintressen har havererat. [...] Om inte problemen åtgärdas anser SKL att systemet med områden av riksintresse bör läggas ner”. Riksintressesystemet behöver ses över i grunden och dagens system med 12 beslutande myndigheter måste reformeras.

- *Moderaterna föreslår att:*
 - *Regeringen eller en expertgrupp ska ansvara för att utpeka riksintressen.*
 - *Kraven på att motivera riksintressena när de pekas ut ska stärkas.*
 - *Beslut om riksintressen aktivt ska omprövas i samband med att ny översiktsplan antas av kommun. Om motiveringen inte längre är aktuell upphör riksintresset.*
 - *Enligt regeringsformen har det allmänna en skyldighet att trygga rätten till bostad (RF 1:2). Bostadsbyggandet ska därmed klassas som riksintresse.*
 - *Kulturmiljö och friluftsliv bör slopas som riksintresse.*

Reformera systemet för naturreservat

Sedan miljöbalken trädde i kraft 1999 har kommunerna själva möjlighet att besluta om naturreservat. De kommunalt beslutade naturreservaten är i mycket stor utsträckning tätortsnära. Eftersom Sverige behöver mer byggbar mark nära dagens tätorter för bostadsbyggande är den snabba tillväxten av främst kommunalt inrättade naturreservat ett växande problem.

- *Moderaterna föreslår att:*
 - *Enbart regeringen ska kunna inrätta naturreservat.*
 - *Det ska finnas bättre förutsättningar att upphäva naturreservat när det är motiverat.*

Reformera strandskyddet

Sveriges alla sjöar har stränder vars sammanlagda längd motsvarar tio gånger jordens omkrets. Strandskyddet fyller en viktig funktion i att värna naturvärden och människans tillgång till dessa naturvärden. Dock behöver lagstiftningen anpassas till dagens verklighet. Trots att lättnader i lagstiftningen gjorts har tillämpningen av lagstiftningen inte fungerat och i många delar av Sverige har strandskyddet blivit allt mer restriktivt. Strandskyddet bör göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära områden.

- *Moderaterna föreslår att:*
 - *Avskaffa möjligheten till utökat strandskydd utöver huvudregeln på 100 meter.*
 - *Stärk kommunernas beslutanderätt och avskaffa länsstyrelsernas överprövning.*
 - *Tillsätt utredning med uppdrag att i grunden se över och förändra strandskyddsbestämmelserna i syfte att kunna skapa mer socialt blandade bostadsområden, mer attraktiva bostadsområden i glesbygdskommuner och ökat bostadsbyggande där behoven är särskilt stora.*

Höj gränsvärden för buller så att stadsnära mark blir tillgänglig

På grund av mycket restriktiva riktvärden för buller är många markområden i arbetsmarknadsregionerna i dag omöjliga att bygga på. Det kan till exempel gälla stationsnära mark som inte klarar dagens restriktiva riktvärden. Bullerutredningen har lagt förslag om höjda riktvärden för buller. Dessa bör införas snarast för att öka den byggbara marken i arbetsmarknadsregionerna, i linje med det tillkännagivande till regeringen som riksdagen har gjort i frågan.

- *Moderaterna föreslår att riktvärdena för trafikbuller i byggkraven för nya bostäder bör höjas i linje med bullerutredningens förslag.*

e. Bygg prisvärda bostäder som alla har råd att bo i

För att få igång byggandet behöver man kunna bygga kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Byggbranschens produktivitet har utvecklats dåligt i Sverige, och mer behöver göras för att byggbolagen ska bygga bra och billigt. Byggekostnaderna i Sverige ligger långt över EU-snittet, vilket bidrar till att det inte byggs tillräckligt med bostäder. En viktig faktor är att möjligheten till stordriftsfördelar inte tas tillvara tillräckligt.

Inför typgodkända hus

Typgodkända hus kan förenkla detaljplaneprocessen och stimulera ett mer industriellt och kostnadseffektivt byggande. Är en hustyp godkänd i en kommun ska den kunna uppföras i alla kommuner.

- *Moderaterna föreslår att en genomförandeutredning för typgodkända hus bör tillsättas i syfte att tydligt förenkla och underlätta industriellt byggande.*

Förenkla byggreglerna i syfte att främja byggande

Krav på bostäders utformning, tillgänglighet och energihushållning är grundläggande för att säkerställa en lägsta godtagbar standard på svensk bostadsmarknad. Dessa regler är i dag dock ofta mycket högt satta, och generella för alla boenden oavsett storlek och målgrupp. Det kan göra det svårare att bygga prisvärt och kostnadseffektivt för till exempel ungdomar och studenter. Regelverket bör därför ses över grundligt och lättas upp där så är möjligt. Till exempel bör det finnas utrymme för att ta bort kravet på hiss i vindsbostäder, införa undantag från utformningskrav vid ombyggnation från lokal till bostad och tillämpa samma lättnader i utformningskraven som i dag finns för studentbostäder på alla lägenheter upp till 35 kvadrat.

- *Moderaterna föreslår att en utredning tillsätts för att förenkla byggreglerna i syfte att främja byggande och prisvärt boende.*

Gör hyresvärderna skyldig att erbjuda olika alternativ vid renovering

I dag finns problem med att hyresvärdar topprenoverar bostäder och därmed höjer hyran så att hyresgästen inte kan bo kvar. Det försvårar åtkomsten av hyresrätter för svaga hushåll. Hyresvärdar bör ha skyldighet att erbjuda alternativ vid renoveringstillfället, från lägsta godtagbara standard till topprenovering.

- *Moderaterna föreslår att möjligheterna att göra hyresvärdar skyldiga att erbjuda hyresgäster mer begränsade renoveringsalternativ ska ses över.*

f. Öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet

Rörligheten på bostadsmarknaden måste öka. För att människor ska söka sig till regioner där tillväxten är stark krävs bostäder och infrastruktur. Om det är brist på passande bostäder och resvägar riskerar den ekonomiska utvecklingen både på kort och på lång sikt att hämmas. Därför är det viktigt att tröskeln för hushåll att köpa och sälja bostäder sänks och att rörligheten även ökar i hyresbeståndet.

Förenkla uthyrning i andra hand och se över effekterna av hyresregleringen

Tillgången på hyreslägenheter i storstäderna är fortsatt allt för begränsad. Moderaterna anser att konsekvenserna av den nuvarande hyresregleringen måste ses över. Dessutom behöver andrahandsuthyrning bli enklare för att snabbt öka det befintliga beståndet. För att förenkla andrahandsuthyrningen bör varje bostadsrättsinnehavare själv ha rätt att besluta om uthyrning i andra hand. Den möjlighet som dagens lagstiftning ger styrelsen i en bostadsrättsförening att förhindra andrahandsuthyrning av bostadsrätter ska alltså tas bort. Däremot bör bostadsrättsinnehavare vara skyldiga att informera styrelsen om att andrahandsuthyrning sker.

- *Moderaterna anser att hyresregleringens konsekvenser för tillgången på hyresrätter behöver ses över. Dessutom föreslår Moderaterna att andrahandsuthyrning som huvudregel ska kunna ske utan godkännande från styrelsen.*

Se över flyttskatterna

Det nuvarande fastighetsbeståndet nyttjas inte effektivt och flyttkedjorna är tröga på grund av inlåsnings effekter på den svenska bostadsmarknaden. Det finns därför anledning att se över hur flyttskatterna kan förändras för att undvika inlåsnings effekter. Justeringar av dessa skatter bör dock ske samtidigt med justeringar av andra bostadsrelaterade skatter. Det är dock inte aktuellt att återinföra fastighetsskatten.

10. Värna välfärden genom fler i arbete

Sverige har på många sätt en unik gemensam välfärd. Föräldrar ger förskolan ett högt betyg, vår hälso- och sjukvård är en förebild enligt OECD och Sverige räknas till ett av världens bästa länder att åldras i. Samtidigt finns stora utmaningar, och förbättringsmöjligheter, framför oss.

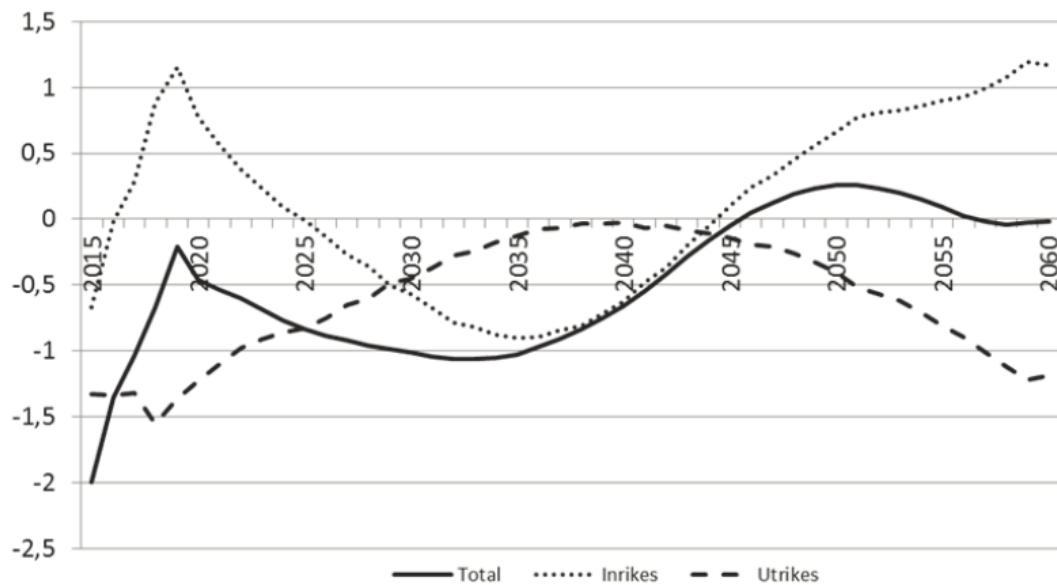
a. Utmaningar för välfärden

Svensk välfärd kommer framöver präglas av två avgörande utmaningar: dels hur resurserna till den gemensamma välfärden ska säkras när behoven ökar, dels hur kvaliteten i välfärden ska säkerställas när effektiviseringsstrycket är högt.

Under kommande decennier kommer den svenska befolkningen åldras. Fler kommer att efterfråga kvalificerade och dyrbara vård- och omsorgstjänster. Men framför allt kommer en minskande del av befolkningen att arbeta och vara skattebetalare i arbetsför ålder. Allt färre kommer att behöva ta hand om allt fler och finansiera allt mer. Den stora flyktinginvandring som Sverige sett under de senaste åren skulle kunna minska försörjningsbördan då den arbetsföra befolkningen växer. Det kräver dock att utrikes födda kommer i jobb i större utsträckning än i dag. Annars ökar flyktinginvandringen belastningen på de offentliga finanserna.

Effekten på de offentliga finanserna av en åldrande befolkning och en hög flyktinginvandring skiljer sig utifrån vilka antaganden man gör om befolkningens pensionsålder och huruvida nyanlända kommer in på arbetsmarknaden eller inte. Enligt en analys från Långtidsutredningen 2015 kommer inrikes födda under perioden 2025 till 2050 skapa underskott i de offentliga finanserna i takt med att befolkningen åldras, men därefter börja visa överskott. Utrikes födda kommer med nuvarande sysselsättningsgrad sannolikt försvaga offentliga finanser under hela perioden fram till 2060. Om pensionsåldern däremot skulle skjutas upp med två år för alla svenskar och sysselsättningsgraden för utrikes födda ökar med 10 procentenheter för de med lägst sysselsättningsgrad ser scenariot betydligt ljusare ut, med överskott i de offentliga finanserna under många år framöver.

Figur 21: Primärt offentligfinansiellt sparande totalt och fördelat på inrikes och utrikes födda 2015–2060. Procent av BNP.

Källa: Migration, en åldrande befolkning och offentliga finanser, SOU 2015:95.

Sammanfattningsvis visar Långtidsutredningens scenarioanalys att nuvarande utveckling på lång sikt är en omöjlig ekvation. Inte ens om vi ser en rekordhög produktivitetsutveckling kommer de välfärdstjänster som vi har vant oss vid att ta för givna kunna finansieras utan att dagens sysselsättningsnivåer i den arbetsföra befolkningen ökar och att arbetslivet förlängs. Då krävs jobbreformer som ökar arbetsutbudet och sysselsättningen. Att på kort sikt höja skatterna kommer inte vara tillräckligt för att klara välfärdens finansiering på lång sikt. Det finns inga genvägar, utan vi måste bli fler som arbetar och fler som kan och vill arbeta mer. Endast så kan vi långsiktigt säkra en hållbar välfärd med tillräckliga resurser, hög kvalitet och god tillgänglighet.

b. En långsiktigt hållbar välfärdspolitik bygger på att fler kommer i jobb

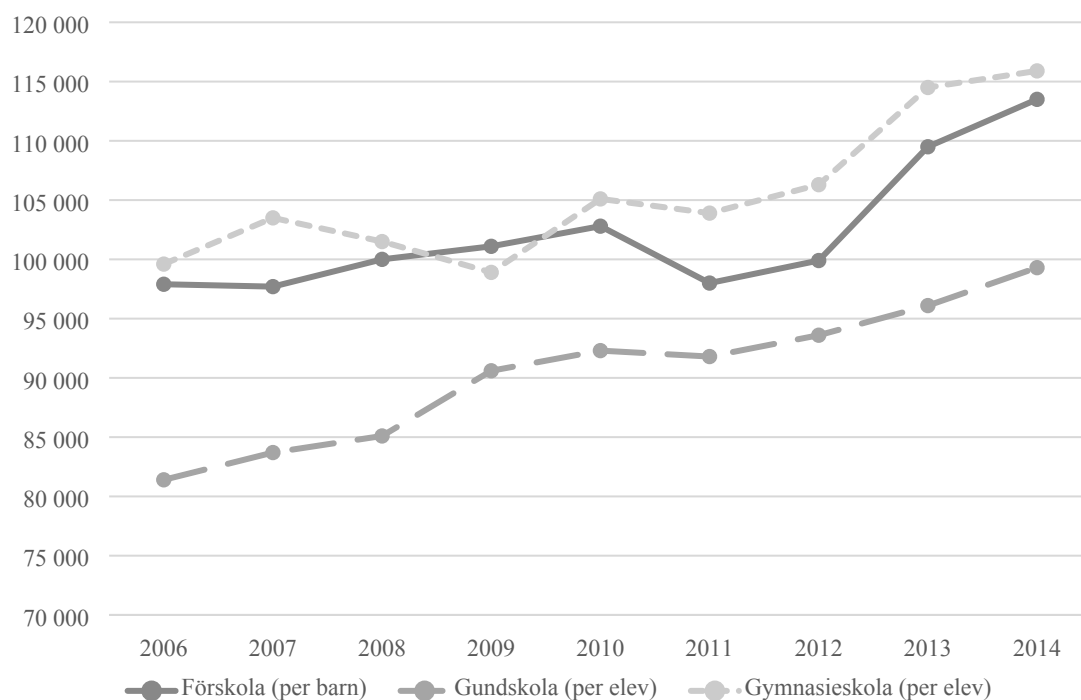
För att långsiktigt öka svenskt välstånd och uthålligt stärka välfärden krävs att ekonomin växer och att fler kommer i jobb. När fler betalar skatt och skattebasen växer skapas mer resurser till vår gemensamt finansierade välfärd. Det är utgångspunkten för Moderaternas politik.

När Moderaterna föreslår sänkta skatter, stramare bidrag och bättre företagsklimat, handlar dessa åtgärder ytterst om att långsiktigt trygga vår välfärd. Moderaterna vill hitta en avvägning som gör att våra trygghetssystem fångar upp och skyddar människor

som oförskyllt råkar illa ut till följd av sjukdom, arbetslöshet eller arbetsskada men som samtidigt ger tillräckliga drivkrafter till arbete.

Bokslutet efter åtta år i regering visar på att Alliansens ekonomiska politik och välfärdspolitik har fungerat och gått hand i hand. Alliansens ekonomiska politik bedöms ha lett till att motsvarande knappt 270 000 jobb¹ skapades 2014 jämfört med när Alliansen tillträdde. Enligt beräkningar från riksdagens utredningstjänst har vård, skola och omsorg samtidigt stärkts med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser. Resurserna för både vård, skola och omsorg har också ökat per invånare.

Figur 22: Resurser per elev i för-, grund- och gymnasieskolan 2006–2014 (fasta priser). Kronor.

Källa: Riksdagens utredningstjänst.

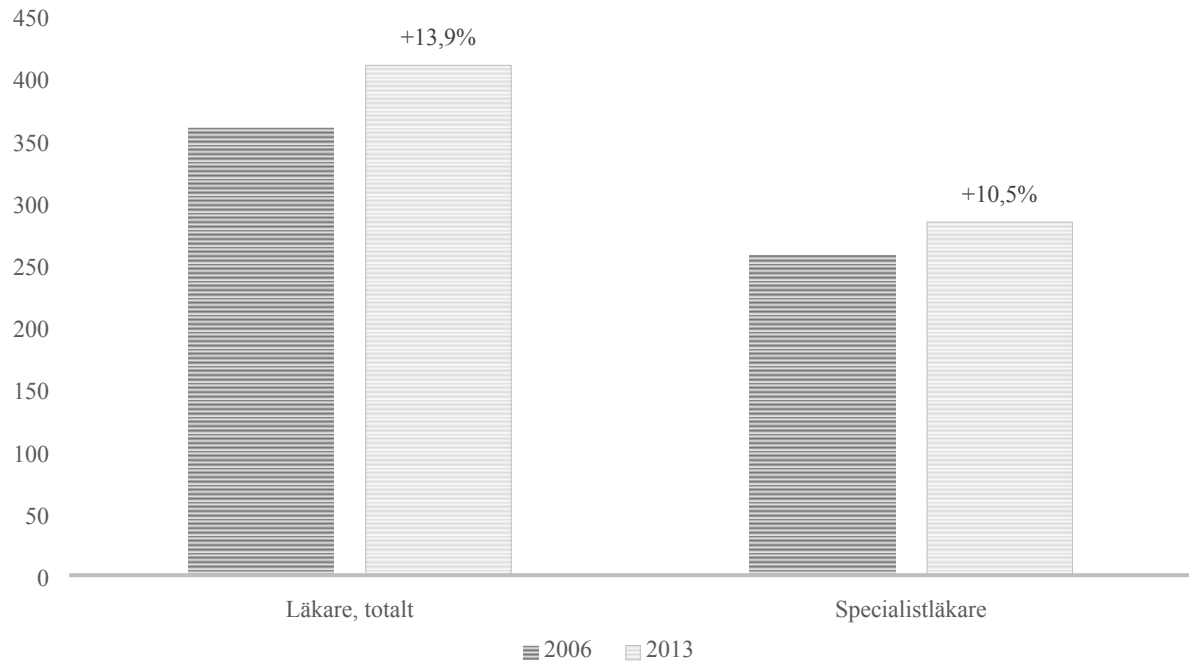
Även vad avser personaltätheten i skola, omsorg och sjukvård är det tydligt att denna har upprätthållits eller förstärkts under Alliansens regeringstid. Kommunerna har kunnat anställa fler relativt befolkningsutvecklingen i flera centrala områden för välfärden.

Det står klart efter åtta år med alliansregeringen att välfärden har stärkts av en politik för fler i arbete. Samtidigt som skattekvoten sjunkit till en rimligare nivå som

¹Årsarbetskrafter, se prop. 2013/14:100 bilaga 4.

uppmuntrar till arbete och utbildning har både skatteintäkterna och resurserna till välfärden ökat, tack vare att fler kommit i arbete.

Figur 23: Antal läkare och specialistläkare per 100 000 invånare, 2006–2013.

Källa: Riksdagens utredningstjänst.

Mer behöver göras för att stärka välfärden framöver givet de utmaningar en åldrande befolkning och stor flyktinginvandring innebär. Det är en central uppgift för alla politiska partier. Men i det arbetet måste en jobbfrämjande politik vara grunden.

Att som regeringen sätta utbyggda bidrag och höjd skatt framför jobbskapande åtgärder riskerar att leda Sverige helt fel också i välfärdspolitiken. Att höja skatten på äldres arbete är ett exempel på hur regeringen minskar incitamenten för människor att arbeta och försörja både sig själva och de äldre generationerna. Att minska taket i RUT-avdraget är en annan åtgärd som riskerar att göra det svårare för utrikes födda med begränsad utbildningsbakgrund att få ett jobb. Att slopa tidsgränsen i sjukförsäkringen gör att fler sjukskriver sig längre. Även om detta på kort sikt leder till ökade skatteintäkter är den långsiktiga effekten att färre kommer stå till arbetsmarknadens förfogande, färre kommer arbeta och skattebasen kommer krympa. Det betyder på lång sikt mindre pengar till välfärden. Det är inte en hållbar modell.

Moderaterna vill öka skattebasen, och därmed resurserna till välfärden, genom att underlätta för människor att gå från bidragsförsörjning och utanförskap till försörjning

genom eget arbete. Vi vill genom förstajobbet-avdraget göra det mer lönsamt för låginkomsttagare att jobba. Vi vill genom sänkt skatt på äldres arbete uppmuntra människor att förlänga arbetslivet. Det krävs en tydlig arbetslinje där det lönar sig att arbeta och där alla som kan arbeta ska arbeta, för att klara välfärdsutmaningen och på ett långsiktigt hållbart sätt stärka välfärden.

c. Välfärden ska präglas av hög kvalitet och valfrihet

Den svenska välfärden håller internationellt sett en mycket hög kvalitet. Samtidigt finns stora förbättringsmöjligheter. Skolresultaten har sjunkit under lång tid. Faktorer som utbildning och kön kan påverka hur god vård man får. Socialstyrelsens nationella tillsyn visar på brister hos en stor del av de äldreboenden som Socialstyrelsen kontrollerat. Detta tillsammans med uppmärksammade fall av vanvård visar tydligt att alla utförare, oavsett ägare och driftsform, behöver höja kvalitetssäkringen i sina verksamheter.

Eftersom välfärdstjänsterna finansieras gemensamt handlar det inte om någon marknad. En marknad kännetecknas av att det sätts ett pris och en produktionsnivå där utbud och efterfrågan möts. Så ska inte välfärden fungera. Vi garanterar varandra vissa tjänster och det är behovet, inte betalningsförmåga, som styr. Till skillnad från en marknad där utbud och efterfrågan styr priset och produktionen, är det tvärtom i skolan, vården och omsorgen där politiken beslutar om vilka tjänster som ska tillhandahållas och om anslag. Därmed ställs också stora krav på att utforma system som gör att varje skattekrona gör största möjliga nytta. Ingen i Sverige ska behöva drabbas av brister, ojämlikhet eller dålig tillgänglighet i skola, vård och omsorg.

För att garantera en välfärd präglad av valfrihet, kvalitet och tillgänglighet krävs viktiga reformer på en rad områden. Moderaternas utgångspunkt är att konkreta åtgärder som skapar ett robust system för kvalitetssäkring i den gemensamt finansierade välfärden bör genomföras i närtid.

Tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning

Varje aktör som vill bedriva verksamhet inom skola, vård och omsorg ska kunna visa att den har långsiktigt ekonomiska förutsättningar för att bedriva verksamheten och att ledning och ägare uppfyller relevanta kunskaps- och kompetenskrav. Utgångspunkten ska vara att krav ska ställas likvärdigt på privata och offentliga aktörer.

Tydligare kravställande och bättre uppföljning avseende kvalitet

Det ska finnas tydliga kvalitetskrav på offentligt finansierade välfärdstjänster så att vi säkerställer att varje skattekrona går till det den är avsedd för. Det förutsätter också stärkt uppföljning och ansvarsutkrävande så att de aktörer som inte levererar avsedd kvalitet drabbas av erforderliga sanktioner. Kraven bör fokusera på vilket resultat som levereras. Kravställande, uppföljning och ansvarsutkrävande ska så långt möjligt ställas likvärdigt för alla utförare, både privata och offentliga.

Skarpare sanktioner vid misskötsel

Moderaterna vill se skarpare sanktioner vid misskötsel av offentligt finansierad verksamhet. Till exempel varningar, viten, tvångsförvaltning och andra sanktioner kan användas för att motverka kvalitetsbrister i både offentligt och privat drivna verksamheter.

d. Stärk välfärdens kärna framför utbyggda bidragssystem

Motsättningen mellan Moderaterna och regeringen gäller inte bara synen på arbete utan också synen på välfärden. När regeringen accepterar, eller aktivt bygger ut, stora utgiftsökningar i bidragssystemen sker det på bekostnad av den offentliga välfärdens kärna – de statliga och kommunala insatserna för rättsväsende, skola, sjukvård och omsorg.

De offentliga transfererings- och bidragssystemen beräknas öka med 77 miljarder kronor fram till 2020 enligt regeringens vårproposition. Bara sjukpenninganslaget förväntas öka med 13 miljarder kronor mellan 2015 och 2020. Utgiftsökningarna riskerar att tränga ut andra centrala reformbehov i välfärdens kärna. De samlade utgiftsökningarna i transfererings- och bidragssystemen fram till 2020 motsvarar hela statens budget för utbildning eller sjukvård. Det krävs kraftfulla åtgärder för att hejda den snabba kostnadsutveckling vi ser.

Men istället för att ta fram konkreta evidensbaserade åtgärder för att hejda utgiftsökningarna höjer regeringen bidragsnivåerna för både a-kassa och sjuk- och aktivitetsersättning, och tar bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Det riskerar att spä på utgiftstrycket. Samtidigt avskaffas målet om 20 000 poliser som under alliansregeringen garanterat att bemanningen inte nedprioriteras. Med högre bidrag hamnar också fler människor i utanförskap när det lönar sig mindre att arbeta, och

skattebasen riskerar därmed att krympa. Med regeringens politik får satsningar på välfärdens kärna stå tillbaka för växande bidragssystem. Det för Sverige åt fel håll.

Moderaterna kommer alltid sätta välfärdens kärna främst i prioriteringen mellan utbyggda bidragssystem och satsningar på skola, sjukvård, omsorg och trygghet. Då krävs kontroll på de offentliga utgifterna och konkreta åtgärder för att hejda utgiftsökningarna i sjukförsäkringen och migrationen. Endast genom tydliga prioriteringar kan vi värna välfärdens kärnuppgift – att alla invånare ska känna sig trygga i Sverige och ha en skola, sjukvård och omsorg av hög kvalitet och hög tillgänglighet.

11. Ansvarsfull migrationspolitik

Krig, konflikter och oroligheter runt om i världen gör att ett stort antal människor i dag är på flykt från sina hemländer. Vi ser i dag de kraftigaste flyktingströmmarna sedan andra världskriget. Under 2015 sökte mer än 1,2 miljoner människor asyl i Europa. Mer än 160 000 personer sökte asyl i Sverige, den högsta nivån som noterats i Migrationsverkets statistik.

Sverige ska fortsatt ta ansvar för att erbjuda människor skydd i tider då många flyr från krig och förföljelser. Samtidigt måste flyktingmottagandet i Sverige fungera i praktiken. För att migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar krävs att myndigheter och kommuner klarar att genomföra sina uppdrag.

Moderaterna har omprövat sin migrationspolitik. Vi vill på kort sikt se att Sverige tillfälligt begränsar flyktingmottagandet för att ge Sverige möjlighet att få ordning på mottagandet och etableringen. Under denna tid måste andra länder i EU ta sitt ansvar och avlasta Sverige och andra länder som under kort tid tagit emot många asylsökande. På längre sikt behövs en tydligare arbetslinje i migrationspolitiken med tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel. Dessutom behöver mottagandet blir mer kostnadseffektivt och återvändandet fungera bättre.

a. En långsiktigt hållbar migrationspolitik

Moderaterna står för en långsiktigt hållbar migrationspolitik som är i linje med asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och fördjupar det europeiska och internationella samarbetet. I en tid när människor flyr för sina liv är det viktigt att Europa kan erbjuda skydd undan krig och förtryck. Samtidigt måste flyktingmottagandet i Sverige fungera i praktiken. För att migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar krävs att myndigheter och kommuner klarar att genomföra sitt uppdrag.

Sverige behöver begränsa flyktingmottagandet

På två år har det till Sverige kommit en kvarts miljon asylsökande. Sverige har haft ett oproportionerligt stort mottagande ställt mot andra jämförbara länder. EU:s gemensamma asylsystem, som bygger på bland annat principen om prövning av asylansökan i första land, har inte fungerat. Hur flyktingmottagandet till Sverige

kommer se ut framöver är mycket osäkert och beror bland annat på hur andra länder i EU och hur EU som helhet agerar.

Att det kommit många asylsökande till Sverige på kort tid innebär stora påfrestningar på många delar av samhället. Socialtjänsten runt om i landet är i ett svårt läge och 72 kommuner har lex Sarah-anmält sig själva för att de inte längre klarar av sitt uppdrag. Det är brist på lärare, skolplatser och boenden. På sikt behöver människor som kommit hit komma i jobb, egen försörjning och få en riktig bostad.

Flyktingmottagandet i Sverige måste fungera i praktiken. Moderaterna vill därför att Sverige tillfälligt ska begränsa mottagandet till kvotflyktingar och asylsökande som kommer direkt till Sverige från ett tredje land. Asylsökande som kommer från ett annat säkert land, såsom Danmark eller Tyskland, ska däremot under den period det tillfälliga regelverket gäller nekas inresa till Sverige (direktavvisning). De får i stället hänvisas till att söka asyl i det land de befinner sig i. En tillfällig paus i flyktingmottagandet är i linje med asylrätten såsom den är fastslagen i bland annat FN:s flyktingkonvention. Ingen hänvisas till annat än ett annat säkert land.

- *Moderaterna föreslår att Sverige tillfälligt begränsar flyktingmottagandet för att ge Sverige möjlighet att få ordning och reda i mottagandet och etableringen.*

Gemensamt ansvar för flyktingmottagandet i EU

Sverige har tagit ett stort ansvar för världens flyktingar både genom en generös asylpolitik och genom ett stort humanitärt bistånd, framför allt genom FN:s flyktingkommissariat UNHCR. Men Sverige är ett litet land och är alltför ensamt i Europa om att känna och ta detta ansvar. Enligt UNHCR:s rapportering från 2014 var Sverige det fjärde största landet räknat i antalet asylsökande i världen. I förhållande till vår folkmängd hörde vi till de absolut största mottagarna av asylsökande inom EU. En viktig del i att skapa ett jämnare mottagande är att förmå fler länder, särskilt inom EU, att ta ansvar. Kommissionen har tagit fram konkreta förslag för att uppnå en jämnare fördelning av asylsökande inom EU. Sverige bör verka för att förslagen genomförs, och förstärks ytterligare.

Tillfälliga uppehållstillstånd övergår till permanenta när man kommer i jobb

Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan allianspartierna och regeringen ska tillfälliga uppehållstillstånd införas som huvudregel. En viktig del i överenskommelsen är att den som kan försörja sig själv genom arbete ska ha möjlighet till permanent uppehållstillstånd. Detta är en del i att öka incitamenten och egenansvaret i att bidra till att göra sig anställningsbar.

Utvidgat försörjningskrav för anhöriginvandring

Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan regeringen och allianspartierna ska försörjningskravet utvidgas till fler grupper. Fram tills i dag har man fått automatiskt undantag om man är en barnfamilj, har bott i Sverige med uppehållstillstånd i mer än fyra år, om man är svensk medborgare, om man är konventionsflykting eller om man har nedsatt arbetsförmåga.

Princip om säkra länder

Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan allianspartierna och regeringen ska en princip om så kallade säkra länder införas, vilket i korthet innebär att sökande från länder där beviljandegraden är låg och söktrycket högt ska prioriteras och påskyndas. Under 2014 var Georgien, Kosovo, Serbien och Albanien bland de tio ursprungsländer från vilka Sverige mottar flest asylansökningar. Under fem procent av dessa ansökningar beviljas. Principen för säkra länder bör införas i Sverige för de fall där beviljandegraden konsekvent under flera års tid understigit fem procent. Dessa ansökningar måste hanteras i särskild ordning så att de prioriteras och en tydlig tidsgräns bör införas för handläggningen av dessa ärenden.

Värna arbetskraftsinvandringen och stoppa missbruk

Sverige behöver arbetskraftsinvandring för att ge företag, offentlig sektor och organisationer möjlighet till god kompetensförsörjning. 2008 öppnade Moderaterna en dörr till Sverige som varit stängd under mer än 30 år. Vi gick från en ordning där en myndighet bedömt behovet av att rekrytera arbetskraft från tredje land, till ett öppet och flexibelt system som ger Sverige förutsättningar för att möta både dagens och framtidens behov på arbetsmarknaden. Moderaterna vill värna det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring, samtidigt som missbruk måste beivras. Alliansregeringen genomförde flera åtgärder för att stoppa missbruk, som till exempel efterkontroller, en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet för arbetsgivare avseende anställningsvillkor samt kompletterande återkallelse-bestämmelser. Kvarstår trots detta risker för utnyttjande är

Moderaterna öppna för att göra mer. Moderaterna vill även införa ett mål på trettio dagar för handläggningstiden för arbetstillstånd, då väntetiden i dag är för lång.

b. Ett effektivt återvändande

Många av dem som under de senaste åren sökt asyl i Sverige kommer att beviljas asyl, men många kommer också inte att göra det. I dag är det ungefär fyra av tio asylsökande som har fått ett avslagsbeslut som återvänder frivilligt. I övriga fall överlämnar Migrationsverket ärendet till polisen. Så många som 46 000 personer riskerar att avvika under åren 2016 till 2019 enligt Migrationsverkets beräkningar.

Moderaterna anser att det måste vara en tydlig skillnad på ett ja och nej i asylprocessen. Våra insatser måste vara inriktade på människor som har ett skyddsbehov. Om människor stannar kvar trots att de nekats asyl skapas parallellsamhällen. Moderaterna vill se ett kraftigt förstärkt återvändandearbete. Regeringens och berörda myndigheternas insatser är otillräckliga. Migrationsverkets, polisens och Kriminalvårdens insatser och samarbete måste intensifieras avsevärt.

Utöka förvarsplatser och stärk Migrationsverkets resurser till återvändande

Förvar, som innebär att man placeras på en låst avdelning innan återvändande, är en viktig åtgärd då det finns en risk att en person avviker. I dag finns det dock enbart 255 ordinarie förvarsplatser i Sverige och den enhet som ligger längst norrut finns i Gävle. Det senare betyder mycket långa resvägar för berörda myndigheter. Möjligheten till förvar bör användas i större utsträckning och förvarsplatserna måste bli fler. Det behövs minst ett nytt förvar i norra Sverige.

- *Moderaterna föreslår att Migrationsverket tilldelas 80 miljoner kronor för ytterligare förvarsplatser samt stärkt återvändandearbete.*

Fler återvändandeaftal

Ett stort problem i dag med återvändandet är att vissa länder, till exempel Afghanistan och Marocko, är dåliga på att ta emot sina egna medborgare. Fler återtagandeaftal med andra länder måste komma på plats. Sådana avtal bidrar till att underlätta återvändandet. Aftal med Afghanistan och Marocko bör vara prioriterat.

Skärp preskriptionstiderna för ny asylansökan och regler för id-handlingar

Lagstiftningen bör skärpas så att det inte går att ansöka om asyl på nytt efter fyra år vilket är fallet i dag. Det behövs också genom ny lagstiftning bli enklare att ta hand om pass och andra id-handlingar i asylärenden.

c. Ett kostnadseffektivt flyktingmottagande

Med stora flyktingströmmar är det av stor vikt att göra mottagandet mer kostnadseffektivt. Vi måste bli bättre på att hitta lösningar som skapar ett mottagande av hög kvalitet men som också ger högsta kostnadseffektivitet med högst nytta för varje skattekrona.

Unga vuxna som kommit som ensamkommande ska efter 20-årsdagen erbjudas vanligt boende av kommunen istället för statligt finansierade HVB

Unga vuxna på 20 år står för 18 % av alla placeringar bland ensamkommande barn (2014). Att unga vuxna i denna ålder ännu inte kommit ut i ett eget boende är inte rimligt. Om dessa barn istället kommit till Sverige som 18-åringar hade de efter uppehållstillstånd fått ett vanligt boende av kommunen. Det är rimligt att så också sker för denna grupp.

- *Moderaterna föreslår att statlig ersättning för boende i HVB, stödboende eller familjehem avskaffas för ensamkommande barn som fyllt 20 år. Förslaget bedöms leda till besparingar på 910 till 2 760 mnkr under perioden 2017–2020.*

Öka andelen ensamkommande barn som bor i stödboende

För äldre ensamkommande barn har en ny boendeform införts 1 januari 2016 kallad stödboende. Trots att den nya boendeformen efterfrågats av SKL har kommunerna använt den lite. Ett skäl är att Migrationsverket inte accepterar stödboenden i överenskommelserna med kommunerna. Detta bör ändras skyndsamt. Om andelen i stödboende inte ökar i tillräckligt snabb takt bör ytterligare åtgärder prövas.

- *Moderaterna vill öka andelen ensamkommande barn som placeras i stödboende. Förslaget bedöms leda till besparingar på 230 till 2 700 mnkr under 2017–2020*

Avskaffa efterlevandestöd för barn och ungdomar som bor i offentlig regi

Ensamkommande barn försörjs av samhället genom placeringen i HVB, stödboende eller familjehem. I underhållsstödet finns tydliga regler om att barn och ungdomar som får vård på institution på statens bekostnad eller vårdas i familjehem, stödboende eller

HVB inte har rätt till underhållsstöd. Efterlevandestöd bör få samma tydliga lagstiftning.

- *Moderaterna föreslår att regelverket för efterlevandestöd ses över så att barn vars levnadsomkostnader täcks av det allmänna inte ska ha rätt till stöd. Förslaget bedöms leda till besparingar på 210 till 480 miljoner kronor under perioden 2017–2020.*

Begränsa antal timmar med offentligt biträde för asylsökande i första instans

I Sverige förordnas offentligt biträde i alla asylärenden förutom om ansökningarna är uppenbart ogrundade eller okomplicerade. I dag finns inget tak på antalet timmar med offentligt biträde som kan beviljas och inte heller riktlinjer kring detta. I genomsnitt beviljas 10–13 timmar. Många EU-länder erbjuder inte offentligt biträde i första instans. Holland ligger närmast Sverige, men har ett tak på åtta timmars ersättning. Avsaknaden av tak i det svenska systemet främjar inte kostnadseffektivitet.

- *Moderaterna föreslår att ett tak införs på maximalt 8 timmar med offentligt biträde som beviljas för asylsökande i första instans. Förslaget bedöms leda till besparingar på 90 till 100 miljoner kronor under perioden 2017–2020.*

Avskaffa rätten till bistånd för personer med avvisningsbeslut i laga kraft

Inom ramen för den migrationsöverenskommelse som slöts hösten 2015 mellan allianspartierna och regeringen ska personer som har ett lagakraftvunnet beslut om avvisning inte längre ha rätt till dagersättning och boende. Detta förslag var en del av Moderaternas nya migrationspolitik för att stärka återvändandearbetet och genomförs under 2016.

- *Moderaternas förslag om att avskaffa rätten till dagersättning och annat bistånd genomförs 2016. Förslaget bedöms leda till besparingar på 400 miljoner kronor 2017, 500 miljoner kronor 2018 och 2019 samt 400 miljoner kronor 2020.*

12. Ett tryggare Sverige

I ett rättssamhälle kan brottslighet aldrig tolereras. Brottslighet raserar människors trygghet och därmed förutsättningen för deras och samhällets utveckling. Av den anledningen måste rättsväsendet vara starkt och ha medborgarnas förtroende. Varje människas trygghet är viktig. Moderaterna värnar om och vill stärka alla människors rätt till trygghet från brott oavsett var i landet man bor. Moderaterna kommer inte att acceptera trygghetsklyftor och parallella samhällen där människor lever bredvid varandra, men inte tillsammans.

a. Nytt läge ökar behoven

Utvecklingen i omvärlden under det senaste året har snabbt ändrat förutsättningarna för trygghetsarbetet i Sverige. Terrorådalen i Paris och Bryssel har kraftigt höjt terrorhotet i Europa. Radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism utgör ett hot mot såväl människor som stater och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. En ökad radikaliserings, och systematiska attacker från extrema grupperingar för att åstadkomma detta, utmanar tryggheten i vårt samhälle. Exemplet på svenskar som reser och utför och deltar i terroristhandlingar eller terroristträning i exempelvis Syrien och Irak är många. Samhället måste reagera med tydlighet och konsekvens mot dem som återvänder. Vi vill ge myndigheterna bättre förutsättningar att möta det hot dessa grupper utgör mot vårt samhälle.

Ökningen av antalet migranter som söker sig till Sverige har också ökat kraven på polisen. I det korta perspektivet har det inneburit att polisen har fått ökad belastning genom arbetet med gränskontroller och ordningshållning och tillsyn vid asylboenden. På längre sikt innebär det nya läget ökade krav på polisen att genomföra inre utlänningskontroller och att bistå vid avvisning av personer som inte har asylskäl.

Samtidigt kvarstår behovet av fler poliser för att bekämpa brottslighet. I ett läge med stark befolkningsökning, tung gängkriminalitet och växande utanförskapsområden behöver tillgången på poliser öka både genom bättre prioriteringar inom polisen och genom ökade anslag.

Att regeringen väljer att ta bort kravet på 20 000 poliser är därför mycket oroande. Konsekvensen av detta riskerar att bli en minskning av antalet poliser, i ett läge där behoven växer.

b. En stark och effektiv polis

Polisen har en ny organisation från och med den 1 januari 2015. Den nya organisationen måste nu få genomslag i alla led så att verksamheten blir mer effektiv och når de mål som finns för förändringen. Vi vill att polisen ökar sin effektivitet och utreder och klarar upp fler brott och är närvarande i hela landet. Fler, närvarande poliser behövs lokalt samtidigt som ett mer aktivt brottsförebyggande arbete, där polisen och kommunerna samarbeta, är nödvändigt.

Det finns i dag 53 geografiska områden i Sverige där kriminella nätverk har stor negativ påverkan i lokalsamhället. I dessa områden upplevs misstron mot samhället vara utbredd och på flera platser tar den sig uttryck genom att polisen inte är välkommen i området. Områdena präglas av social oro och utanförskap. I sådana områden har polis och räddningstjänst svårt att utföra sitt arbete. Det behövs krafttag för att säkerställa att alla invånare – oavsett var man bor – kan känna trygghet och att rättsväsendet står starkt.

Stärk polisväsendet med 2 000 nya poliser

Under alliansregeringen genomfördes stora satsningar på fler poliser.

Befolkningsökningen och samhällsutvecklingen gör att det behövs ännu fler poliser för att utreda och bekämpa brott. Moderaterna vill utbilda och anställa 2 000 nya poliser som i huvudsak ska användas för att förstärka brottsbekämpningen i särskilt brottsbelastade områden samt i glest befolkade delar av landet.

- *Moderaterna satsar 150 miljoner kronor 2017, 300 miljoner kronor 2018, 525 miljoner kronor 2019 och 750 miljoner kronor 2020 på att stärka polisväsendet med 2 000 nya poliser.*

Ökade resurser till polisens nationella insatsstyrka

Konkreta insatser behövs här och nu, samtidigt som det långsiktiga arbetet för att förhindra och förebygga terrorism och radikaliserings måste förbättras. Inget tyder i dagsläget på att de utmaningar som finns när det gäller att säkra tryggheten i ett fritt och öppet Sverige kommer att minska. Därför vill vi att polisens nationella insatsstyrka tillförs tillräckliga resurser för att kunna göra insatser på två eller flera ställen i landet samtidigt.

- *Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på polisens nationella insatsstyrka för att öka dess operativa förmåga.*

13. Övrig finansiering och budgetförstärkningar

Utöver de åtgärder som har beskrivits tidigare i budgetmotionen föreslår Moderaterna följande större finansieringsförslag och budgetförstärkningar.

Avskaffa ineffektiv arbetsmarknadspolitik (omprioritering av regeringens förslag)

Erfarenheter från både Sverige och andra länder visar på att en snabb utbyggnad av arbetsmarknadspolitiska program när den konjunkturella arbetslösheten är liten har små eller inga effekter. För det första är det tydligt att regeringen har stora problem med att bygga ut de program man sätter igång. Endast ett hundratal av de utlovade traineejobben och andra platserna har tillsatts. För det andra riskerar åtgärderna att ha betydande undanträngningseffekter när de byggs ut under en högkonjunktur. En orsak är att deltagande i åtgärder ofta minskar sökbenägenheten bland de arbetslösa. Därför föreslår Moderaterna att regeringens traineetjänster, extratjänster och utbildningskontrakt avvecklas till förmån för mer effektiva jobbåtgärder.

Minskade myndighetsanslag (omprioritering av regeringens förslag)

Moderaterna anser att regeringens ökningar av myndighetsanslag utanför jobb- och integrationsområdet är fel prioritering i ett läge med mycket begränsade resurser och stora behov av jobb- och integrationssatsningar. Vi ser därför ett stort behov av att rikta om resurser om cirka 700 miljoner kronor till mer effektiva reformer.

Effektivisering arbetsmarknadsutbildningar

Arbetsmarknadsutbildningar har haft svaga resultat under senare år och många av dem är även kostsamma. Vi ser därför ett stort behov av att rikta om resurserna till mer effektiva reformer, och 1 100 miljoner kronor per år kommer därför användas för att finansiera satsningar för att fler ska få sitt första jobb.

Besparing myndigheter

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräknig. Detta ger ett ökat effektiviseringsstryck och tar tillvara besparingsmöjligheter hos myndigheterna. Effekten av justeringen motsvarar en 30-procentig minskning av PLO-uppräknig under perioden 2017–2019. Anslag inom utgiftsområde 4 samt utgiftsområde 6 är undantagna. Åtgärden bedöms stärka de offentliga finanserna med 300 miljoner kronor 2017, 990 miljoner kronor 2018 samt 1 940 miljoner kronor 2019 och 2020.

Nedsatt rikthyrta för myndigheter i Stockholm

Det bedöms finnas utrymme för effektiviseringar av lokalkostnaderna för de myndigheter som befinner sig i Stockholms innerstad; därför reduceras rikthyran för dessa myndigheter. Åtgärden bedöms stärka de offentliga finanserna med 89 miljoner kronor 2017 för att sedan öka till cirka 230 miljoner kronor 2019 och 2020.

Anna Kinberg Batra (M)

Ulf Kristersson (M)